

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA

Szczegółowe warunki i sposób oceniania przedmiotowego uczniów

II etap edukacyjny obejmujący oddziały IV–VIII

Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II

w Waplewie

J. polski

I. Ogólne warunki i sposób oceniania

1. Szkoła ma spójne zasady oceniania osiągnięć uczniów.
2. Uczeń w trakcie nauki w szkole otrzymuje oceny bieżące, klasyfikacyjne śródroczne i roczne oraz końcowe.
3. Ocenianie ma charakter ciągły, a stopnie wystawiane są systematycznie, zgodnie ze szczegółowymi warunkami i sposobem oceniania wewnątrzszkolnego uczniów określonymi w statucie szkoły.
4. Ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia polega na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności.
5. Ocenianie bieżące z zajęć edukacyjnych ma na celu monitorowanie pracy ucznia oraz przekazywanie uczniowi informacji o jego osiągnięciach edukacyjnych pomagających w uczeniu się, poprzez wskazanie, co uczeń robi dobrze, co i jak wymaga poprawy oraz jak powinien dalej się uczyć.
6. Nauczyciel jest obowiązany indywidualizować pracę z uczniem na zajęciach edukacyjnych odpowiednio do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia.

II. Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia

1. Osiągnięcia ucznia sprawdzane są za pomocą metod oraz narzędzi skonstruowanych z zachowaniem obiektywizmu, trafności i rzetelności.
2. Ustala się metody oraz narzędzia sprawdzania i oceniania określone w poniższej tabeli:

L.p.	METODY	NARZĘDZIA
1)	sprawdzanie ustne:	pogadanka sprawdzająca, odpytywanie, testy ustne, prezentacje uczniowskie, egzamin ustny.
2)	sprawdzanie pisemne:	test dydaktyczny/praca klasowa, diagnozy przedmiotowe, sprawdziany, kartkówki, dłuższe wypowiedzi pisemne, egzamin pisemny.
3)	projekty i badania uczniowskie:	projekty zespołowe, obserwacje.
4)	metody pośrednie:	kwestionariusze i ankiet, wywiadów

		skale postaw, arkusze obserwacyjne.
--	--	--

3. Sprawdzanie pisemne obejmujące treści nauczania z ostatniego działu lub kilku jednostek lekcyjnych przeprowadza się według następujących zasad:
  - 1) o planowanej pracy klasowej nauczyciel informuje uczniów co najmniej na tydzień przed jej przeprowadzeniem wpisując temat do dziennika lekcyjnego;
  - 2) przed zapowiedzianą pracą klasową, nauczyciel ma obowiązek przeprowadzić lekcję powtórzeniową oraz przekazać informacje o wymaganiach;
  - 3) zapowiedziany przez nauczyciela sprawdzian pisemny (10 – 20 min.) może obejmować treść z trzech ostatnich lekcji;
  - 4) nauczyciel ma obowiązek wpisać termin sprawdzianu do dziennika lekcyjnego (nie krócej niż trzy dni przed terminem pisania);
  - 5) kartkówki sprawdzające wiedzę z ostatniej lekcji mogą być przeprowadzane bez zapowiedzenia na wszystkich zajęciach.
4. Uczeń ma prawo do jednokrotnej poprawy oceny z pracy klasowej. Ocena z poprawy pracy klasowej wpisywana jest do dziennika, jeżeli jest wyższa od oceny poprawianej.
5. Czas, w jakim ocena powinna być poprawiona, ustalony będzie przez nauczyciela przedmiotu, nie może on być jednak dłuższy niż dwa tygodnie od otrzymania oceny.
6. Formy poprawy oceny:
  - 1) ustna;
  - 2) pisemna;
  - 3) praktyczne wykonanie pracy.
7. Jeżeli uczeń nie pisał pracy klasowej z powodu nieobecności:
  - 1) tylko w tym dniu – zalicza tę pracę klasową na najbliższej lekcji, na której jest obecny;
  - 2) krótszej niż tydzień – zalicza tę pracę klasową w ciągu tygodnia od powrotu do szkoły;
  - 3) dłuższej niż tydzień – zalicza tę pracę klasową w ciągu dwóch tygodni od powrotu do szkoły;
  - 4) spowodowanej długotrwałą chorobą lub sytuacją losową – zalicza tę pracę klasową w terminie ustalonym z nauczycielem;
  - 5) i nie umówił się na jej zaliczenie w wyżej wymienionych terminach, zalicza tę pracę klasową na pierwszej lekcji, na której jest obecny po ich upływie.
8. Uczeń może poprawiać ocenę z pracy klasowej lub zaliczyć pracę klasową, na której nie był obecny, tylko na tym przedmiocie, którego ocena/nieobecność dotyczy lub po ukończeniu zajęć lekcyjnych.
9. Uczeń uzupełnienia materiał z zajęć edukacyjnych w przypadku nieobecności:
  - 1) jednodniowej – na następną lekcję z danych zajęć edukacyjnych;
  - 2) krótszej niż tydzień – w ciągu tygodnia od powrotu do szkoły;
  - 3) dłuższej niż tydzień – w ciągu dwóch tygodni od powrotu do szkoły;
  - 4) spowodowanej długotrwałą chorobą lub sytuacją losową – w terminie ustalonym z nauczycielem.
10. Uczeń ma prawo na początku zajęć, zgłosić nieprzygotowanie do lekcji dwa razy w ciągu półrocza. Za nieprzygotowanie do lekcji rozumie się:
  - 1) brak pracy domowej - oznaczenie w dzienniku „bz”;

- 2) brak uczniowskiego wyposażenia (np. zeszytu, przyborów, stroju) - oznaczenie w dzienniku „npw”;
- 3) nieopanowanie wiadomości i umiejętności z poprzedniej lekcji – oznaczenie w dzienniku „np”.

11. W przypadku:

- 1) pkt. 10 ppkt. 1-2, nieprzygotowanie, w sytuacjach powtarzających się, zależnych od ucznia, a uniemożliwiających prowadzenie procesu nauczania – uczenia się wpływa na obniżenie oceny zachowania;
- 2) pkt. 10 ppkt. 3, uczeń za każde kolejne nieprzygotowanie otrzymuje ocenę niedostateczną.

12. W klasach czwartych na początku roku szkolnego stosuje się czterotygodniowy okres „ochronny” (bez sprawdzianów i ocen niedostatecznych).

13. Począwszy od klasy IV szkoły podstawowej oceny bieżące oraz śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych, ustala się w stopniach według następującej skali:

- 1) Stopień celujący 6;
- 2) Stopień bardzo dobry 5;
- 3) Stopień dobry 4;
- 4) Stopień dostateczny 3;
- 5) Stopień dopuszczający 2;
- 6) Stopień niedostateczny 1;

z zastrzeżeniem § 51 statutu szkoły.

14. Począwszy od klasy IV szkoły podstawowej ustala się następujące przedziały procentowe dla poszczególnych stopni z prac pisemnych:

- 1) 95% - 100% - stopień celujący;
- 2) 94% - 89% - stopień bardzo dobry;
- 3) 88% - 69% - stopień dobry;
- 4) 68% - 49% - stopień dostateczny;
- 5) 48% - 34% - stopień dopuszczający;
- 6) 33% - 0% - stopień niedostateczny.

15. Dostosowanie przedziałów procentowych dla poszczególnych stopni z prac pisemnych w przypadku ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego:

- 1) 95% - 100% - stopień celujący;
- 2) 94% - 85% - stopień bardzo dobry;
- 3) 84% - 66% - stopień dobry;
- 4) 65% - 46% - stopień dostateczny;
- 5) 45% - 23% - stopień dopuszczający;
- 6) 22% - 0% - stopień niedostateczny.

16. Ogólne wymagania edukacyjne:

- 1) **stopień celujący** otrzymuje uczeń, który:
  - a) opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności określone w wymaganiach edukacyjnych wynikających z podstawy programowej i realizowanych w szkole programów nauczania uwzględniających tę podstawę,
  - b) samodzielnie i twórczo rozwija własne zainteresowania i uzdolnienia,
  - c) jest kreatywny, oryginalnie rozwiązuje problemy,

- d) osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach przedmiotowych, zawodach sportowych oraz konkursach artystycznych,
  - e) jest laureatem w ramach konkursu przedmiotowego organizowanego przez KO;
- 2) **stopień bardzo dobry** otrzymuje uczeń, który:
- a) opanował bardzo dobrze wiadomości i umiejętności określone w wymaganiach edukacyjnych wynikających z podstawy programowej i realizowanych w szkole programów nauczania uwzględniających tę podstawę,
  - b) sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami; rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne ujęte podstawą programową i programem nauczania,
  - c) potrafi poprawnie rozumować w kategoriach przyczynowo - skutkowych wykorzystując wiedzę przewidzianą w programie,
  - d) rozwiązuje problemy i zadania dodatkowo stawiane przez nauczyciela,
  - e) potrafi łączyć wiedzę z kilku przedmiotów przy rozwiązywaniu zadania;
- 3) **stopień dobry** otrzymuje uczeń, który:
- a) opanował w dużym zakresie wiadomości i umiejętności określone podstawą programową nauczania w danej klasie,
  - b) w ciągu trwania roku szkolnego (półroczna) wykazuje się odpowiedzialnym stosunkiem do przedmiotu;
- 4) **stopień dostateczny** otrzymuje uczeń, który:
- a) opanował w podstawowym zakresie wiadomości i umiejętności określone podstawą programową, które są konieczne do dalszego kształcenia,
  - b) rozwiązuje i wykonuje zadania teoretyczne i praktyczne typowe, o średnim stopniu trudności;
- 5) **stopień dopuszczający** otrzymuje uczeń, który:
- a) posiada braki w opanowaniu wiadomości i umiejętności określonych podstawą programową, ale braki te nie przekreślają możliwości dalszego kształcenia,
  - b) wykonuje zadania teoretyczne i praktyczne typowe, o niewielkim stopniu trudności;
- 6) **stopień niedostateczny** otrzymuje uczeń, który:
- a) nie opanował typowych wiadomości i umiejętności określonych podstawą programową, które są konieczne do dalszego kształcenia,
  - b) nie potrafi rozwiązywać zadań teoretycznych lub praktycznych o elementarnym stopniu trudności nawet z pomocą nauczyciela.
17. Przy ustalaniu śródrocznej i rocznej oceny klasyfikacyjnej nauczyciel może brać pod uwagę średnią ważoną ocen, zgodnie z ustalonymi w szkole wagami ocen kategoriach.
- 1) ustala się następujące wagi ocen w głównych kategoriach, spójnych dla wszystkich zajęć edukacyjnych:
- a) praca klasowa – waga 10,
  - b) sprawdzian – waga 8,
  - c) odpowiedź ustna – waga 6,
  - d) kartkówka – waga 6,
  - e) praca na lekcji – waga 3,
  - f) praca domowa – waga 3,
  - g) przygotowanie do lekcji – waga 3;
- 2) ustala się następujące wagi ocen uwzględniające specyfikę zajęć edukacyjnych

język polski

- a) czytanie ze zrozumieniem – waga 8,
- b) dyktando – waga 8,
- c) recytacja – waga 6,
- d) krzyżówka, plakat, ilustracja, makietka, referat, komiks, scenka dramatowa, fotografia – waga 3,
- e) aktywność na lekcji – waga 3.

III. Informowanie o poziomie i postępach w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności

1. Nauczyciele na początku każdego roku szkolnego informują uczniów oraz ich rodziców/opiekunów prawnych o:
  - 1) wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych dodatkowych zajęć edukacyjnych, wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania;
  - 2) sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów określonych w pkt. 1;
  - 3) warunkach i trybie uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych.
2. Oceny są jawne dla ucznia i jego rodziców.
3. Nauczyciele sprawdzone i ocenione prace pisemne udostępniają uczniom w terminie nie dłuższym niż 14 dni od ich przeprowadzenia.
4. Sprawdzone i ocenione prace uczniów przekazuje się do wglądu uczniom, w czasie zajęć edukacyjnych, na których nauczyciel omawia je z odwołaniem do zakresu treści, które obejmowała praca, ze wskazaniem pozytywnych rozwiązań oraz trudności, na które napotkali uczniowie oraz udzieleniu wskazówek w jaki sposób poprawić swoją pracę i w jaki sposób należy dalej się uczyć, aby pokonać trudności.
5. Dla ucznia nieobecnego na zajęciach edukacyjnych, w czasie którym nauczyciel udostępniał sprawdzone i ocenione prace wszystkim obecnym uczniom w danej klasie, obowiązkiem nauczyciela jest udostępnienie uczniowi sprawdzonej i ocenionej pracy pisemnej w czasie najbliższych zajęć edukacyjnych, na których uczeń będzie obecny i krótkie jej omówienie z uczniem.
6. Uzyskane przez ucznia oceny wpisywane są do dziennika lekcyjnego.
7. Sprawdzone i ocenione pisemne prace ucznia udostępniane są jego rodzicom przez nauczycieli poszczególnych przedmiotów na zasadach określonych w Statucie.
8. Na prośbę ucznia lub jego rodziców nauczyciel powinien uzasadnić ustaloną ocenę.
9. Uzasadnienie to powinno nastąpić w formie indywidualnego spotkania w terminie najkrótszym po wniesieniu prośby.
10. Uzasadniając ocenę nauczyciel ma obowiązek:
  - 1) przekazać uczniowi informację o tym, co zrobił dobrze, co wymaga poprawienia lub dodatkowej pracy ze strony ucznia;
  - 2) wskazać uczniowi, jak powinien się dalej uczyć.
11. Na miesiąc przed rocznym/śródrocznym klasyfikacyjnym posiedzeniem rady pedagogicznej nauczyciel zobowiązany jest poinformować ucznia i jego rodziców/opiekunów prawnych o przewidywanych dla niego rocznych/śródrocznych ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych, za pośrednictwem dziennika elektronicznego.
12. Jeżeli uczeń lub jego rodzice nie zgadzają się z przewidywaną roczną oceną

klasyfikacyjną, z którą zostali zapoznani, a uczeń chciałby uzyskać wyższą ocenę niż przewidywana, możliwe jest złożenie wniosku o sprawdzenie wiedzy i umiejętności ucznia na zasadach określonych w § 64 statutu szkoły.

13. Śródroczne oceny klasyfikacyjne przekazywane są rodzicom na zebraniu w formie pisemnego zestawienia opatrzonego podpisem wychowawcy.

IV Ogólne wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych rocznych/śródrocznych ocen klasyfikacyjnych.

KLASA IV

(ocenę wyższą otrzymuje uczeń, który spełnia wszystkie wymagania ocen niższych – pozytywnych)

OCENA CELUJĄCA

Uczeń biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami zapisanymi w podstawie programowej.

Samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności.

Posługuje się bogatym i różnorodnym słownictwem oraz poprawnym językiem zarówno w mowie, jak i w piśmie.

Aktywnie uczestniczy w lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych.

Z powodzeniem bierze udział w konkursach tematycznie związanych z językiem polskim.

Tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym.

Wzorowo wykonuje prace domowe i zadania dodatkowe.

Odnacza się samodzielnością i dojrzałością sądów.

Współpracuje w zespole, podejmuje działania mające na celu sprawną realizację zadań.

Wykorzystuje wiedzę, umiejętności i zdolności twórcze przy odbiorze i analizie tekstów oraz tworzeniu wypowiedzi.

Interpretuje głosowo utwory poetyckie.

Uczestniczy w rozmowie na zadany temat.

Tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi.

Dokonyuje selekcji informacji.

Korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje.

Sprawnie korzysta ze słownika języka polskiego oraz ortograficznego.

OCENA BARDZO DOBRA

I Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń bez trudu trafnie omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji.

Rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, bajkę, opowiadanie oraz wskazuje jego cechy gatunkowe.

Zna i zawsze rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, ożywienie.

Sprawnie rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym: wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie.

Bardzo sprawnie opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie

ich wzajemną zależność.

Odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze.

Zawsze charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach.

Bardzo sprawnie rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową.

Samodzielnie wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy.

Bardzo sprawnie określa tematykę oraz problematykę utworu.

Dokładnie nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst.

Sprawnie objaśnia znaczenia dosłowne (w tekstach).

Bardzo dobrze określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi.

Bez problemu przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia.

Wykorzystuje w interpretacji tekstów własne doświadczenia.

Wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach i uzasadnia go.

Trafnie wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera.

Określa temat i główną myśl tekstu.

Wyraźnie dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie).

Bardzo sprawnie odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych.

Bardzo dobrze charakteryzuje komiks jako tekst kultury; wskazuje charakterystyczne dla niego cechy.

Samodzielnie wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka).

Dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny (np. rysunek, drama, spektakl teatralny).

Świadomie i z uwagą odbiera filmy, koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży.

II Kształcenie językowe

Uczeń sprawnie rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, przyimek, spójnik) i określa ich funkcje w tekście. Bezbłędnie odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych.

Dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi.

Sprawnie rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, czasownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi. Stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych.

Poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki, rozumie ich rolę w opisie świata oraz używa we właściwych kontekstach.

Nazywa części zdania (podmiot, orzeczenie, określenie) i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach.

Określa funkcję wyrazów poza zdaniem.

Sprawnie rozpoznaje typy wypowiedzeń, uwzględniając cel wypowiedzi: wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące – rozumie ich funkcje i je stosuje.

Rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone, rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej.

Przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie.

Rozumie dosłowne znaczenie wyrazów w wypowiedzi.

Dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi.

Zwykle rozróżnia synonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach.

Samodzielnie identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi.

Trafnie określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na kształt wypowiedzi.

Doskonale rozumie pojęcia: głoska, litera, sylaba.

Rozumie, na czym polega etykieta językowa i stosuje jej zasady.
Zawsze pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni.
Poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka.

III Tworzenie wypowiedzi

Uczeń aktywnie uczestniczy w rozmowie na zadany temat.
Tworzy logiczną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi.
Dokonuje selekcji informacji.
Zna zasady budowania akapitów.
Bardzo sprawnie tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia.
Doskonale wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym i z następstwem pauz.
Sprawnie tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu. Bardzo chętnie opowiada o przeczytanym tekście.
Tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji.

IV Samokształcenie

Uczeń systematycznie doskonali ciche i głośne czytanie.
Doskonali różne formy zapisywania pozyskanych informacji.
Korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości.
Z ciekawością poznaje życie kulturalne swojego regionu.
Rozwijają umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi.

OCENA DOBRA

I Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń wskazuje elementy świata przedstawionego oraz wyszczególnia obrazy poetyckie w poezji.
Rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, bajkę, opowiadanie oraz wskazuje jego cechy gatunkowe.
Rozpoznaje w tekście literackim zarówno epitet, jak i porównanie, wyrazy dźwiękonaśladowcze oraz ożywienie.
Rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie.
Najczęściej opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność.
Przeważnie odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze.
Z powodzeniem charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach.
Najczęściej potrafi rozróżnić narrację pierwszoosobową i trzecioosobową.
Nie ma problemu ze wskazaniem w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych.
Najczęściej potrafi określić tematykę oraz problematykę utworu.
Nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst.
Objaśnia znaczenia dosłowne w tekstach.

Określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi.
Umiejętnie przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia.
Najczęściej wykorzystuje w interpretacji tekstów własne doświadczenia
Wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach i stara się go uzasadnić.
Wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera.
Bez problemu określa temat i główną myśl tekstu.
Dostrzega relacje między poszczególnymi częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie).
Odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych.
Charakteryzuje komiks jako tekst kultury; wskazuje charakterystyczne dla niego cechy.
Wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka).
Potrafi odnieść treści tekstów kultury do własnego doświadczenia.

II Kształcenie językowe

Uczeń rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, przyimek, spójnik i określa ich funkcje w tekście.
Potrafi odróżnić części mowy odmienne od nieodmiennych.
Najczęściej dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: rozumie ich znaczenie w wypowiedzeniu oraz funkcje w tekście.
Rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, czasownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi.
Na ogół stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych.
Przeważnie nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie i określenie).
Wyraźnie rozpoznaje typy wypowiedzeń, uwzględniając cel wypowiedzi: wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące – rozumie ich funkcje i je stosuje.
Rozpoznaje w tekście większość typów wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone, rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej.
Najczęściej przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie.
Najczęściej poprawnie wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego.
Przeważnie rozumie dosłowne znaczenie wyrazów w wypowiedzi.
Rozróżnia synonimy i rozumie ich funkcje w tekście.
Identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi.
Najczęściej rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała).
Rozumie pojęcia: głoska, litera, sylaba.
Pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni. Najczęściej poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka.

III Tworzenie wypowiedzi

Uczeń stara się uczestniczyć w rozmowie na zadany temat.
Tworzy logiczną i uporządkowaną wypowiedź i rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi.
Dokonuje selekcji informacji.
Zna zasady budowania akapitów.
Tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia.
Wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym.

Tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu.
Najczęściej opowiada o przeczytanym tekście.
Zazwyczaj tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, redagowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji.

IV Samokształcenie

Uczeń doskonali ciche i głośne czytanie.
Na ogół korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje.
Korzysta ze słownika języka polskiego i ortograficznego.
Poznaje życie kulturalne swojego regionu.
Zazwyczaj rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi.

OCENA DOSTATECZNA

I Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń zazwyczaj poprawnie omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji.
Najczęściej poprawnie rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, bajkę, opowiadanie oraz wskazuje jego cechy gatunkowe.
Zna i zazwyczaj rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, ożywienie.
Przy pomocy nauczyciela rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie.
Odróżnia dialog od monologu.
Wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych.
Potrafi określić tematykę utworu. Na ogół potrafi przedstawić własne rozumienie utworu i je uzasadnia.
Wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach.
Określa temat i główną myśl tekstu.
Dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie).
Odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych.
Charakteryzuje komiks jako tekst kultury.

II Kształcenie językowe

Uczeń zazwyczaj rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówek, przyimek, spójnik) i określa ich funkcje w tekście.
Odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych (łatwe przykłady).
Na ogół rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, czasownika i oraz określa ich funkcje w wypowiedzi (łatwe przykłady).
Stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych.
Najczęściej rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone.
Na ogół nazywa części zdania.
Zazwyczaj rozróżnia synonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach.
Zazwyczaj identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi.
Na ogół rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała).

Rozumie pojęcie głoska, litera, sylaba.

Uczeń pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni.

Poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka.

Samodzielnie poprawia błędy wskazane przez nauczyciela.

III Tworzenie wypowiedzi

Uczeń przeważnie uczestniczy w rozmowie na zadany temat.

Zazwyczaj zna zasady budowania akapitów.

Najczęściej poprawnie tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia.

Z reguły chętnie opowiada o przeczytanym tekście.

Tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, redagowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji.

IV Samokształcenie

Uczeń doskonali ciche i głośne czytanie.

Z pomocą nauczyciela korzysta ze słownika języka polskiego i ortograficznego.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

I Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń z pomocą nauczyciela omawia elementy świata przedstawionego.

Z pomocą nauczyciela rozpoznaje utwór jako baśń, legendę, bajkę i opowiadanie.

Z pomocą nauczyciela odróżnia dialog od monologu.

Stara się określać temat i główną myśl tekstu.

Niekiedy dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie).

II Kształcenie językowe

Uczeń z pomocą nauczyciela odróżnia części mowy i części zdania.

Stara się stosować poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych.

Rozpoznaje niektóre synonimy.

Uczeń podejmuje starania, by identyfikować nadawcę i odbiorcę wypowiedzi.

Z pomocą nauczyciela rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała).

Zna pojęcia: głoska, litera, sylaba.

Dokłada wszelkich działań, by poprawnie używać znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka.

III Tworzenie wypowiedzi

Uczeń stara się uczestniczyć w rozmowie na zadany temat.

Z pomocą nauczyciela tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie, opis, list, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia.

IV Samokształcenie

Uczeń doskonali ciche i głośne czytanie zachęcany przez nauczyciela.
Z pomocą nauczyciela korzysta ze słownika języka polskiego oraz ortograficznego.

OCENA NIEDOSTATECZNA

Uczeń nie opanował podstawowej wiedzy i umiejętności z zakresu podstawy programowej. Nawet z pomocą nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zadań o elementarnym stopniu trudności.

Nie wykonuje zadań i poleceń nauczyciela.

Zaniedbuje wykonywanie zadań domowych.

Nie opanował techniki głośnego i cichego czytania.

Nie odróżnia części mowy odmiennych i nieodmiennych.

Nie stosuje poprawnych form gramatycznych wyrazów odmiennych.

Nie dostrzega cech zróżnicowania języka.

W wypowiedziach pisemnych nie stosuje zasad ortograficznych i interpunkcyjnych.

Nie bierze udziału w rozmowach na dany temat.

Nie pozyskuje informacji.

KLASA V

(ocenę wyższą otrzymuje uczeń, który spełnia wszystkie wymagania ocen niższych – pozytywnych)

Uczniów obowiązują wiadomości i umiejętności nabyte w klasie IV.

OCENA CELUJĄCA

Otrzymuje ją uczeń, który biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami zarówno w rozwiązywaniu problemów teoretycznych, jak i praktycznych ujętych w programie nauczania oraz wynikających z podstawy programowej. Kreatywnie, samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania. Proponuje rozwiązania oryginalne, wykraczające poza materiał programowy. Jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne, cechują się dojrzałością myślenia. Nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości. Bierze udział w konkursach (literackich, ortograficznych, teatralnych lub innych); osiąga w nich sukcesy w szkole i poza szkołą. Podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach szkolnych. Prezentuje wysoki poziom merytoryczny oraz artystyczny.

OCENA BARDZO DOBRA

I Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- .1) bez trudu i trafnie omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji;
- .2) rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach;
- 3) rozpoznaje czytany utwór jako legendę, mit, opowiadanie, nowelę, dziennik, pamiętnik lub powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe;
- 4) zna i bezbłędnie rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, wyrazy

dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, uosobienie, ożywienie, pytanie retoryczne, powtórzenie oraz określa ich funkcje;

5) omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu, podtytułu, motta, puenty;

6) rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie;

7) barwnie opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność;

8) odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze;

9) w ciekawy sposób charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach;

10) bezbłędnie rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze;

11) zawsze wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy;

12) trafnie określa tematykę oraz problematykę utworu;

13) wskazuje i omawia wątek główny oraz wątki poboczne;

14) nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst;

15) objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach;

16) określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi;

17) przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia;

18) wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne oraz elementy wiedzy o kulturze;

19) w ciekawy sposób wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach;

20) wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera.

21) identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, publicystyczny lub reklamowy;

22) trafnie określa temat i główną myśl tekstu;

23) dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie);

24) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych;

25) odróżnia informacje o faktach od opinii;

26) rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (np. filmowa, sceniczna, radiowa) oraz wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją;

27) odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia;

28) świadomie i z uwagą odbiera filmy, koncerty, spektakle, programy radiowe

i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży.

II Kształcenie językowe

Uczeń:

- 1) bezbłędnie rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówek, liczebnik, przyimek, spójnik) i określa ich funkcje w tekście;
- 2) zawsze odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych;
- 3) dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na -no, -to; rozumie ich znaczenie w wypowiedzeniu oraz funkcje w tekście;
- 4) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi; oddziela temat fleksyjny od końcówki;
- 5) stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych;
- 6) poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki, rozumie ich rolę w opisie świata oraz używa we właściwych kontekstach;
- 7) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik);
- 8) rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, wyróżnia człon nadrzędny i podrzędny;
- 9) rozpoznaje typy wypowiedzeń, uwzględniając cel wypowiedzi: wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące - rozumie ich funkcje i je stosuje;
- 10) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzędnie i współrzędnie), równoważniki zdań, rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej;
- 11) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie,
- 12) używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej;
- 13) rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi;
- 14) rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, dostrzega ich bogactwo, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach;
- 15) rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące, rozumie ich funkcje w tekście;
- 16) dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi;
- 17) rozróżnia synonimy, antonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach;
- 18) identyfikuje tekst jako komunikat; rozróżnia typy komunikatu: informacyjny,

literacki, reklamowy, ikoniczny;

19) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;

20) określa sytuację komunikacyjną i rozumie jej wpływ na kształt wypowiedzi;

21) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała);

22) rozumie pojęcie głoska, litera, sylaba, akcent; zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów;

23) stosuje intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi;

24) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni;

25) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu.

III Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

1) uczestniczy w rozmowie na zadany temat, wydziela jej części, sygnały konstrukcyjne wzmacniające więź między uczestnikami dialogu, tłumaczące sens;

2) tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi;

3) dokonuje selekcji informacji;

4) zna zasady budowania akapitów;

5) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, przepis, kartka pocztowa, kartka z pamiętnika, gratulacje, streszczenie, charakterystyka;

6) wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym i z następstwem pauz;

7) tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu;

8) redaguje notatki;

9) opowiada o przeczytanym tekście;

10) rozróżnia współczesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS) i odpowiednio się nimi posługuje, zachowując zasady etykiety językowej;

11) tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji;

12) wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach.

IV Samokształcenie

Uczeń:

- 1) doskonali ciche i głośne czytanie;
- 2) doskonali różne formy zapisywania pozyskanych informacji;
- 3) korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje;
- 4) zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych), korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego;
- 5) zwraca uwagę na typy definicji słownikowych;
- 6) rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji;
- 7) poznaje życie kulturalne swojego regionu;
- 8) rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań.

OCENA DOBRA

I Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- 1) omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji;
- 2) rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach;
- 3) rozpoznaje czytany utwór jako legendę, mit, opowiadanie, nowelę, dziennik, pamiętnik lub powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe;
- 4) rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, uosobienie, ożywienie, pytanie retoryczne, powtórzenie oraz określa ich funkcje;
- 5) omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu, podtytułu, motto, puenty;
- 6) rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie;
- 7) opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność;
- 8) odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze;
- 9) charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach;
- 10) rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz wskazuje ich funkcje w utworze;

- 11) wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy;
- 12) określa tematykę oraz problematykę utworu;
- 13) wskazuje i omawia wątek główny oraz wątki poboczne;
- 14) nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst;
- 15) objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach;
- 16) określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi;
- 17) przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia;
- 18) wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne;
- 19) wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach;
- 20) wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera;
    identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, publicystyczny lub reklamowy;
- 21) określa temat i główną myśl tekstu;
- 22) dostrzega relacje między częściami wypowiedzi (np. tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie);
- 23) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych;
- 24) odróżnia informacje o faktach od opinii;
- 25) rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (np. filmowa, sceniczna, radiowa);
- 26) odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia;
- 27) świadomie i z uwagą odbiera filmy, koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży.

II Kształcenie językowe

Uczeń:

- 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, przyimek, spójnik) i określa ich funkcje w tekście;
- 2) odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych;
- 3) dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na -no, -to;
- 4) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi; oddziela temat fleksyjny od końcówki;
- 5) stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych;

- 6) poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki;
- 7) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik);
- 8) rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, wyróżnia człon nadrzędny i podrzędny;
- 9) rozpoznaje typy wypowiedzeń, uwzględniając cel wypowiedzi: wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące - rozumie ich funkcje i je stosuje;
- 10) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzędnie i współrzędnie), równoważniki zdań, rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej;
- 11) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie;
- 12) używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej;
- 13) rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi;
- 14) rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, w większości rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach;
- 15) rozpoznaje słownictwo neutralne i wartościujące;
- 16) dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi;
- 17) rozróżnia synonimy, antonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje we własnych wypowiedziach;
- 18) identyfikuje tekst jako komunikat; rozróżnia typy komunikatu: informacyjny, literacki, reklamowy, ikoniczny;
- 19) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;
- 20) określa sytuację komunikacyjną;
- 21) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała);
- 22) rozumie pojęcie głoska, litera, sylaba, akcent; zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów.
- 23) stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni;
- 24) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu.

III Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- 1) uczestniczy w rozmowie na zadany temat, wydziela jej części;

- 2) tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny;
- 3) dokonuje selekcji informacji;
- 4) zna zasady budowania akapitów;
- 5) tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, przepis, kartka pocztowa, kartka z pamiętnika, gratulacje, streszczenie, charakterystyka;
- 6) wygłasza z pamięci tekst, ze zrozumieniem oraz odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem, z odpowiednim napięciem emocjonalnym;
- 7) tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu;
- 8) redaguje notatki;
- 9) opowiada o przeczytanym tekście;
- 10) rozróżnia współczesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS) i odpowiednio się nimi posługuje, zachowując zasady etykiety językowej;
- 11) tworzy opowiadania związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji;
- 12) wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach.

IV Samokształcenie

Uczeń:

- 1) doskonali ciche i głośne czytanie;
- 2) doskonali różne formy zapisywania pozyskanych informacji;
- 3) korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach;
- 4) zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych), korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego;
- 5) rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji;
- 6) poznaje życie kulturalne swojego regionu;
- 7) rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do prezentowania własnych zainteresowań.

OCENA DOSTATECZNA

I Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- 1) omawia elementy świata przedstawionego;
- 2) rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach;
- 3) rozpoznaje czytany utwór jako legendę, mit, opowiadanie, nowelę, dziennik, pamiętnik lub powieść;
- 4) rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, uosobienie, ożywienie, pytanie retoryczne, powtórzenie;
- 5) rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie;
- 6) opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń;
- 7) odróżnia dialog od monologu;
- 8) charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach;
- 9) rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową;
- 10) wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych;
- 11) określa tematykę utworu;
- 12) wskazuje i omawia wątek główny oraz wątki poboczne;
- 13) nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst;
- 14) objaśnia znaczenia dosłowne w tekstach;
- 15) przedstawia własne rozumienie utworu;
- 16) wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach;
- 17) określa temat tekstu;
- 18) dostrzega tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie;
- 19) rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego (np. filmowa, sceniczna, radiowa);
- 20) odbiera filmy, koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży.

II Kształcenie językowe

Uczeń:

- 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówek, liczebnik);
- 2) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika;
- 3) stopniuje przymiotniki i przysłówki;

- 4) nazywa części zdania;
- 5) rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące;
- 6) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzędnie i współrzędnie), równoważniki zdań;
- 7) używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej;
- 8) w większości rozumie dosłowne znaczenie wyrazów w wypowiedzi;
- 9) rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne;
- 10) podaje przykłady synonimów.
- 11) identyfikuje tekst jako komunikat;
- 12) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;
- 13) określa sytuację komunikacyjną;
- 14) rozpoznaje niewerbalne środki komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała);
- 15) dzieli wyraz na głoski, litery, sylaby;
- 16) stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym;
- 17) stara się używać znanych mu znaków interpunkcyjnych.

III Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- 1) uczestniczy w rozmowie na zadany temat;
- 2) tworzy logiczną wypowiedź;
- 3) stara się tworzyć wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, przepis, kartka pocztowa, kartka z pamiątnika, gratulacje, streszczenie, charakterystyka;
- 4) wygłasza z pamięci krótki tekst;
- 5) tworzy plan odtwórczy tekstu;
- 6) opowiada o przeczytanym tekście;
- 7) rozróżnia współczesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS) i odpowiednio się nimi posługuje;
- 8) tworzy opowiadania związane z treścią utworu.

IV Samokształcenie

Uczeń:

- 1) doskonali ciche i głośne czytanie;
- 2) korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach;
- 3) zna zasady korzystania z biblioteki szkolnej;
- 4) 4) poznaje życie kulturalne swojego regionu.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

I Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- 1) z pomocą nauczyciela omawia elementy świata przedstawionego;
- 2) rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach;
- 3) rozpoznaje wers i strofę;
- 4) opowiada o wydarzeniach fabuły;
- 5) opowiada o bohaterach czytanych utworów;
- 6) wskazuje w utworze bohaterów głównych;
- 7) nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst;
- 8) stara się określić temat tekstu;
- 9) dostrzega tytuł;
- 10) wie, czym jest adaptacja utworu literackiego (np. filmowa).

II Kształcenie językowe

Uczeń:

- 1) rozpoznaje z pomocą nauczyciela w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik);
- 2) stara się stosować w wypowiedzi poprawne formy gramatyczne wyrazów odmienne;
- 3) rozpoznaje z pomocą nauczyciela wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące.
- 4) w większości rozumie dosłowne znaczenie wyrazów w wypowiedzi;
- 5) podaje przykłady synonimów;
- 6) stara się identyfikować nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;
- 7) rozpoznaje niewerbalne środki komunikacji (np. gest, mimika, postawa ciała);
- 8) dzieli wyraz na litery i sylaby;

- 9) stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym;
- 10) stara się używać znanych mu znaków interpunkcyjnych.

III Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- 1) uczestniczy w rozmowie na zadany temat;
- 2) stara się tworzyć wypowiedzi w znanych mu formach gatunkowych: dialog, opowiadanie, list, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, gratulacje;
- 3) opowiada o przeczytanym tekście.

IV Samokształcenie

Uczeń:

- 1) doskonali ciche i głośne czytanie zachęcany przez nauczyciela;
- 2) sporadycznie korzysta z biblioteki szkolnej.

OCENA NIEDOSTATECZNA

Otrzymuje ją uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą. Poziom jego wiadomości i umiejętności objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy V uniemożliwia osiągnięcie celów polonistycznych. Nawet z pomocą nauczyciela nie potrafi wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Nie opanował podstawowej wiedzy i umiejętności z zakresu podstawy programowej. Nie wykonuje zadań i poleceń nauczyciela. Nie opanował techniki głośnego i cichego czytania. Nie stosuje w wypowiedziach pisemnych zasad ortograficznych. Nie bierze udziału w rozmowach na dany temat. Nie pozyskuje informacji.

KLASA VI

Uczniów obowiązują wiadomości i umiejętności nabyte w klasach IV - V.

(Ocenę wyższą otrzymuje uczeń, który spełnia wszystkie wymagania ocen niższych – pozytywnych).

OCENA CELUJĄCA

Otrzymuje ją uczeń, który twórczo oraz samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania.

Proponuje oryginalne rozwiązania.

Jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne, cechują się dojrzałością myślenia.

Nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości.

Bierze udział w konkursach (literackich, ortograficznych, teatralnych lub innych); osiąga w nich sukcesy w szkole i poza szkołą.

Podjeżdżuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach szkolnych.

Prezentuje wysoki poziom merytoryczny oraz artystyczny.

OCENA BARDZO DOBRA

I Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- potrafi samodzielnie wnioskować, myśleć logicznie;
- biegle posługuje się słownikami i encyklopedią;
- określa funkcję środków artystycznych poznanych w klasie IV i V (peryfraza, powtórzenie, aluzja);
- rozumie i poprawnie posługuje się terminami z zakresu epiki, liryki, dramatu, nowych gatunków literackich (ballada, odmiany powieści, bajka);
- projektuje folder reklamowy.

II Kształcenie językowe

Uczeń:

- potrafi wyjaśnić, od czego zależą formy odmiany rzeczownika;
- biegle stopniuje przymiotniki i przysłówki, nazywa rodzaj stopniowania, pisze poprawnie „nie” z przymiotnikami w stopniu wyższym i najwyższym;
- rozpoznaje różne typy liczebników, określa ich formy gramatyczne i funkcję w zdaniu; potrafi uzasadnić użycie danego typu liczebnika; odmienia trudniejsze liczebniki złożone;
- stosuje w zdaniu rzeczownik w różnych funkcjach składniowych (podmiotu, dopełnienia, przydawki);
- rozpoznaje zdanie z orzeczeniem imiennym, omawia jego budowę;
- omawia, podając przykłady, różne sposoby wyrażania orzeczenia oraz podmiotu, przydawki i dopełnienia;
- przeprowadza klasyfikację wypowiedzi, w tym zdań złożonych współrzędnie, rysuje ich wykresy;
- przeprowadza analizę słowotwórczą wyrazów pochodzących od wyrazów przyimkowych i od czasowników;
- wskazuje przyrostek lub przedrostek jako formant w jednym wyrazie i jako składnik podstawy słowotwórczej w innym;
- podaje przykłady wyrazów z obocznymi tematami słowotwórczymi;
- tworzy wyrazy za pomocą różnych formantów;
- poprawnie stosuje wszystkie znaki interpunkcyjne w wypowiedziach.

III Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- potrafi ten sam tekst przedstawić w formie streszczenia lub opowiadania;
- redaguje list do postaci literackiej, list otwarty do konkretnego adresata;
- bezbłędnie pisze sprawozdanie ze spaceru, wycieczki, a w pracy poświęconej oglądanemu filmowi lub spektaklowi teatralnemu, podejmuje próby recenzji;

- redaguje artykuł prasowy na podany temat;
- samodzielnie sporządza notatki z lekcji, selekcjonuje materiał rzeczowy;
- bezbłędnie pisze charakterystykę postaci, dziennik, podejmuje próbę redagowania charakterystyki porównawczej i autocharakterystyki; określa motywację czynów bohaterów, ocenia ich postępowanie;
- opowiadania twórcze wzbogaca dialogami, elementami opisów, charakterystyki;
- formułuje przesłanie wiersza, popierając wypowiedzi odpowiednim cytatem;
- rozróżnia typy argumentów: logiczne i empiryczne;
- redaguje notatkę lub wniosek z dyskusji.

IV Samokształcenie

Uczeń:

- biegle korzysta ze słowników, w tym: synonimów i anonimów oraz terminów literackich.

OCENA DOBRA

I Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- czyta poprawnie, stosując zasady prawidłowej intonacji i akcentowania;
- jego wypowiedzi ustne i pisemne mogą zawierać jedynie nieliczne błędy ortograficzne, interpunkcyjne;
- odtwórczo opowiada lub opisuje losów bohaterów, wskazuje elementy świata przedstawionego;
- potrafi odróżnić tekst beletrystyczny od popularnonaukowego;
- wskazuje podane środki stylistyczne w wierszu.

II Kształcenie językowe

Uczeń:

- poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki; wie, czemu służy stopniowanie;
- podaje przykłady różnych typów liczebników, odmienia liczebnik złożony i nieokreślony;
- zastępuje różne części mowy odpowiednimi zaimkami;
- na konkretnych przykładach omawia sposoby wyrażenia orzeczenia i podmiotu;
- podaje przykłady zdań złożonych współrzędnie (łączenie bezspójnikowe i za pomocą spójników);
- od podanego wyrazu podstawowego tworzy kilka wyrazów pochodnych, będących różnymi częściami mowy;
- rozpoznaje wyraz pochodny, który może być podstawowym dla innego wyrazu;
- tworzy wyrazy pochodne od wyrażenia przyimkowego i od czasownika;
- wyjaśnia pisownię podanego wyrazu, odwołując się do wiadomości ze słowotwórstwa;
- rozpoznaje i posługuje się konstrukcjami w stronie czynnej i biernej.

III Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- potrafi posługiwać się poznanymi formami wypowiedzi (przede wszystkim: opowiadanie twórcze z dialogiem, elementami opisu; charakterystyka z pogłębioną oceną postaci; sprawozdanie ze spektaklu teatralnego, filmu; kwestionariusz osobowy);
- poprawnie pisze plan ramowy i szczegółowy;

- potrafi samodzielnie poprawić większość własnych błędów.

IV Samokształcenie

Uczeń:

- prawidłowo korzysta ze słowników, w tym: synonimów i antonimów oraz terminów literackich.

OCENA DOSTATECZNA

I Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- zna odmiany powieści;
- wie, co to jest bajka;
- wyróżnia podstawowe elementy świata przedstawionego;
- odróżnia podmiot liryczny od bohatera utworu;
- zna środki artystyczne poznane w klasie IV i V;
- poprawia popełnione błędy językowe przy pomocy nauczyciela, gromadzi słownictwo na zadany temat

II Kształcenie językowe

Uczeń:

- wyróżnia w tekście czasowniki w formie osobowej i nieosobowej; określa formę fleksyjną czasowników;
- określa funkcję czasowników w zdaniu;
- odmienia podane rzeczowniki przez przypadki, oddziela temat od końcówki, wskazuje tematy oboczne;
- rozpoznaje w zdaniu zaimki, przyimki, przymiotniki i liczebniki;
- stopniuje przymiotniki;
- rozróżnia przymiotniki proste i złożone, wyrażenia przyimkowe;
- na łatwych przykładach omawia sposób wyrażenia podmiotów;
- rozpoznaje zdanie bezpodmiotowe;
- nazywa w zdaniu części zdania (na prostszych przykładach);
- tworzy zdania złożone z podanych zdań pojedynczych;
- wśród zdań złożonych rozróżnia złożone podrzędnie i współrzędnie;
- rozróżnia zdrobienia;
- przeprowadza analizę słowotwórczą wyrazu, wskazuje podstawę słowotwórczą i formant;
- nazywa typy formantów;
- tworzy wyrazy pochodne za pomocą podanych formantów;
- poprawnie zapisuje liczebniki;
- na ogół stosuje poprawny zapis „nie” z różnymi częściami mowy.

III Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- w wypowiedziach ustnych i pisemnych na ogół przestrzega zasad poprawnościowych w zakresie budowy zdań, stosowania poznanego słownictwa i ortografii;
- w miarę samodzielnie potrafi posługiwać się poznanymi formami wypowiedzi (przede wszystkim:

opowiadanie twórcze z dialogiem, elementami opisu; charakterystyka; sprawozdanie ze spektaklu teatralnego, filmu; kwestionariusz osobowy).

IV Samokształcenie

Uczeń:

- na ogół poprawnie korzysta ze słowników, w tym: synonimów i anonimów oraz terminów literackich.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Ocenę tę otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o niewielkim stopniu trudności.

I Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- rozumie analizowane zagadnienia, o czym świadczą jego wypowiedzi;
- popełnia błędy językowe, ortograficzne i interpunkcyjne, ale nie przekreślają one wartości pracy i wysiłku, jaki włożył w ich napisanie;
- wykonuje zadania o niewielkim stopniu trudności, samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela.

II Kształcenie językowe

Uczeń:

- przy pomocy nauczyciela rozpoznaje części mowy i określa ich funkcję w zdaniu (na prostszych przykładach);
- odróżnia zdania pojedyncze od złożonych i próbuje określać ich rodzaj;
- wymienia rodzaje zaimków i liczebników;
- zestawia pary wyrazów podstawowych i pochodnych;
- przeprowadza analizę słowotwórczą wyrazu o przejrzystej budowie – wskazuje podstawę słowotwórczą i formant;
- nazywa typy formantów;
- tworzy wyrazy pochodne za pomocą podanych formantów;
- zna podstawowe zasady ortograficzne i interpunkcyjne.

III Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- w wypowiedziach ustnych i pisemnych stara się przestrzegać zasad poprawnościowych w zakresie budowy zdań, stosowania poznanego słownictwa i ortografii;
- w miarę samodzielnie potrafi posługiwać się poznanymi formami wypowiedzi (przede wszystkim: opowiadanie twórcze z dialogiem, elementami opisu; charakterystyka; sprawozdanie ze spektaklu teatralnego, filmu; kwestionariusz osobowy).

IV Samokształcenie

Uczeń:

- przy pomocy nauczyciela korzysta ze słowników, w tym: synonimów i anonimów oraz terminów literackich.

OCENA NIEDOSTATECZNA

Ocenę tę otrzymuje uczeń, który nie opanował podstawowych wiadomości w zakresie fleksji, składni, słownictwa, frazeologii, redagowania wypowiedzi oraz elementarnych wiadomości z zakresu budowy i analizy utworu literackiego przewidzianych w podstawie programowej. Nie opanował techniki głośnego i cichego czytania w sposób umożliwiający mu zrozumienie tekstu i redagowanie prostych wypowiedzi ustnych i pisemnych. Jego wypowiedzi nie są poprawne pod względem językowym i rzeczowym. W wypowiedziach pisemnych nie przestrzega reguł ortograficznych, językowych, interpunkcyjnych. Nawet z pomocą nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności.

KLASA VII

Uczniów obowiązują wiadomości i umiejętności nabyte w klasach IV - VI.
(Ocenę wyższą otrzymuje uczeń, który spełnia wszystkie wymagania ocen niższych – pozytywnych).

OCENA CELUJĄCA

Otrzymuje ją uczeń, który kreatywnie, samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania. Proponuje oryginalne rozwiązania. Jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne, cechują się dojrzałością myślenia. Nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości. Bierze udział w konkursach (literackich, ortograficznych, teatralnych lub innych); osiąga w nich sukcesy w szkole i poza szkołą. Podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach szkolnych. Prezentuje wysoki poziom merytoryczny oraz artystyczny.

OCENA BARDZO DOBRA

I Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- bezbłędnie rozpoznaje rodzaje literackie: epikę lirykę i dramat w odniesieniu do utworów omawianych w klasie VII,
- świadomie posługuje się terminami: komedia, fraszka, sonet, pieśń, ballada, tragedia, umiając wymienić ich podstawowe cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich,
- bezbłędnie wskazuje elementy dramatu, swobodnie posługując się terminami: akt, scena, didaskalia, monolog, dialog,
- rozpoznaje w tekście literackim: symbol oraz alegorię i poprawnie określa ich funkcje,
- zna pojęcie komizmu, rozpoznając jego rodzaje w tekstach oraz określa jego funkcje,
- samodzielnie określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich,
- w swoich poprawnych językowo i komunikatywnych wypowiedziach wykorzystuje interpretację utworów literackich, by odwołać się do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi,
- prawidłowo wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego,
- poprawnie porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie,
- samodzielnie i twórczo interpretuje dzieła sztuki (obraz),
- dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową,
- rozpoznaje wywiad jako gatunek dziennikarski i właściwie określa jego podstawowe cechy,
- samodzielnie znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach,

piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.

II Kształcenie językowe

Uczeń:

- rozumie mechanizm upodobnień fonetycznych, uproszczeń grup spółgłoskowych i utraty dźwięczności w wygłosie, pojmuje wynikające z nich rozbieżności między mową a pismem,
- sprawnie rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny,
- rozumie pojęcie podstawy słowotwórczej (tematu słowotwórczego),
- poprawnie określa rodzaj formantu i właściwie wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym,
- rozpoznaje rodzinę wyrazów, bezbłędnie łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń,
- zna zasady tworzenia wyrazów złożonych, poprawnie odróżnia ich typy,
- rozpoznaje imiesłowowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany,
- poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje, przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie,
- poprawnie odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie,
- zna typy skrótów i skrótowców i określa ich funkcje w tekście,
- stosuje sposoby wzbogacania słownictwa,
- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i zawsze stosuje ją w wypowiedziach,
- zazwyczaj wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych,
- w swoich wypowiedziach poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne,
- wykorzystuje wiedzę o różnicach w pisowni samogłosek ustnych i nosowych, spółgłosek twardych i miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych,
- zna zasady pisowni wyrazów nieodmiennych i pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy i je stosuje.

III Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- sprawnie gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi,
- bezbłędnie redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi,
- tworzy poprawną wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami,
- rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych,
- wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki,
- przeprowadza prawidłowe wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego,
- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie,
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: rozprawka i wywiad,
- poprawnie formułuje pytania do tekstu,
- dokonuje właściwej interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów.

IV Samokształcenie

Uczeń:

- korzysta z informacji z poszanowaniem praw autorskich,
- samodzielnie i z pomocą nauczyciela rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania,
- uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie,
- rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania komunikatywnych, poprawnych opinii.

OCENA DOBRA

I Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- rozpoznaje rodzaje literackie: epikę lirykę i dramat,
- określa główne cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i klasyfikuje czytany utwór pod kątem odpowiedniego rodzaju,
- posługuje się terminami: komedia, fraszka, sonet, pieśń, ballada, tragedia, umiejąc wymienić ich najważniejsze cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich,
- w większości poprawnie wskazuje elementy dramatu,
- posługuje się terminami: akt, scena, didaskalia, monolog, dialog,
- zazwyczaj rozpoznaje w tekście literackim symbol i poprawnie określa jego funkcje,
- zna pojęcie komizmu, rozpoznając jego rodzaje w tekstach oraz określa jego podstawowe funkcje,
- określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich,
- w swoich poprawnych językowo i komunikatywnych wypowiedziach wykorzystuje interpretację utworów literackich,
- wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego,
- porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie,
- w większości samodzielnie interpretuje dzieła sztuki (obraz),
- wskazuje różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową,
- rozpoznaje wywiad jako gatunek dziennikarski i właściwie określa jego podstawowe cechy.

II Kształcenie językowe

Uczeń:

- rozumie mechanizm powstawania upodobnień fonetycznych, uproszczeń grup spółgłoskowych i utraty dźwięczności w wygłosie,
- wskazuje wyraz podstawowy i wyraz pochodny (w większości przykładów),
- rozumie pojęcie podstawy słowotwórczej (tematu słowotwórczego),
- w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant,
- właściwie wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym,
- rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń,
- zna zasady tworzenia wyrazów złożonych, odróżnia ich typy,
- rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany (w większości przykładów),
- odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie,
- stosuje sposoby wzbogacania słownictwa,
- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach.
- wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych,
- stosuje odpowiednie znaki interpunkcyjne,
- dostrzega różnicę w pisowni samogłosek ustnych i nosowych, spółgłosek twardych i miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych,
- zna zasady pisowni wyrazów nieodmiennych oraz pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy i poprawnie je stosuje.

III Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi,
- tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami,

- stosuje akapity jako spójne całości myślowe w tworzeniu wypowiedzi pisemnych,
- odróżnia przykład od argumentu,
- przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego,
- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, uzasadniając własne zdanie,
- tworzy zazwyczaj spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: rozprawka i wywiad,
- formułuje pytania do tekstu,- stara się właściwie interpretować głośowo czytane i wygłaszane teksty.

IV Samokształcenie

Uczeń:

- korzysta z informacji z poszanowaniem praw autorskich,
- samodzielnie i z pomocą nauczyciela rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania,
- uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie,
- rozwija umiejętność formułowania komunikatywnych, poprawnych opinii.

OCENA DOSTATECZNA

I Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- zazwyczaj rozpoznaje rodzaje literackie: epikę lirykę i dramat,
- określa niektóre cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i klasyfikuje czytany utwór pod kątem odpowiedniego rodzaju,
- zwykle poprawnie posługuje się terminami: komedia, fraszka, sonet, pieśń, ballada, tragedia, umiając wymienić ich podstawowe cechy,
- wskazuje elementy dramatu, zna terminy: akt, scena, monolog, dialog,
- rozpoznaje w tekście literackim symbol,
- zna pojęcie komizmu,
- z pomocą nauczyciela określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich,
- w swoich wypowiedziach wykorzystuje interpretację utworów literackich,
- w większości przypadków poprawnie wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego,
- stara się samodzielnie interpretować dzieła sztuki (obraz),
- dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową,
- zazwyczaj rozpoznaje wywiad jako gatunek dziennikarski.

II Kształcenie językowe

Uczeń:

- zna pojęcia: upodobnienia fonetyczne, uproszczenia grup spółgłoskowych i utraty dźwięczności w wygłosie,
- rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny,
- zna pojęcie podstawy słowotwórczej (tematu słowotwórczego),
- w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant , rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń (łatwe przykłady),
- zna zasady tworzenia wyrazów złożonych,
- rozpoznaje imiesłowy,
- poprawnie odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie (niekiedy z pomocą nauczyciela),
- stosuje sposoby wzbogacania słownictwa,
- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stara się ją stosować w wypowiedziach,

- stara się wykorzystywać wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych,
- zazwyczaj stosuje odpowiednie znaki interpunkcyjne,
- zna zasady pisowni wyrazów nieodmiennych i pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy i je stosuje.

III Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi,
- tworzy wypowiedź, zazwyczaj stosuje odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję,
- stosuje akapity w tworzeniu wypowiedzi pisemnych,
- zna pojęcia: przykład i argument,
- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, przedstawia własne zdanie,
- tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: rozprawka i wywiad,
- formułuje pytania do tekstu,
- próbuje dokonać właściwej interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów.

IV Samokształcenie

Uczeń:

- korzysta z informacji z poszanowaniem praw autorskich,
- samodzielnie i z pomocą nauczyciela rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania,
- uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie,
- rozwija umiejętność formułowania komunikatywnych, poprawnych opinii.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

I Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń z pomocą nauczyciela:

- rozpoznaje rodzaje literackie: epikę lirykę i dramat,
- klasyfikuje czytany utwór w odniesieniu do odpowiedniego rodzaju,
- wskazuje elementy dramatu,
- rozpoznaje w tekście literackim symbol,
- w swoich wypowiedziach wykorzystuje interpretację utworów literackich,
- wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje fragmenty tekstów,
- z pomocą nauczyciela interpretuje dzieła sztuki (obraz),
- dostrzega niektóre różnice między literaturą piękną a literaturą naukową.

II Kształcenie językowe

Uczeń:

- rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny,
- w wyrazie pochodnym wskazuje temat słotwórczy i formant,
- rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne,
- zna zasady tworzenia wyrazów złożonych,
- dostrzega zróżnicowanie słownictwa.
- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stara się ją stosować w wypowiedziach,
- stara się stosować odpowiednie znaki interpunkcyjne i przy pomocy nauczyciela dokonuje poprawy błędów.

III Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- przy pomocy nauczyciela gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi,
- tworzy wypowiedź, stara się stosować odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję,
- prezentuje własne zdanie na dany temat,
- tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: rozprawka i wywiad, korzysta ze wskazówek nauczyciela
- formułuje pytania do tekstu,
- dokonuje interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów, choć nie zawsze poprawnie.

IV Samokształcenie

Uczeń:

- korzysta z informacji z poszanowaniem praw autorskich,
- uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie,
- samodzielnie i z pomocą nauczyciela rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania,
- rozwija umiejętność formułowania komunikatywnych, poprawnych opinii.

OCENA NIEDOSTATECZNA

I Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- nie rozpoznaje rodzajów literackich: epiki liryki i dramatu,
- nie potrafi zakwalifikować czytanego utworu do odpowiedniego rodzaju,
- błędnie wskazuje elementy dramatu,
- nie rozpoznaje w tekście literackim symbolu,
- w swoich wypowiedziach nie wykorzystuje interpretacji utworów literackich,
- nie odnajduje w tekście potrzebnych informacji oraz nie cytuje odpowiednich fragmentów tekstu, nawet z pomocą nauczyciela nie interpretuje dzieła sztuki (obrazu),
- nie dostrzega różnic między literaturą piękną a literaturą naukową.

II Kształcenie językowe

Uczeń:

- nie rozpoznaje wyrazu podstawowego i wyrazu pochodnego,
- w wyrazie pochodnym nie wskazuje tematu słowotwórczego i formantu,
- nie rozpoznaje rodziny wyrazów,
- nie łączy wyrazów pokrewnych,
- nie zna zasad tworzenia wyrazów złożonych,
- nie dostrzega zróżnicowania słownictwa,
- rozumie, na czym polega grzeczność językowa, ale nie stosuje jej w wypowiedziach,
- nie stosuje odpowiednich znaków interpunkcyjnych.

III Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- nawet przy pomocy nauczyciela nie gromadzi i nie porządkuje materiału rzeczowego potrzebnego do tworzenia wypowiedzi,
- nie tworzy poprawnych wypowiedzi,
- nie stosuje odpowiedniej dla danej formy gatunkowej kompozycji,
- nie prezentuje własnego zdania na dany temat,

- nie tworzy spójnych wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: rozprawka i wywiad
- błędnie formułuje pytania do tekstu,
- nie dokonuje interpretacji głosowej tekstów.

IV Samokształcenie

Uczeń:

- nie korzysta z informacji z poszanowaniem praw autorskich,
- nie uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie,
- nie rozwija umiejętności formułowania komunikatywnych, poprawnych opinii.

KLASA VIII

Uczniów obowiązują wiadomości i umiejętności nabyte w klasach IV-VII.

(Ocenę wyższą otrzymuje uczeń, który spełnia wszystkie wymagania ocen niższych – pozytywnych).

OCENA CELUJĄCA

Otrzymuje ją uczeń, który biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami zarówno w rozwiązywaniu problemów teoretycznych, jak i praktycznych ujętych w programie nauczania oraz wynikających z podstawy programowej. Kreatywnie, samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania. Proponuje rozwiązania oryginalne, wykraczające poza materiał programowy. Jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne, cechują się dojrzałością myślenia. Nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości. Bierze udział w konkursach (literackich, ortograficznych, teatralnych lub innych); osiąga w nich sukcesy w szkole i poza szkołą. Podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach szkolnych. Prezentuje wysoki poziom merytoryczny oraz artystyczny.

OCENA BARDZO DOBRA

I Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- bezbłędnie rozpoznaje rodzaje literackie: epikę lirykę i dramat,
- określa wszystkie cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i klasyfikuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju,
- świadomie posługuje się terminami: pamiętnik, tren, epeja; potrafi wymienić ich cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich,
- rozpoznaje w tekście literackim: neologizm, eufemizm, porównanie homeryckie, inwokację, alegorię i poprawnie określa ich funkcje,
- zna pojęcie ironii; rozpoznaje ją w tekście oraz określa jej funkcje,
- właściwie wskazuje w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji,
- samodzielnie określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich,
- w swoich poprawnych językowo i komunikatywnych wypowiedziach wykorzystuje interpretację utworów literackich, by odwołać się do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji,

- prawidłowo wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego,
  - poprawnie porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie,
  - samodzielnie i twórczo interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafikę, rzeźbę, fotografię),
- 14.** dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką i poprawnie określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa,
- rozpoznaje gatunki dziennikarskie: reportaż, felieton, artykuł i właściwie określa ich podstawowe cechy,
  - samodzielnie znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.

II Kształcenie językowe

Uczeń:

- w większości bezbłędnie wykonuje zadania o dużej skali trudności dotyczące wiadomości i umiejętności z gramatyki opisowej wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII);
- sporządza wykresy rozbudowanych zdań wielokrotnie złożonych,
- rozumie i właściwie stosuje zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu,
- dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy),
- wyjaśnia różnice pomiędzy treścią a zakresem wyrazu; różnicuje wyrazy ze względu na ich treść i zakres,
- stosuje sposoby wzbogacania słownictwa,
- rozumie znaczenie homonimów i wyrazów wieloznacznych; potrafi wskazać różnice pomiędzy nimi,
- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i zawsze stosuje ją w wypowiedziach,
- swobodnie wykorzystuje znane normy językowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych,
- bezbłędnie wykonuje zadania o dużej skali trudności dotyczące wiadomości i umiejętności z ortografii i interpunkcji wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII).

III Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- sprawnie gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi;
- bezbłędnie redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi,
- tworzy poprawną wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami,
- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie,
- poprawnie rozpoznaje i rozróżnia środki perswazji i manipulacji w tekstach reklamowych oraz właściwie określa ich funkcję,
- rozpoznaje manipulację językową i przeciwstawia jej zasady etyki wypowiedzi,
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: podanie, przemówienie, życiorys, CV, list motywacyjny, sprawozdanie z filmu i spektaklu,
- poprawnie formułuje pytania do tekstu,
- dokonuje właściwej interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów.

IV Samokształcenie

Uczeń:

- korzysta z informacji z poszanowaniem praw autorskich,
- samodzielnie i z pomocą nauczyciela rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania,
- uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie,
- rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania komunikatywnych, poprawnych opinii.

OCENA DOBRA

I Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- rozpoznaje rodzaje literackie: epikę lirykę i dramat,
- posługuje się terminami: pamiętnik, tren, epopeja, potrafi wymienić ich najważniejsze cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich,
- posługuje się terminami: akt, scena, didaskalia, monolog, dialog,
- zazwyczaj rozpoznaje w tekście literackim: neologizm, eufemizm, inwokację i stara się poprawnie określa ich funkcje,
- zna pojęcie ironii i rozpoznaje ją w tekście oraz określa jej podstawowe funkcje,
- określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich,
- w swoich poprawnych językowo i komunikatywnych wypowiedziach wykorzystuje interpretację utworów literackich,
- zazwyczaj wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego,
- stara się porządkować informacje w zależności od ich funkcji w przekazie,
- w większości samodzielnie interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafikę, rzeźbę, fotografię),
- wskazuje różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką i poprawnie wskazuje główne funkcje tych rodzajów piśmiennictwa,
- w większości przykładów rozpoznaje gatunki dziennikarskie: reportaż, artykuł, felieton i właściwie określa ich podstawowe cechy.

II Kształcenie językowe

Uczeń:

- poprawnie wykonuje zadania o średniej skali trudności dotyczące wiadomości i umiejętności z gramatyki opisowej wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII);
- tworzy wykresy wypowiedzeń wielokrotnie złożonych,
- dostrzega realne i słowotwórcze znaczenie wyrazu,
- właściwie stosuje zasady dotyczące wyjątków od reguł akcentowania w języku polskim.
- zazwyczaj dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy, gwara),
- stosuje sposoby wzbogacania słownictwa,
- wskazuje w tekście homonimy i wyrazy wieloznaczne (w większości przykładów).
- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i zawsze stosuje ją w wypowiedziach.
- bezbłędnie wykonuje zadania o średniej skali trudności dotyczące wiadomości oraz umiejętności z ortografii i interpunkcji wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII).

III Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- sprawnie gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi,
- tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami,
- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi,
- w większości rozpoznaje środki perswazji i manipulacji w tekstach reklamowych,
- potrafi wskazać manipulację językową i przeciwstawia jej zasady etyki wypowiedzi.
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: podanie, przemówienie, życiorys, CV, list motywacyjny, sprawozdanie z filmu i spektaklu
- stara się właściwie interpretować głosowo czytane i wygłaszane teksty.

IV Samokształcenie

Uczeń:

- korzysta z informacji z poszanowaniem praw autorskich,
- samodzielnie i z pomocą nauczyciela rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania,
- uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie,
- rozwija umiejętność formułowania komunikatywnych, poprawnych opinii.

OCENA DOSTATECZNA

I Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- zna pojęcia : liryka, epika , dramat
- określa niektóre cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i klasyfikuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju,
- zazwyczaj poprawnie posługuje się terminami: pamiętnik, tren, epepeja, umiając wymienić ich podstawowe cechy,
- zna pojęcie ironii,
- z pomocą nauczyciela określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich, w swoich wypowiedziach wykorzystuje interpretację utworów literackich,
  - w większości poprawnie wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego,
- stara się samodzielnie interpretować dzieła sztuki (obraz, grafikę, rzeźbę, fotografię),
- wskazuje niektóre różnice pomiędzy literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką,
- zazwyczaj rozpoznaje gatunki dziennikarskie: reportaż, felieton, artykuł.

II Kształcenie językowe

Uczeń:

- poprawnie wykonuje zadania o niewielkiej skali trudności dotyczące wiadomości i umiejętności z gramatyki opisowej wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII);
- tworzy wykresy zdań wielokrotnie złożonych (łatwiejsze przykłady),
- zna zasady akcentowania w języku polskim i potrafi wskazać niektóre wyjątki od reguł.
- dostrzega zróżnicowanie słownictwa,
- stosuje sposoby wzbogacania języka,
- rozpoznaje homonimy.
- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stara się ją stosować,
- wykonuje zadania o niewielkiej skali trudności dotyczące wiadomości

oraz umiejętności z ortografii i interpunkcji wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII).

III Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi,
- zazwyczaj tworzy poprawną wypowiedź, stosuje kompozycję odpowiednią dla danej formy gatunkowej,
- umieszcza akapity w tworzonych wypowiedziach pisemnych,
- zna pojęcia argument i przykład, jednak nie zawsze je odróżnia,
- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, czasami uzasadnia własne zdanie,
- poprawnie rozpoznaje środki perswazji i manipulacji w tekstach reklamowych,
- tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: podanie, przemówienie, życiorys, CV, list motywacyjny, sprawozdanie,
- poprawnie formułuje pytania do tekstu.

IV Samokształcenie

Uczeń:

- korzysta z informacji z poszanowaniem praw autorskich,
- samodzielnie i z pomocą nauczyciela rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania,
- uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie,
- rozwija umiejętność formułowania komunikatywnych, poprawnych opinii.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

I Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- z pomocą nauczyciela rozpoznaje rodzaje literackie: epikę lirykę i dramat i potrafi podać przykłady każdego z nich,
- według wskazówek nauczyciela rozpoznaje w tekście literackim symbol,
- rzadko w swoich wypowiedziach wykorzystuje interpretację utworów literackich,
- zgodnie z sugestiami nauczyciela wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego,
- pomocą nauczyciela interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafikę, rzeźbę, fotografię),
- potrafi odróżnić literaturę piękną od tekstów nieliterackich.

II Kształcenie językowe

Uczeń:

- z pomocą nauczyciela wykonuje zadania o niewielkiej skali trudności dotyczące wiadomości i umiejętności z gramatyki opisowej wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII);
- rozpoznaje wypowiedzenia wielokrotnie złożone,
- zna podstawowe zasady akcentowania w języku polskim,
- z pomocą nauczyciela dostrzega zróżnicowanie słownictwa.
- odróżnia język ogólnonarodowy od gwary,
- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stara się ją stosować w wypowiedziach,
- pod kierunkiem nauczyciela wykonuje zadania o niewielkiej skali trudności dotyczące

wiadomości oraz umiejętności z ortografii i interpunkcji wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII).

III Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- przy pomocy nauczyciela gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi,
- zgodnie ze wskazówkami nauczyciela tworzy wypowiedź; stosuje kompozycję odpowiednią dla danej formy gatunkowej,
- zazwyczaj umieszcza akapity w tworzonych przez siebie wypowiedziach,
- pomocą nauczyciela formułuje własne zdanie na określony temat,
- według wskazówek nauczyciela tworzy poprawne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: podanie, przemówienie, życiorys, CV, list motywacyjny, sprawozdanie,
- formułuje pytania do tekstu.

IV Samokształcenie

Uczeń:

- korzysta z informacji z poszanowaniem praw autorskich,
- uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie,
- z pomocą nauczyciela rozwija umiejętność formułowania komunikatywnych, poprawnych wypowiedzi.

OCENA NIEDOSTATECZNA

Otrzymuje ją uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą. Poziom jego wiadomości i umiejętności objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy VIII uniemożliwia osiągnięcie celów polonistycznych. Nawet z pomocą nauczyciela nie potrafi wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności.

V Szczegółowe wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych ocen bieżących.

KLASA IV

Zagadnienia	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Ocena dobra Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Ocena bardzo dobra Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Ocena celująca Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
Kształcenie literackie i kulturowe - wiersz	Uczeń: - czyta głośno wiersz, - wymienia bohaterów wiersza, - określa osobę mówiącą w wierszu, - wyjaśnia pojęcie podmiot liryczny, - wyjaśnia pojęcie adresat utworu, - definiuje wers i strofę, - odtwarza wiersz z pamięci, - wskazuje rymy, epitety, - wyjaśnia, czym jest rym, wers ,	Uczeń: - czyta wiersz głośno, wyraźnie, - przedstawia bohaterów utworu, - przedstawia osobę mówiącą (podmiot liryczny) w wierszu, - przedstawia myśli i uczucia osoby mówiącej w wierszu, - wskazuje adresata utworu, - wskazuje wers, w którym znajduje się zwrot do adresata, - odczytuje strofę , dzieląc wyrazy na sylaby,	Uczeń: - czyta wiersz , podkreślając głosem ważne słowa, - określa temat wiersza, - określa 2-3 cechy bohaterów wiersza i podmiotu lirycznego, - opowiada w 2-3 zdaniach o sytuacji przedstawionej w wierszu, - wypisuje z wiersza przykłady rymów, - porównuje rytm w dwóch dowolnie wybranych strofach, - wygłasza z pamięci wiersz w	Uczeń: - czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację, - opowiada w ciekawy sposób o sytuacji przedstawionej w wierszu, a także o bohaterze wiersza, podmiocie lirycznym i ich uczuciach, - opisuje zachowanie bohaterów utworu i wyraża swoją opinię na ten temat, - porównuje doświadczenia bohaterów z własnymi, - opisuje adresata utworu, - nazywa uczucia, jakie wyraża utwór i wskazuje odpowiednie cytaty, - wyjaśnia, jak rozumie przesłanie utworu,	Uczeń: - prezentuje informacje o autorze wiersza, - tworzy poetyckie określenia dla elementów świata przedstawionego na zdjęciach, - wymyśla własne przykłady ożywienia, - układa porównania opisujące zjawiska przyrody, np. deszcz, zachód słońca, tęczę, - układa własne propozycje wyrazów rymujących się, - omawia wyczerpująco sytuację przedstawioną w wierszu i odwołuje się do własnych doświadczeń, - określa nastrój i uzasadnia swoją wypowiedź, odwołując się do elementów utworu, - rysuje ilustrację do

	refren, epitet, ożywienie, porównanie	- wskazuje w tekście wiersza wers, rym, strofę, epitet, porównanie, ożywienie, refren, - wygłasza wiersz z pamięci, - określa nastrój wiersza	odpowiednim tempie, z prawidłową dykcją, - wymienia uczucia, jakie wyraża utwór	- deklamuje wiersz, odpowiednio modulując głos i dokonując interpretacji głosowej, - proponuje własne epitety, - wskazuje w tekście ożywienie oraz porównanie i wyjaśnia ich funkcję, - wyjaśnia, na czym polega rytm utworu, - objaśnia znaczenie wyrazów nieużywanych współcześnie	wybranego fragmentu wiersza (przeład intersemiotyczny) -prezentuje historie powstania polskiego hymnu państwowego oraz wyjaśnia, kim byli: J.H. Dąbrowski, S. Czarniecki, N. Bonaparte, - przygotowuje dla rówieśników z innego kraju interesujące informacje o Polsce w wybranej formie (plakat, film, prezentacja) - porównuje legendę o panu Twardowskim z utworem „Pani Twardowska” A. Mickiewicza
Kształcenie literackie i kulturowe - proza	Uczeń: - czyta ze zrozumieniem głośno - wymienia bohaterów utworu, - wymienia wydarzenia przedstawione w utworze, - definiuje pojęcie narratora, - określa narratora, - określa, czym jest opowiadanie i	Uczeń: - czyta ze zrozumieniem głośno i cicho, - czyta z podziałem na role, - wyszukuje w tekście określone informacje, - przedstawia bohaterów utworu, - wskazuje postacie fantastyczne i realistyczne, - przedstawia miejsce i czas	Uczeń: - czyta ze zrozumieniem głośno, wyraźnie z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych oraz cicho, - określa temat tekstu, np. artykułu, - opowiada w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w	Uczeń: -czyta ze zrozumieniem głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację, - opowiada w ciekawy sposób o wydarzeniach przedstawionych w utworze, - określa cechy bohaterów utworu i ich relacje, - przedstawia swoją opinię o bohaterach i ich zachowaniu, - porównuje doświadczenia bohatera z własnymi, - porównuje opisywane w	Uczeń: - prezentuje informacje o autorze, a w przypadku autorów lektur obowiązkowych także o innych utworach autora, - wyjaśnia pojęcia występujące w tekście, - samodzielnie formułuje zasady dobrego zachowania, - przedstawia pomysły na spędzanie wolnego czasu, - układa własne anagramy, - opowiada w ciekawy sposób o własnych doświadczeniach i uczuciach, związanych z

	<p>wymienia jego części,</p> <ul style="list-style-type: none"> - opowiada ustnie, zachowując kolejność wydarzeń, - definiuje legendę, - rozróżnia wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne, - definiuje , czym jest baśń, - wymienia tytuły znanych baśni, - rozpoznaje najbardziej znanych bohaterów baśni, - wymienia najbardziej znanych autorów baśni (Andersen, bracia Grimm, Perrault) - nazywa uczucia: smutek, rozpacz, żal, samotność, tęsknota 	<p>wydarzeń,</p> <ul style="list-style-type: none"> - formułuje 2-3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze, -podaje nazwy określające narratora uczestniczącego w wydarzeniach i nieuczestniczącego w wydarzeniach, - wymienia charakterystyczne cechy opowiadania, legendy, baśni, - opowiada ustnie zachowując kolejność wydarzeń i trójdzielną kompozycję wypowiedzi, - wskazuje wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne, - wymienia miejsce realistyczne 	<p>utworze,</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa 2-3 cechy bohatera, - przedstawia sytuację, w której znalazł się bohater, - określa osobę opowiadającą o wydarzeniach, - wyraża w 2-3 zdaniach swoją opinię o lekturze, - wskazuje w tekście dwie charakterystyczne cechy opowiadania, legendy, baśni, - prezentuje najbardziej znanych bohaterów baśni Andersena, braci Grimm, Perraulta 	<p>tekście miejsca ze znanymi mu z własnego życia,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jak rozumie przesłanie utworu, puentę, itp. - wskazuje w tekście charakterystyczne cechy opowiadania, - wyjaśnia morał płynący z opowieści, baśni, itp. - rozpoznaje czytany utwór jako legendę i wskazuje w nim charakterystyczne cechy legendy, - rozpoznaje czytany utwór jako baśń i wskazuje w nim charakterystyczne cechy baśni, - prezentuje najbardziej znanych autorów baśni: Andersena, braci Grimm, Perraulta i ich twórczość, - opowiada w ciekawy sposób ulubioną baśń 	<p>tematyką poznanych tekstów,</p> <ul style="list-style-type: none"> - przygotowuje w wybranej formie (plakat, film, prezentacja) interesujące informacje o swojej szkole dla rówieśników z innych krajów, - wypowiada się w wyczerpujący sposób na temat wydarzeń przedstawionych w tekście, odwołując się do znajomości całej lektury, - opisuje ustnie elementy świata przedstawionego i wyjaśnia, na czym polega ich wyjątkowość, - wymienia legendy związane z regionem, w którym mieszka, - w sposób interesujący opowiada jedną z legend związanych z regionem, w którym mieszka, - wyjaśnia znaczenie powiedzeń i przysłów, - wyjaśnia przyczyny popularności baśni, - przygotowuje pytania i zadania dla uczestników szkolnego konkursu czytelniczego „W świecie baśni”, - rysuje ilustracje do baśni i przygotowuje teatrzyk
--	---	--	--	--	--

		występujące w legendzie, - opowiada swoją ulubioną baśń, - rozpoznaje charakterystyczne cechy wywiadu			kamishibai, - proponuje inny tytuł dla fragmentu tekstu, - zbiera informacje i opowiada o działalności Fundacji Mam Marzenie
Kształcenie literackie i kulturowe - komiks	Uczeń: - odczytuje dialogi w dymkach, - wymienia bohaterów komiksu, - wskazuje charakterystyczne cechy komiksu, - rozpoznaje najbardziej znanych bohaterów komiksów, - podaje tytuł swojego ulubionego komiksu	Uczeń: - czyta ze zrozumieniem komiks, - przedstawia bohaterów komiksu, - wskazuje 2-3 charakterystyczne cechy komiksu, - przedstawia miejsce i czas wydarzeń, -wymienia najbardziej znanych autorów i bohaterów komiksów, - przedstawia w 2-3 zdaniach swój ulubiony komiks	Uczeń: - opowiada treść komiksu, - określa 2-3 cechy bohaterów komiksu, - opowiada w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w komiksie, - wskazuje charakterystyczne cechy komiksu, - określa początki sztuki komiksowej w Polsce, - przedstawia najbardziej znanych bohaterów komiksów	Uczeń: - opowiada w ciekawy sposób o wydarzeniach przedstawionych w komiksie, - opisuje magiczne przedmioty, - odczytuje uczucia przedstawione na rysunkach - określa początki sztuki komiksowej w Polsce i na świecie, - prezentuje najbardziej znanych autorów komiksów - prezentuje ulubiony komiks	Uczeń: - prezentuje informacje o autorze komiksu, - wyczerpująco wypowiada się na temat wydarzeń przedstawionych w komiksie, odwołując się do znajomości całej lektury, - tworzy własny komiks z poznanymi bohaterami
Kształcenie literackie i kulturowe -	Uczeń: - wymienia kolory znajdujące się na	Uczeń: - prezentuje elementy	Uczeń: - określa dominujące na obrazie kolory,	Uczeń: - opisuje pierwszy i drugi plan obrazu,	Uczeń: - określa nastrój obrazu i uczucia, jakie wywołuje oraz

<p>dzieło sztuki: obraz</p>	<p>obrazie, - wymienia przedmioty i postacie występujące na obrazie, - wymienia elementy pejzażu przedstawione na obrazie</p>	<p>przedstawione na obrazie, - wymienia elementy realistyczne i fantastyczne występujące na obrazie, - określa czas i miejsce sytuacji przedstawionej na obrazie, - odróżnia pejzaż od portretu i martwej natury</p>	<p>- opisuje sytuację przedstawioną na obrazie, - określa źródło światła i ruch, - nazywa emocje, które mogą odczuwać postacie z obrazu, - określa nastrój, jaki wywołuje obraz</p>	<p>- opowiada w kilku zdaniach o sytuacji przedstawionej na obrazie, - opisuje umieszczone na obrazie elementy, - proponuje tematy rozmów postaci przedstawionych na obrazie</p>	<p>uzasadnia swoją wypowiedź, - przedstawia własne zdanie na temat sytuacji z obrazu, - omawia elementy sztuki plastycznej: plan, barwy, kompozycję, światło, ruch, - dokonuje przekładu intersemiotycznego: wymyśla i opowiada historię, która mogłaby się wydarzyć w miejscu ukazanym na obrazie</p>
---	---	--	---	--	--

<p>Kształcenie literackie i kulturowe -dramat i spektakl teatralny</p>	<p>Uczeń: - czyta głośno ze zrozumieniem tekst dramatyczny z podziałem na role, - wymienia bohaterów utworu, - wymienia najważniejsze wydarzenia, - rozróżnia wydarzenia i postacie fantastyczne od realistycznych, - określa, czym jest dramat, - wymienia osoby tworzące spektakl teatralny</p>	<p>Uczeń: - czyta ze zrozumieniem i odpowiednią artykulacją oraz uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych, - przedstawia bohaterów, miejsce i czas wydarzeń, - formułuje 2-3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze, - wskazuje wydarzenia oraz postacie realistyczne i fantastyczne, - wskazuje tekst główny i tekst poboczny, - przedstawia osoby tworzące spektakl teatralny i opisuje ich pracę, - przedstawia 2-3 zasady kulturalnego zachowania się w</p>	<p>Uczeń: - opowiada w kilku zdaniach o wydarzeniach występujących w utworze, - określa cechy dramatu, - określa cechy osób wykonujących zawody związane z teatrem, - opowiada w kilku zdaniach o swojej wizycie w teatrze, używając słownictwa związanego z teatrem, - odczytuje informacje z plakatu teatralnego, - określa cechy dramatu (podział na akty i sceny)</p>	<p>Uczeń: - w ciekawy sposób opowiada o wydarzeniach występujących w utworze, - określa cechy bohaterów, - opisuje bohaterów, - wyraża swoją opinię o bohaterach i ich zachowaniu, - określa cechy dramatu (tekst główny i tekst poboczny, podział na akty i sceny), - przedstawia morał płynący z przedstawienia, - opowiada w ciekawy sposób o swojej wizycie w teatrze , swobodnie używając słownictwa związanego z teatrem, - przedstawia zasady kulturalnego zachowania się w teatrze, - planuje grę aktorską i projektuje dekoracje, kostiumy i rekwizyty do przedstawienia</p>	<p>Uczeń: - prezentuje informacje o autorze, - pracując w grupie planuje scenografię, rekwizyty, kostiumy, ruch sceniczny, - pracując w grupie przygotowuje inscenizację przedstawienia, - wypowiada się o swoich wrażeniach z ostatnio obejrzanego przedstawienia teatralnego, - wymyśla sposoby wykorzystania różnych przedmiotów codziennego użytku w teatrze, - wymienia kilka nazwisk współczesnych twórców teatralnych, - przygotowuje plakat teatralny do szkolnego przedstawienia dowolnej baśni</p>
---	---	--	--	--	---

		<p>teatrze, - wskazuje dialog i monolog, - wskazuje elementy plakatu teatralnego</p>			
<p>Kształcenie literackie i kulturowe- historia książki, karta katalogowa rodzaje katalogów bibliotecznych. Samokształcenie</p>	<p>Uczeń: - wymienia osoby tworzące książki i wskazuje je na rysunku, - wymienia, co znajduje się w księgozbiornym podręcznym, - określa , czym jest katalog biblioteczny, - wymienia zasady</p>	<p>Uczeń: - opisuje pracę poszczególnych osób tworzących książki, - wymienia rodzaje katalogów bibliotecznych, - przestrzega zasad zachowania się w bibliotece,</p>	<p>Uczeń: - określa cechy osób wykonujących zawody związane z tworzeniem książek, - opowiada w kilku zdaniach , jak powstaje książka - rozróżnia rodzaje katalogów bibliotecznych, - wybiera katalog biblioteczny</p>	<p>Uczeń: - opowiada w interesujący sposób, jak powstaje książka, - opisuje budowę książki, posługując się odpowiednim słownictwem (strona tytułowa, grzbiet książki, itp.), - korzysta z katalogu bibliotecznego przy szukaniu książek i materiałów,</p>	<p>Uczeń: - samodzielnie wyszukuje informacje w różnych źródłach i przygotowuje prezentację przedstawiającą wybrany zawód związany z procesem powstawania książki, - swobodnie korzysta z katalogu bibliotecznego oraz z katalogu internetowego przy szukaniu książek i materiałów</p>

	zachowania się w bibliotece, - określa, czym jest karta katalogowa i wymienia jej najważniejsze elementy		odpowiedni w określonej sytuacji, - odnajduje w książce informacje potrzebne do przygotowania karty katalogowej	- znajduje wskazane informacje w karcie katalogu internetowego	
Samokształcenie	Uczeń: - wyszukuje wyrazy bliskoznaczne w słowniku synonimów, - wyszukuje wyrazy w słowniku języka polskiego i słowniku ortograficznym, - wyszukuje w bibliotece lub internecie potrzebne informacje - czyta lektury uzupełniające i przygotowuje ich prezentację	Uczeń: - odczytuje wyrazy i definicje wyrazów ze zrozumieniem	Uczeń: - odczytuje skróty i oznaczenia słownikowe	Uczeń: - trafnie dobiera wyrazy bliskoznaczne, - podejmuje próby korzystania z internetowych wersji słowników, - sporządza notatkę na podstawie samodzielnie wyszukanych informacji	Uczeń: - samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika synonimów, słownika języka polskiego i słownika ortograficznego wersji papierowej a także korzysta z ich wersji internetowych
Pisanie form	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

wypowiedzi - kartka z życzeniami lub pozdrowieniami	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie zapisuje miejscowość i datę, - podejmuje próbę napisania życzeń lub pozdrowień 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie zapisuje adres , - redaguje życzenia lub pozdrowienia według wzoru 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje zwroty do adresata, - redaguje życzenia lub pozdrowienia 	<ul style="list-style-type: none"> - redaguje życzenia lub pozdrowienia odpowiednie do sytuacji i adresata, - wskazuje różnice między SMS-em a kartką pocztową 	<ul style="list-style-type: none"> - redaguje poprawnie pod względem językowym, ortograficznym i kompozycyjnym kartkę pocztową z życzeniami lub pozdrowieniami w związku z określoną sytuacją
Pisanie form wypowiedzi - list	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawnie zapisuje miejscowość i datę, - wymienia elementy listu, - podejmuje próbę napisania listu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosuje zwrot do adresata, - redaguje list według wzoru 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosuje zwroty do adresata, - stosuje zwroty grzecznościowe, - redaguje list do kolegi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosuje różne zwroty do adresata, - dzieli tekst na akapity, - redaguje list do określonego adresata na podany temat 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie zgodnie z wymogami tej formy wypowiedzi redaguje poprawny i wyczerpujący temat list
Pisanie form wypowiedzi - notatka	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa, czym jest notatka i wymienia różne sposoby notowania, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odróżnia różne sposoby notowania, - notuje ważne informacje w formie krótkiego tekstu i punktów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wybiera z tekstu ważne informacje, - notuje w formie krótkiego tekstu, punktów, schematu i tabeli 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sporządza notatkę w określonej formie, - wybiera sposób zanotowania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - trafnie wybiera najlepszą formę notatki i samodzielnie ją redaguje, zgodnie z wymogami tej formy, - odczytuje skróty: wg, nr, np., ok., m.in., r. , w. i posługuje się nimi w notatkach
Pisanie form wypowiedzi - opis przedmiotu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia najważniejsze elementy opisu przedmiotu, - podaje wyrazy opisujące wygląd przedmiotu, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyszukuje w tekście informacje na temat wyglądu przedmiotu, - redaguje według wzoru opis przedmiotu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - redaguje opis przedmiotu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosuje w wypowiedzi pisemnej odpowiednią kompozycję, - wydziela akapity 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie, zgodnie z wymogami dotyczącymi formy wypowiedzi, redaguje poprawny i wyczerpujący temat opisu przedmiotu, unikając powtórzeń

	- opisuje w 2-3 zdaniach wygląd, wielkość, kształt, kolor przedmiotu				
Pisanie form wypowiedzi - plan wydarzeń	Uczeń: - określa, czym jest ramowy i szczegółowy plan wydarzeń	Uczeń: - porządkuje według chronologii plan ramowy wydarzeń	Uczeń: - redaguje odtwórczy plan ramowy wydarzeń, - przekształca czasowniki w rzeczowniki nazywające czynności	Uczeń: - rozbudowuje plan ramowy w plan szczegółowy, - stosuje odpowiedni układ graficzny	Uczeń: - samodzielnie, zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy , redaguje poprawny ramowy i szczegółowy plan wydarzeń , unikając powtórzeń
Pisanie form wypowiedzi - opowiadanie twórcze i odtwórcze, baśń, legenda	Uczeń: - określa , czym są opowiadanie, baśń i legenda i wymienia ich części, - podejmuje próbę pisania opowiadania, baśni, legendy, zachowując kolejność wydarzeń	Uczeń: - pisze opowiadanie, baśń, legendę, zachowując kolejność wydarzeń i trójdzielną kompozycję, - redaguje opowiadanie, baśń, legendę, zgodnie z planem	Uczeń: - pisze poprawne opowiadanie, baśń, legendę, pod względem chronologii i kompozycji , popełniając nieliczne błędy językowe i w zakresie zapisu	Uczeń: - pisze poprawne opowiadanie odtwórcze i twórcze, baśń, legendę, wydzielając akapity	Uczeń: - samodzielnie, zgodnie z wymogami gatunku pisze poprawne opowiadanie, baśń, legendę, unikając powtórzeń, z urozmaiconą narracją
Pisanie form wypowiedzi - zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie	Uczeń: - wymienia najważniejsze elementy zaproszenia, podziękowania,	Uczeń: - redaguje zaproszenie, ogłoszenie lub podziękowanie według wzoru,	Uczeń: - redaguje zaproszenie, ogłoszenie lub podziękowanie - stosuje zwroty do	Uczeń : - redaguje zaproszenie, ogłoszenie lub podziękowanie, uwzględniając konieczne elementy,	Uczeń : -samodzielnie i poprawnie redaguje zaproszenie, ogłoszenie lub podziękowanie, nadając mu ciekawą formę

	ogłoszenia, - podejmuje próbę napisania zaproszenia, podziękowania lub ogłoszenia	- poprawnie zapisuje datę i miejsce wydarzenia	adresata i charakterystyczne sformułowania, - stosuje zwroty grzecznościowe, - pisze krótko, zwięźle, konkretnie	- stosuje odpowiednią kompozycję i układ graficzny	
Pisanie form wypowiedzi - dialog	Uczeń: - wskazuje dialog w tekście, - podejmuje próbę napisania dialogu	Uczeń: - uzupełnia dialog odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi	Uczeń: - pisze dialog na zadany temat, - dobiera synonimy do czasowników: powiedzieć, mówić	Uczeń: - poprawnie redaguje dialog na określony temat, unikając powtórzeń	Uczeń: - samodzielnie, zgodnie z wymogami gatunku redaguje dialog stosując bogate słownictwo i poprawna znaki interpunkcyjne
Nauka o języku - fonetyka	Uczeń: - wymienia litery w kolejności alfabetycznej, - dzieli wyrazy na sylaby	Uczeń: - porządkuje wyrazy w kolejności alfabetycznej, - poprawnie dzieli wyrazy na sylaby, - odróżnia głoski od liter	Uczeń: - określa liczbę liter i głosek w podanych wyrazach, - poprawnie przenosi wyrazy do następnej linii, - odróżnia samogłoski i spółgłoski	Uczeń: - bezbłędnie odróżnia samogłoski i spółgłoski	Uczeń: - wykorzystuje tę wiedzę w poprawnym i sprawnym korzystaniu ze słowników i katalogów
Nauka o języku - akt komunikacji	Uczeń: - wskazuje nadawcę i odbiorcę komunikatu, - odczytuje najczęściej występujące znaki graficzne i	Uczeń: - odróżnia komunikaty słowne, graficzne i dźwiękowe, - odczytuje znaki graficzne i symbole, - poprawnie	Uczeń: - odczytuje informacje przekazywane za pomocą gestów i mimiki	Uczeń: - przekazuje określone informacje za pomocą odpowiednich gestów i mimiki	Uczeń: - projektuje znaki graficzne przekazujące określone informacje

	<p>symbole</p> <ul style="list-style-type: none"> - nazywa zwroty grzecznościowe 	<p>posługuje się zwrotami grzecznościowymi</p>			
<p>Nauka o języku- znaki interpunkcyjne</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje znaki interpunkcyjne: kropkę, pytajnik, wykrzyknik, cudzysłów, - stosuje te znaki w wypowiedzeniach, - wymienia zasady użycia przecinka przed spójnikami i w zdaniu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawnie stosuje te znaki w redagowanych przez siebie tekstach, - stosuje zasady użycia przecinka przed podanymi spójnikami, stawia przecinek między wyrazami stanowiącymi wyliczenie, - zapisuje tytuły utworów w cudzysłowach, - zna zasady stosowania kursywy w tekście pisanym na komputerze 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosuje poprawną odmianę rzeczowników nazywających znaki interpunkcyjne (zwłaszcza „cudzysłów”) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa różnice w treści zdania w zależności od zastosowanego znaku interpunkcyjnego, - stosuje kursywę zamiennie z cudzysłowem w tekście pisanym na komputerze 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - redaguje własne teksty złożone z różnych rodzajów zdań i poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne
<p>Nauka o języku – części mowy rzeczownik, przymiotnik, czasownik, przysłówki, przyimek, spójnik</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje rzeczownik, - podaje liczby, rodzaj i przypadek rzeczownika - wskazuje przymiotnik, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa rodzaj rzeczownika, - odmienia rzeczownik przez liczby i przypadki - odmienia przymiotnik przez 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosuje rzeczowniki w odpowiednich formach, - stosuje przymiotniki w odpowiednich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa przypadek i liczbę danego rzeczownika, - określa przypadek, rodzaj i liczbę danego przymiotnika, - określa rodzaj przymiotnika w liczbie pojedynczej i mnogiej, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje rodzaj rzeczowników sprawiających trudności (np. pomarańcza) - poprawnie używa różnych form rzeczowników i przymiotników, a w razie wątpliwości korzysta ze

	<ul style="list-style-type: none"> - podaje liczby, przypadki, osoby i rodzaje przymiotnika - wskazuje czasowniki, - podaje liczby, rodzaje i osoby czasownika, - wskazuje czasowniki w czasie przeszłym, teraźniejszym i przyszłym, - określa bezokolicznik jak formę niesobową czasownika, - wskazuje przysłówki wśród innych części mowy, - wskazuje przyimki wśród innych części mowy, - wskazuje spójniki wśród innych części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> liczby i przypadki, - wypisuje z tekstu rzeczowniki wraz z określającymi je przymiotnikami, - odmienia czasowniki przez liczby, rodzaje i osoby, - odróżnia czasowniki w czasie przeszłym, teraźniejszym i przyszłym, - rozpoznaje bezokolicznik - określa rodzaj czasownika, - wyszukuje przysłówki w tekście, - rozpoznaje przysłówki pochodzące od przymiotników, - wyszukuje przyimki w tekście, - wskazuje wyrażenia przyimkowe, - wyszukuje spójniki w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> formach, - odróżnia przymiotniki w rodzaju męskoosobowym i niemęskoosobowym, - stosuje czasowniki w odpowiednich formach, - określa osobę, liczbę i rodzaj czasownika, - odróżnia formę osobową od niesobowej, - tworzy przysłówki od przymiotników, - posługuje się przysłówkami w zdaniu, - rozpoznaje wyrażenia przyimkowe, - uzupełnia wypowiedź pisemną odpowiednimi spójnikami 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie stosuje czasowniki w różnych rodzajach, - tworzy poprawne formy trudnych czasowników, - określa osobę, rodzaj i liczbę danego czasownika, - używa bezokoliczników w wypowiedzi - przekształca teksty pisane w czasie teraźniejszym na teksty pisane w czasie przeszłym lub przyszłym, - stosuje formy prostą i złożoną czasowników w czasie przyszłym, - określa znaczenie przysłówków w zdaniu, - dostrzega związki między przysłówkiem a czasownikiem, - określa znaczenie przyimków w zdaniu, - rozróżnia wyrażenia przyimkowe wskazujące na miejsce i wskazujące na czas, - określa znaczenie spójników w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> słownika - opisuje szkolnego kolegę , używając przymiotników, - używa poprawnego sformułowania <i>ubieram się w płaszc</i> - odróżnia w formach osobowych czasowników formę złożoną czasu przyszłego z bezokolicznikiem od formy złożonej z dwóch czasowników, - redaguje tekst z wykorzystaniem różnych , celowo dobranych przysłówków, - redaguje tekst z wykorzystaniem wyrażen przyimkowych, - redaguje tekst z wykorzystaniem spójników
--	---	--	--	--	--

Nauka o języku- części zdania podmiot i orzeczenie	Uczeń: - podaje nazwy głównych części zdania	Uczeń: - wskazuje podmiot jako wykonawcę czynności - wskazuje orzeczenie jako określenie czynności lub stanu	Uczeń: - wskazuje podmiot i orzeczenie w podanych zdaniach	Uczeń: - rozpoznaje główne części zdania w tekście	
Nauka o języku – zdanie i równoważnik zdania, - zdania pojedyncze i złożone, - zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, - zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące	Uczeń: - określa, czym jest równoważnik zdania - odróżnia zdanie pojedyncze od złożonego, - odróżnia zdanie pojedyncze nierozwinięte od zdania pojedynczego rozwiniętego, - rozróżnia zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące	Uczeń: - odróżnia zdanie od równoważnika zdania, - wskazuje zdania składowe w zdaniu złożonym, - wskazuje grupę podmiotu i grupę orzeczenia w zdaniu pojedynczym rozwiniętym, - buduje poprawnie zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące	Uczeń: - przekształca równoważniki zdania w zdania, - układa zdania złożone ze zdań pojedynczych, - rozwija zdania nierozwinięte w zdania rozwinięte, - przekształca zdania oznajmujące w pytające	Uczeń: - przekształca zdania w równoważniki zdania i odwrotnie, - stosuje odpowiednie spójniki, łączące zdania pojedyncze w zdania złożone, - buduje zdania pojedyncze rozwinięte, - przekształca zdania rozkazujące tak, by wyrażały prośbę	Uczeń: - stosuje poprawnie różne rodzaje zdań w zależności od zamierzonego celu
Nauka o języku- zasady ortograficzne	Uczeń: - wymienia zasady ortograficzne pisowni ó i u, - poprawnie zapisuje wyrazy	Uczeń: - stosuje zasady ortograficzne pisowni ó i u, - tworzy formy pokrewne i	Uczeń: - poprawnie zapisuje wyrazy zakończone na : -uj, -uje, -unek, -us, -usz, -uch, -ura, -ulec,	Uczeń: - poprawnie zapisuje wyrazy z ó niewymiennym, - poprawnie zapisuje wyjątki w pisowni rz po spółgłoskach,	Uczeń: - samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego, - poprawnie zapisuje wszystkie wyrazy z trudnością

	<p>zakończone na -ów, -ówka, -ówna, - wymienia zasady ortograficzne pisowni rz i ż, - poprawnie zapisuje wyrazy zakończone na –arz, -erz, -mistrz, -mierz, - wymienia zasady ortograficzne pisowni ch i h, - zapisuje poprawnie wyrazy z ch na końcu wyrazu, - wymienia zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami, rzeczownikami, przymiotnikami i przysłówkami, - wymienia zasady ortograficzne pisowni wielką literą imion, nazwisk, przydomków, pseudonimów, tytułów, a także</p>	<p>poprawnie zapisuje wyrazy z ó wymiennym, - stosuje zasady ortograficzne pisowni rz i ż, - poprawnie zapisuje wyrazy z ż po l, ł, r, n, - stosuje zasady ortograficzne pisowni ch i h, - poprawnie zapisuje wyrazy z h w środku wyrazu, - stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami, rzeczownikami, przymiotnikami i przysłówkami, - stosuje zasady ortograficzne pisowni wielką literą imion, nazwisk, przydomków, pseudonimów, tytułów, a także nazw państw, miast dzielnic, regionów, mieszkańców</p>	<p>- korzysta ze słownika ortograficznego, - tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z rz i ż wymiennym, - tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z h wymieniającym się na g, z, ż, - poprawnie zapisuje wyrazy z przeczeniem <i>nie</i>, - poprawnie zapisuje imiona, nazwiska, przydomki, przezwiska, tytuły książek, filmów, programów, dzieł sztuki, - poprawnie zapisuje nazwy państw, miast, dzielnic, regionów, mieszkańców państw i regionów, miast, dzielnic i wsi</p>	<p>- poprawnie zapisuje wyrazy z rz i ż niewymiennym, - zapisuje poprawnie wyrazy z h niewymiennym, - poprawnie zapisuje małą literą przymiotniki utworzone od nazw własnych</p>	<p>ortograficzną ó, u, rz, ż, ch, h - układa krótkie, zabawne historyjki, używając wyrazów z trudnością ortograficzną - zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnością ortograficzną związaną z zasadą pisowni przeczenia <i>nie</i> z czasownikami, rzeczownikami, przymiotnikami i przysłówkami, - poprawnie zapisuje wszystkie podane wyrazy – według zasad pisowni małą i wielką literą omawianych na lekcji</p>
--	---	---	--	--	---

	nazw państw, miast dzielnic, regionów, mieszkańców państw i regionów; - wymienia zasady pisowni małą literą nazw mieszkańców miast, dzielnic, wsi	państw i regionów; - stosuje zasady pisowni małą literą nazw mieszkańców miast, dzielnic, wsi			
--	--	---	--	--	--

KLASA V

Zagadnienia	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
		Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
Kształcenie literackie i kulturowe - wiersz	Uczeń: - czyta głośno wiersz, - wymienia bohaterów wiersza, - określa osobę mówiącą w wierszu, - wyjaśnia pojęcie podmiot liryczny, - wyjaśnia pojęcie adresat utworu, - definiuje wers i strofę, - odtwarza wiersz z pamięci, - wskazuje rymy, epitety, - wyjaśnia, czym jest rym, wers, refren, epitet, ożywienie,	Uczeń: - czyta wiersz głośno, wyraźnie, - przedstawia bohaterów utworu, - przedstawia osobę mówiącą (podmiot liryczny) w wierszu, - przedstawia myśli i uczucia osoby mówiącej w wierszu, - wskazuje adresata utworu, - wskazuje wers, w którym znajduje się zwrot do adresata, - odczytuje strofę, dzieląc wyrazy na sylaby, - wskazuje w tekście wiersza	Uczeń: - czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa, - określa temat wiersza, - określa 2-3 cechy bohaterów wiersza i podmiotu lirycznego, - opowiada w 2-3 zdaniach o sytuacji przedstawionej w wierszu, - wypisuje z wiersza przykłady rymów, - porównuje rytm w dwóch dowolnie wybranych strofach, - wygłasza z pamięci wiersz w odpowiednim tempie, z	Uczeń: - czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację, - opowiada w ciekawy sposób o sytuacji przedstawionej w wierszu, a także o bohaterze wiersza, podmiocie lirycznym i ich uczuciach, - opisuje zachowanie bohaterów utworu i wyraża swoją opinię na ten temat, - porównuje doświadczenia bohaterów z własnymi, - opisuje adresata utworu, - nazywa uczucia, jakie wyraża utwór i wskazuje odpowiednie cytaty, - wyjaśnia, jak rozumie przesłanie utworu, - deklamuje wiersz, odpowiednio modulując	Uczeń: - prezentuje informacje o autorze wiersza, - tworzy poetyckie określenia dla elementów świata przedstawionego na zdjęciach, - wymyśla własne przykłady ożywienia i przenośni, - układa pytania retoryczne i porównania opisujące zjawiska przyrody, - układa własne propozycje wyrazów rymujących się, - omawia wyczerpująco sytuację przedstawioną w wierszu i odwołuje się do własnych doświadczeń, - określa nastrój i uzasadnia swoją wypowiedź, odwołując się do elementów utworu, - rysuje ilustrację do wybranego fragmentu wiersza (przekład intersemiotyczny)

	<p>porównanie, pytanie retoryczne, przenośnia, piosenka</p> <ul style="list-style-type: none"> - potrafi zdefiniować piosenkę 	<p>wers, rym, strofę, epitet, porównanie, ożywienie, refren, pytanie retoryczne, przenośnię,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wygłasza wiersz z pamięci, - określa nastrój wiersza - potrafi wskazać cechy piosenki 	<p>prawidłową dykcją,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia uczucia, jakie wyraża utwór - wskazuje w tekście wiersza wers, rym, strofę, epitet, porównanie, ożywienie, refren, pytanie retoryczne, przenośnię, - określa nastrój wiersza - potrafi określić cechy piosenki 	<p>głos i dokonując interpretacji głosowej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - proponuje własne epitety, - wskazuje w tekście ożywienie, przenośnię, pytanie retoryczne oraz porównanie i wyjaśnia ich funkcję, - wyjaśnia, na czym polega rytm utworu, - objaśnia znaczenie wyrazów nieużywanych wspólnie • wyjaśnić różnice między wierszem a piosenką 	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi zredagować prostą piosenką - określa funkcję pytań retorycznych w wierszu
<p>Kształcenie literackie i kulturowe – proza</p> <p>i</p> <p>publicystyka</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - czyta ze zrozumieniem głośno - wymienia bohaterów utworu, - wymienia wydarzenia przedstawione w utworze, - definiuje pojęcie narratora, - określa narratora, - określa, czym jest opowiadanie i wymienia jego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - czyta ze zrozumieniem głośno i cicho, - czyta z podziałem na role, - wyszukuje w tekście określone informacje, - przedstawia bohaterów utworu, - wskazuje postacie fantastyczne i realistyczne, - przedstawia miejsce i czas wydarzeń, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - czyta ze zrozumieniem głośno, wyraźnie z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych oraz cicho, - określa temat tekstu, np. artykułu, - opowiada w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odróżnia narrację pierwszoosobową od trzecioosobowej - wyraża swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu - określa uczucia bohaterów - bierze aktywny udział w rozmowie - czyta ze zrozumieniem głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację, - opowiada w ciekawy sposób o wydarzeniach przedstawionych w utworze, - określa cechy bohaterów utworu i ich relacje, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prezentuje informacje o autorze, a w przypadku autorów lektur obowiązkowych także o innych utworach autora, - wyjaśnia pojęcia występujące w tekście, - ciekawie opowiada o wydarzeniach przedstawionych w utworze, - wyraża swój sąd o bohaterze utworu i jego zachowaniu - porównuje doświadczenia bohatera z własnymi, - wyjaśnia znaczenie wskazanych stałych związków wyrazowych i stosuje je w zdaniach

	<p>części, - opowiada ustnie, zachowując kolejność wydarzeń, - definiuje legendę, baśń i mit - rozróżnia wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne, - wymienia najbardziej znanych autorów baśni - wymienia bogów greckich - wymienia atrybuty bogów greckich, nazywa uczucia: smutek, rozpacz, żal, samotność, tęsknota - wymienia mity omawiane podczas zajęć (o Korze, Syzyfie, Heraklesie, Ariadnie i Ikarze)</p>	<p>- formułuje 2-3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze, - podaje nazwy określające narratora uczestniczącego w wydarzeniach i nieuczestniczącego w wydarzeniach, - wymienia charakterystyczne cechy opowiadania, legendy, baśni, - opowiada ustnie zachowując kolejność wydarzeń i trójdzielną kompozycję wypowiedzi, - wskazuje wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne, - wymienia miejsce realistyczne występujące w</p>	<p>- określa 2-3 cechy bohatera, - przedstawia sytuację, w której znalazł się bohater, - określa osobę opowiadającą o wydarzeniach, - wyraża w 2-3 zdaniach swoją opinię o lekturze, - wskazuje w tekście dwie charakterystyczne cechy opowiadania, legendy, baśni i mitu - zna najbardziej znanych bohaterów mitów - opisuje Olimp i jego mieszkańców - rozróżnia mity omawiane podczas zajęć, - określa tekst jako powieść przygodową - wskazuje w tekście 2 charakterystyczne cechy noweli - wskazuje w utworze punkt kulminacyjny - wskazuje w utworze puentę,</p>	<p>- przedstawia swoją opinię o bohaterach i ich zachowaniu, - porównuje doświadczenia bohatera z własnymi, - porównuje opisywane w tekście miejsca ze znanymi mu z własnego życia, - wyjaśnia, jak rozumie przesłanie utworu, puentę, itp. - wskazuje w tekście charakterystyczne cechy opowiadania, - wyjaśnia morał płynący z opowieści, baśni, itp. - rozpoznaje czytany utwór jako legendę, baśń lub mit i wskazuje w nim charakterystyczne cechy, - opowiada w ciekawy sposób ulubiony mit - określa cechy mieszkańców Olimpu i przedstawia ich relacje - wyraża swój sąd o bohaterach mitów greckich i ich zachowaniu - podaje różne przykłady powieści przygodowej - rozpoznaje czytany utwór jako nowelę i wskazuje w nim</p>	<p>- samodzielnie formułuje zasady dobrego zachowania, - przedstawia pomysły na spędzanie wolnego czasu, - układa własne anagramy, - opowiada w ciekawy sposób o własnych doświadczeniach i uczuciach, związanych z tematyką poznanych tekstów, - przygotowuje w wybranej formie (plakat, film, prezentacja) interesujące informacje o swojej szkole dla rówieśników z innych krajów, - projektuje i rysuje atrybuty dla siebie i kilku najbliższych osób • wyszukuje w <i>Słowniku mitów i tradycji kultury</i> Władysława Kopalińskiego informacje o Olimpie i Hadesie, - wypowiada się w wyczerpujący sposób na temat wydarzeń przedstawionych w tekście, odwołując się do znajomości całej lektury, - opisuje ustnie elementy świata przedstawionego i wyjaśnia, na czym polega ich wyjątkowość, - korzystając z różnych źródeł, wyszukuje informacje o historii powstania świata według mitologii słowiańskiej lub</p>
--	--	---	---	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> -definiuje powieść przygodową - definiuje nowelę -definiuje punkt kulminacyjny -określa, czym jest puenta - wymienia najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze nawiązującym do historii Polski, - definiuje tekst publicystyczny, -definiuje gazetę i czasopismo -wymienia swoje ulubione czasopismo - potrafi odczytać tytuł, numer i datę wydania, - wymienia osoby tworzące gazety i czasopisma -określić, czym są nagłówki, lid 	<p>micie,</p> <ul style="list-style-type: none"> - opowiada swój ulubiony mit - zna treść mitów omawianych podczas lekcji -wymienia cechy powieści przygodowej - wymienia charakterystyczne cechy noweli' - zna wydarzenia z historii Polski przedstawione w utworze, - podaje skojarzenia związane z historią Polski w okresie II wojny światowej, - wskazuje tekst publicystyczny - wskazuje rodzaje prasy ze względu na częstotliwość ukazywania się -poprawnie zapisuje tytuły czasopism -wskazuje w wybranym artykule nagłówki, lid, fakty, opinie 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia kontekst historyczny utworu i podaje skojarzenia związane z historią Polski w okresie II wojny światowej, - odróżnia tekst publicystyczny od tekstu literackiego, - odróżnia fakty od opinii, - poprawnie zapisuje tytuły czasopism -wskazuje w wybranym artykule nagłówki, lid, fakty, opinie 	<p>charakterystyczne cechy noweli</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia, jak rozumie puentę utworu - porównuje doświadczenia bohaterów z własnymi, <ul style="list-style-type: none"> -określa cechy bohaterów utworu dokumentalnego i objaśnia ich relacje, - określa cechy tekstu publicystycznego 	<p>chińskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> - redaguje opowiadanie twórcze o tym, skąd się wziął np. śnieg, grad, huragan, - wyjaśnia przyczyny popularności mitów, - rysuje ilustracje do mitów i uczestniczy w „Uczcie bogów na Olimpie”(przygotowuje prezentację jednego z bogów greckich), - proponuje inny tytuł dla fragmentu tekstu, - wyjaśnia, czym charakteryzuje się język utworu - pracując w grupie, przygotowuje spis książek opowiadających o II wojnie światowej z perspektywy dziecka -analizuje styl tekstu publicystycznego, - prezentuje zawartość wybranego czasopisma, np. <i>Victor Junior</i> - przygotowuje artykuł do gazetki szkolnej -określa wady i zalety czasopism drukowanych i w wersji on-line
--	---	---	---	---	--

Kształcenie literackie i kulturowe - komiks	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytuje dialogi w dymkach, - wymienia bohaterów komiksu, - wskazuje charakterystyczne cechy komiksu, - rozpoznaje najbardziej znanych bohaterów komiksów, - podaje tytuł swojego ulubionego komiksu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - czyta ze zrozumieniem komiks, - przedstawia bohaterów komiksu, - wskazuje 2-3 charakterystyczne cechy komiksu, - przedstawia miejsce i czas wydarzeń, -wymienia najbardziej znanych autorów i bohaterów komiksów, - przedstawia w 2-3 zdaniach swój ulubiony komiks 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opowiada treść komiksu, - określa 2-3 cechy bohaterów komiksu, - opowiada w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w komiksie, - wskazuje charakterystyczne cechy komiksu, - określa początki sztuki komiksowej w Polsce, - przedstawia najbardziej znanych bohaterów komiksów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opowiada w ciekawy sposób o wydarzeniach przedstawionych w komiksie, - opisuje magiczne przedmioty, - odczytuje uczucia przedstawione na rysunkach - określa początki sztuki komiksowej w Polsce i na świecie, - prezentuje najbardziej znanych autorów komiksów - prezentuje ulubiony komiks 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prezentuje informacje o autorze komiksu, - wyczerpująco wypowiada się na temat wydarzeń przedstawionych w komiksie, odwołując się do znajomości całej lektury, - tworzy własny komiks z poznanymi bohaterami
Kształcenie literackie i kulturowe - dzieło sztuki: obraz	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia kolory znajdujące się na obrazie, - wymienia przedmioty i postacie występujące na obrazie, - wymienia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prezentuje elementy przedstawione na obrazie, - wymienia elementy realistyczne i fantastyczne występujące na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa dominujące na obrazie kolory, - opisuje sytuację przedstawioną na obrazie, - określa źródło światła i ruch, - nazywa emocje, które mogą 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa elementy statyczne i dynamiczne obrazu, -wymienia wartości ważne w życiu człowieka na podstawie dzieła sztuki, - opisuje pierwszy i drugi plan obrazu, - opowiada w kilku zdaniach o sytuacji przedstawionej na obrazie, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa nastrój obrazu i uczucia, jakie wywołuje oraz uzasadnia swoją wypowiedź, - przedstawia własne zdanie na temat sytuacji z obrazu, - omawia elementy sztuki plastycznej: plan, barwy, kompozycję, światło, ruch, - dokonuje przekładu

	<p>elementy pejzażu przedstawione na obrazie</p>	<p>obrazie, - określa czas i miejsce sytuacji przedstawionej na obrazie, - odróżnia pejzaż od portretu i martwej natury -dostrzega i nazywa scenę rodzajową</p>	<p>odczuwać postacie z obrazu, - określa nastrój, jaki wywołuje obraz - opisuje w 2–3 zdaniach gesty i mimikę przedstawionych postaci, -nazywa 2–3 emocje wyrażone przez postacie ukazane na obrazie, - objaśnia rolę przedstawionych przedmiotów na obrazie, - układa dialog osób przedstawionych na obrazie</p>	<p>- opisuje umieszczone na obrazie elementy, - proponuje tematy rozmów postaci przedstawionych na obrazie</p>	<p>intersemiotycznego: wymyśla i opowiada historię, która mogłaby się wydarzyć w miejscu ukazanym na obrazie, - nadaje inny tytuł obrazowi i uzasadnić swoją opinię, - wyjaśnia związek tematyki obrazu z tytułem rozdziału</p>
--	--	--	--	---	---

<p>Kształcenie literackie i kulturowe –</p> <p>dramat i spektakl teatralny,</p> <p>dzieło filmowe</p> <p>audycja radiowa</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - czyta głośno ze zrozumieniem tekst dramatyczny z podziałem na role, - wymienia bohaterów utworu, - wymienia najważniejsze wydarzenia, - rozróżnia wydarzenia i postacie fantastyczne od realistycznych, - określa, czym jest dramat, - wymienia osoby tworzące spektakl teatralny, - definiuje gatunki filmowe, - wskazuje przykłady filmów danego gatunku filmowego, -wskazuje swój ulubiony film - wymienia osoby tworzące audycje radiowe, - wyjaśnia pojęcia: 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - czyta ze zrozumieniem i odpowiednią artykulacją oraz uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych, - przedstawia bohaterów, miejsce i czas wydarzeń, - formułuje 2-3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze, - wskazuje wydarzenia oraz postacie realistyczne i fantastyczne, - wskazuje tekst główny i tekst poboczny, - przedstawia osoby tworzące spektakl teatralny i opisuje ich pracę, - przedstawia 2-3 zasady kulturalnego zachowania się w 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opowiada w kilku zdaniach o wydarzeniach występujących w utworze, - określa cechy dramatu, - określa cechy osób wykonujących zawody związane z teatrem, - opowiada w kilku zdaniach o swojej wizycie w teatrze, używając słownictwa związanego z teatrem, - odczytuje informacje z plakatu teatralnego, - określa cechy dramatu (podział na akty i sceny) - wskazuje przykłady filmów z każdego gatunku filmowego -prezentuje swój ulubiony gatunek filmowy, -wypowiada się na temat swojej ulubionej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w ciekawy sposób opowiada o wydarzeniach występujących w utworze, - określa cechy bohaterów, - opisuje bohaterów, - wyraża swoją opinię o bohaterach i ich zachowaniu, - określa cechy dramatu (tekst główny i tekst poboczny, podział na akty i sceny), - przedstawia morał płynący z przedstawienia, - opowiada w ciekawy sposób o swojej wizycie w teatrze , swobodnie używając słownictwa związanego z teatrem, - przedstawia zasady kulturalnego zachowania się w teatrze, - planuje grę aktorską i projektuje dekoracje, kostiumy i rekwizyty do przedstawienia, - określa charakterystyczne cechy poszczególnych gatunków filmowych, -prezentuje swój ulubiony gatunek filmowy i uzasadnia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prezentuje informacje o autorze, - pracując w grupie planuje scenografię, rekwizyty, kostiumy, ruch sceniczny, - pracując w grupie przygotowuje inscenizację przedstawienia, - wypowiada się o swoich wrażeniach z ostatnio obejrzanego przedstawienia teatralnego, filmu - wymyśla sposoby wykorzystania różnych przedmiotów codziennego użytku w teatrze, - wymienia kilka nazwisk współczesnych twórców teatralnych, - przygotowuje plakat teatralny do szkolnego przedstawienia dowolnej baśni lub mitu, - redaguje wypowiedź na temat swojego ulubionego gatunku filmowego, - korzystając z internetu, ustala dni i godziny nadawania audycji radiowych dla dzieci i młodzieży w dowolnej stacji radiowej, - podaje przykłady innych adaptacji filmowych i teatralnych, Wskazuje ekranizacje powieści
--	---	---	--	---	--

	<p><i>emisja, ramówka, program cykliczny</i></p> <p>- definiuje adaptację teatralną i filmową</p>	<p>teatrze,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje dialog i monolog, - wskazuje elementy plakatu teatralnego, - rozróżnia gatunki filmowe - przedstawia swój ulubiony film lub gatunek filmowy, - wymienia osoby tworzące audycje radiowe i określić ich pracę, - używa w zdaniach pojęć: <i>emisja, ramówka, program cykliczny</i> - wymienia charakterystyczne cechy adaptacji filmowej i teatralnej 	<p>audycji radiowej</p> <ul style="list-style-type: none"> - w wypowiedzi posługuje się pojęciami: <i>emisja, ramówka, program cykliczny,</i> - wyjaśnia pojęcie <i>adaptacja i ekranizacja</i> 	<p>swoje zdanie,</p> <ul style="list-style-type: none"> -opowiadać o swojej wizycie w kinie, -przedstawia zasady kulturalnego zachowania się w kinie, -ciekawie opowiada o swojej ulubionej audycji radiowej, - wskazuje podobieństwa i różnice między radiem a telewizją, <p>-podaje przykłady innych adaptacji filmowych i teatralnych</p>	<p>młodzieżowych.</p>
<p>Kształcenie literackie i kulturowe - karta katalogowa rodzaje katalogów bibliotecznych</p> <p>Samokształcenie</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia, co znajduje się w księgozbiornym podręcznym, - określa , czym jest katalog biblioteczny, - wymienia zasady zachowania się w bibliotece, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia rodzaje katalogów bibliotecznych, - przestrzega zasad zachowania się w bibliotece, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia rodzaje katalogów bibliotecznych, - wybiera katalog biblioteczny odpowiedni w określonej sytuacji, - odnajduje w książce informacje potrzebne do 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - korzysta z katalogu bibliotecznego przy szukaniu książek i materiałów, - znajduje wskazane informacje w karcie katalogu internetowego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - swobodnie korzysta z katalogu bibliotecznego oraz z katalogu internetowego przy szukaniu książek i materiałów

	- określa, czym jest karta katalogowa i wymienia jej najważniejsze elementy		przygotowania karty katalogowej		
Samokształcenie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje tekst informacyjny, -definiuje na podstawie słownika frazeologicznego przysłowie i związek frazeologiczny, -wskazuje elementy hasła encyklopedycznego, - wyszukuje wyrazy bliskoznaczne w słowniku synonimów, - wyszukuje wyrazy w słowniku języka polskiego i słowniku ortograficznym, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytuje wyrazy i definicje wyrazów ze zrozumieniem, -odczytuje sens przenośny związków frazeologicznych i przysłów, - odróżnia tekst informacyjny od tekstu literackiego, • określa elementy hasła, encyklopedycznego • odczytuje skróty stosowane w encyklopedii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytuje skróty i oznaczenia słownikowe, - określa cechy tekstu informacyjnego, - określa, pod jakimi hasłami należy szukać określonych informacji, -- wyszukuje wskazane hasła w encyklopedii tradycyjnej, - objaśnia, czym jest Wikipedia - określa różnice między encyklopedią PWN a wolną encyklopedią - wyszukuje określone hasła w Wikipedii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - trafnie dobiera wyrazy bliskoznaczne i frazeologizmy, - podejmuje próby korzystania z internetowych wersji słowników, - sporządza notatkę na podstawie samodzielnie wyszukanych informacji, -wyszukuje wskazane hasła w encyklopedii on-line -korzysta z encyklopedii tradycyjnej i on-line, - wyjaśnia, z jakiej encyklopedii lepiej korzystać i uzasadnić swoje zdanie, -zapisuje pozyskane informacje na różne sposoby - wyszukuje określone informacje w Wikipedii -sporządza notatkę w 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika synonimów, słownika języka polskiego, słownika frazeologicznego i słownika ortograficznego w wersji papierowej, a także korzysta z ich wersji internetowych, - korzysta ze "Słownika Mitów i Tradycji Kultury" W. Kopalińskiego i leksykonów nt. mitologii greckiej, -samodzielnie korzysta z encyklopedii tradycyjnej i on-line, wyszukując potrzebne informacje, - zbiera informacje na temat encyklopedii znajdujących się w bibliotece szkolnej, - samodzielnie korzysta z Wikipedii, porównuje hasła z wersją papierową i zauważa

	<ul style="list-style-type: none"> - wyszukuje w bibliotece lub internecie potrzebne informacje - czyta lektury uzupełniające i przygotowuje ich prezentację 			<p>określonej formie na temat kryteriów, które musi spełniać artykuł w Wikipedii</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego warto korzystać z Wikipedii i uzasadnia swoje zdanie 	<p>różnice,</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia zalety i wady popularności kanałów YouTube
<p>Pisanie form wypowiedzi</p> <p>- kartka z życzeniami lub pozdrowieniami</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawnie zapisuje miejscowość i datę, - podejmuje próbę napisania życzeń lub pozdrowień 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawnie zapisuje adres , - redaguje życzenia lub pozdrowienia według wzoru 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosuje zwroty do adresata, - redaguje życzenia lub pozdrowienia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - redaguje życzenia lub pozdrowienia odpowiednie do sytuacji i adresata, - wskazuje różnice między SMS-em a kartką pocztową 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - redaguje poprawnie pod względem językowym, ortograficznym i kompozycyjnym kartkę pocztową z życzeniami lub pozdrowieniami w związku z określoną sytuacją
<p>Pisanie form wypowiedzi</p> <p>- list -sms -e-mail</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawnie zapisuje miejscowość i datę, - wymienia elementy listu, - podejmuje próbę napisania listu, sms-a i, e-maila 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosuje zwrot do adresata, - redaguje list według wzoru, - redaguje komunikatywny SMS i e- mail do kolegi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosuje zwroty do adresata, - stosuje zwroty grzecznościowe, - redaguje list do kolegi, - redaguje komunikatywny SMS, - poprawnie redaguje e-maila do kolegi -zapisuje adres e-mailowy -stosuje zasady pisania listów elektronicznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosuje różne zwroty do adresata, - dzieli tekst na akapity, - redaguje list do określonego adresata na podany temat, - potrafi właściwie zaadresować e- maila, -poprawnie pod względem językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym redaguje sms i e-mail, - podaje różnice między 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie zgodnie z wymogami tej formy wypowiedzi redaguje poprawny i wyczerpujący temat list, - bezbłędnie redaguje e-maila do osoby dorosłej lub instytucji

			<ul style="list-style-type: none"> - określa temat wiadomości -stosuje zwroty do adresata i zwroty pożegnalne -informuje odbiorcę o przesyłaniu plików w załączniku listów zgodnie z etykietą językową 	językiem młodzieżowym a językiem literackim na podstawie sms-a – e-maila	
Pisanie form wypowiedzi - notatka	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa, czym jest notatka i wymienia różne sposoby notowania, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odróżnia różne sposoby notowania, - notuje ważne informacje w formie krótkiego tekstu i punktów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wybiera z tekstu ważne informacje, - notuje w formie krótkiego tekstu, punktów, schematu i tabeli 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sporządza notatkę w określonej formie, - wybiera sposób zanotowania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - trafnie wybiera najlepszą formę notatki i samodzielnie ją redaguje, zgodnie z wymogami tej formy, - odczytuje skróty: wg, nr, np., ok., m.in., r. , w. i posługuje się nimi w notatkach
Pisanie form wypowiedzi - opis przedmiotu i krajobrazu	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia najważniejsze elementy opisu przedmiotu, - podaje wyrazy opisujące wygląd przedmiotu, - opisuje w 2-3 zdaniach wygląd, wielkość, kształt, kolor przedmiotu, - wymienia najważniejsze 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyszukuje w tekście informacje na temat wyglądu przedmiotu, - redaguje według wzoru opis przedmiotu, - dobiera wyrazy bliskoznaczne, - dobiera przymiotniki określające kolory, kształty, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - redaguje opis przedmiotu, -redaguje opis krajobrazu - stosuje sformułowania określające położenie i ukształtowanie terenu oraz rozmieszczenie poszczególnych elementów krajobrazu - stosuje odpowiednią kompozycję w 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosuje w opisie przedmiotu odpowiednią kompozycję, - wydziela akapity, - redaguje opis krajobrazu, zachowując poszczególne elementy: informacje ogólne, rozmieszczenie poszczególnych elementów krajobrazu, emocje wywołane widokiem -wyraża emocje wywołane widokiem 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie, zgodnie z wymogami dotyczącymi formy wypowiedzi, redaguje poprawny i wyczerpujący temat opis przedmiotu, unikając powtórzeń, - samodzielnie i zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi redaguje opis krajobrazu, unikając powtórzeń i zachęcając innych do odwiedzenia opisywanego miejsca

	<p>elementy opisu krajobrazu</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia wyrazy opisujące wygląd krajobrazu - opisuje ustnie krajobraz w 2–3 zdaniach 	<ul style="list-style-type: none"> -redaguje opis krajobrazu według wzoru, -wydziela akapity w wypowiedzi pisemnej 	wypowiedzi pisemnej		
<p>Pisanie form wypowiedzi</p> <p>- plan wydarzeń</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa, czym jest ramowy i szczegółowy plan wydarzeń 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - porządkuje według chronologii plan ramowy wydarzeń 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - redaguje odtwórczy plan ramowy wydarzeń, - przekształca czasowniki w rzeczowniki nazywające czynności 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozbudowuje plan ramowy w plan szczegółowy, - stosuje odpowiedni układ graficzny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie, zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy , redaguje poprawny ramowy i szczegółowy plan wydarzeń , unikając powtórzeń
<p>Pisanie form wypowiedzi</p> <p>- opowiadanie odtwórcze i twórcze z dialogiem</p> <p>baśń, legenda, mit</p> <p>sprawozdanie z</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa , czym są opowiadanie, baśń i legenda i wymienia ich części, - podejmuje próbę pisania opowiadania z dialogiem, baśni, legendy, mitu zachowując kolejność wydarzeń 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pisze opowiadanie z dialogiem, baśń, legendę, mit i sprawozdanie zachowując kolejność wydarzeń i trójdzelną kompozycję, - redaguje opowiadanie, baśń, legendę, mit i sprawozdanie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pisze poprawne opowiadanie z dialogiem, baśń, legendę, mit oraz sprawozdanie pod względem chronologii i kompozycji , popełniając nieliczne błędy językowe i w zakresie zapisu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pisze poprawne pod kątem językowym i pod względem formy opowiadanie odtwórcze z dialogiem i twórcze, baśń, legendę, mit, sprawozdanie wydzielając akapity 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie i zgodnie z wymogami gatunku pisze poprawne opowiadanie twórcze z dialogiem, baśń, legendę, mit, sprawozdanie unikając powtórzeń, z bogatym słownictwem

wydarzenia		zgodnie z planem			
Pisanie form wypowiedzi - zaproszenie, - podziękowanie, - ogłoszenie - dedykacja	Uczeń: - wymienia najważniejsze elementy zaproszenia, podziękowania, ogłoszenia, dedykacji - podejmuje próbę napisania zaproszenia, podziękowania lub ogłoszenia i dedykacji	Uczeń: - redaguje zaproszenie, ogłoszenie, podziękowanie i dedykację według wzoru, - poprawnie zapisuje datę i miejsce wydarzenia	Uczeń: - redaguje zaproszenie, ogłoszenie, podziękowanie i dedykację - stosuje zwroty do adresata i charakterystyczne sformułowania, - stosuje zwroty grzecznościowe, - pisze krótko, zwięźle, konkretnie	Uczeń : - redaguje zaproszenie, ogłoszenie, podziękowanie i dedykację, uwzględniając konieczne elementy, - stosuje odpowiednią kompozycję i układ graficzny	Uczeń : -samodzielnie i poprawnie redaguje zaproszenie, ogłoszenie, podziękowanie i dedykację, nadając mu ciekawą formę
Pisanie form wypowiedzi - dialog	Uczeń: - wskazuje dialog w tekście, - podejmuje próbę napisania dialogu	Uczeń: - uzupełnia dialog odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi	Uczeń: - pisze dialog na zadany temat, - dobiera synonimy do czasowników: powiedzieć, mówić	Uczeń: - poprawnie redaguje dialog na określony temat, unikając powtórzeń	Uczeń: - samodzielnie, zgodnie z wymogami gatunku redaguje dialog stosując bogate słownictwo i poprawna znaki interpunkcyjne
Nauka o języku - fonetyka	Uczeń: - wymienia litery w kolejności alfabetycznej, - dzieli wyrazy na sylaby	Uczeń: - porządkuje wyrazy w kolejności alfabetycznej, - poprawnie dzieli wyrazy na sylaby, - odróżnia głoski od liter	Uczeń: - określa liczbę liter i głosek w podanych wyrazach, - poprawnie przenosi wyrazy do następnej linii, - odróżnia samogłoski i spółgłoski	Uczeń: - bezbłędnie odróżnia samogłoski i spółgłoski	Uczeń: - wykorzystuje tę wiedzę w poprawnym i sprawnym korzystaniu ze słowników i katalogów
Nauka o języku	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

<p>- akt komunikacji</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje nadawcę i odbiorcę komunikatu, - odczytuje najczęściej występujące znaki graficzne i symbole - nazywa zwroty grzecznościowe 	<ul style="list-style-type: none"> - odróżnia komunikaty słowne, graficzne i dźwiękowe, - odczytuje znaki graficzne i symbole, - poprawnie posługuje się zwrotami grzecznościowymi 	<ul style="list-style-type: none"> - odczytuje informacje przekazywane za pomocą gestów i mimiki 	<ul style="list-style-type: none"> - przekazuje określone informacje za pomocą odpowiednich gestów i mimiki 	<ul style="list-style-type: none"> - projektuje znaki graficzne przekazujące określone informacje
<p>Nauka o języku- znaki interpunkcyjne</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje znaki interpunkcyjne: kropkę, pytajnik, wykrzyknik, cudzysłów, - stosuje te znaki w wypowiedzeniach, - wymienia zasady użycia przecinka przed spójnikami i w zdaniu - podaje zasady użycia wielokropka 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawnie stosuje te znaki w redagowanych przez siebie tekstach, - stosuje zasady użycia przecinka przed podanymi spójnikami, stawia przecinek między wyrazami stanowiącymi wyliczenie, - zapisuje tytuły utworów w cudzysłowach, - zna zasady stosowania kursywy w tekście pisanym na komputerze, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosuje poprawną odmianę rzeczowników nazywających znaki interpunkcyjne (zwłaszcza „cudzysłów”), - poprawnie zapisuje wielokropek 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa różnice w treści zdania w zależności od zastosowanego znaku interpunkcyjnego, - stosuje kursywę zamiennie z cudzysłowem w tekście pisanym na komputerze, - poprawnie zapisuje wielokropek 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - redaguje własne teksty złożone z różnych rodzajów zdań i poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne

		- zna zasady użycia wielokropka			
Nauka o języku – części mowy rzeczownik, przymiotnik, czasownik, przysłówek, przymiotnik, spójnik liczebnik	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje rzeczownik, - podaje liczby, rodzaj i przypadek rzeczownika - wskazuje przymiotnik, - podaje liczby, przypadki, osoby i rodzaje przymiotnika- stopniuje przymiotniki i przysłówki - wskazuje czasowniki, - podaje liczby, rodzaje i osoby czasownika, - wskazuje czasowniki w czasie przeszłym, teraźniejszym i przyszłym, - określa bezokolicznik jak formę nieosobową czasownika, - wskazuje 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa rodzaj rzeczownika, - odmienia rzeczownik przez liczby i przypadki - odmienia przymiotnik przez liczby i przypadki, - wypisuje z tekstu rzeczowniki wraz z określającymi je przymiotnikami, -stopniuje przymiotniki i przysłówki - odmienia czasowniki przez liczby, rodzaje i osoby, - odróżnia czasowniki w czasie przeszłym, teraźniejszym i przyszłym, - rozpoznaje bezokolicznik - określa rodzaj czasownika, - wyszukuje 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosuje rzeczowniki w odpowiednich formach, - stosuje przymiotniki w odpowiednich formach, - odróżnia przymiotniki w rodzaju męskoosobowym i niemęskoosobowym, - stosuje czasowniki w odpowiednich formach, - określa osobę, liczbę i rodzaj czasownika, - odróżnia formę osobową od nieosobowej, - tworzy przysłówki od przymiotników, -stopniuje przymiotniki i przysłówki - posługuje się przysłówkami w zdaniu, - rozpoznaje wyrażenia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa przypadek i liczbę danego rzeczownika, - określa przypadek, rodzaj i liczbę danego przymiotnika, - określa rodzaj przymiotnika w liczbie pojedynczej i mnogiej, - poprawnie stosuje czasowniki w różnych rodzajach, - tworzy poprawne formy trudnych czasowników, - określa osobę, rodzaj i liczbę danego czasownika, - używa bezokoliczników w wypowiedzi - przekształca teksty pisane w czasie teraźniejszym na teksty pisane w czasie przeszłym lub przyszłym, - stosuje formy prostą i złożoną czasowników w czasie przyszłym, - określa znaczenie przysłówek w zdaniu, stopniuje przymiotniki i przysłówki - dostrzega związek między przysłówkiem a czasownikiem, - określa znaczenie przyimków 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje rodzaj rzeczowników sprawiających trudności (np. pomarańcza) - poprawnie używa różnych form rzeczowników i przymiotników, a w razie wątpliwości korzysta ze słownika - opisuje szkolnego kolegę , używając przymiotników, - używa poprawnego sformułowania <i>ubieram się w płaszcz</i> - odróżnia w formach osobowych czasowników formę złożoną czasu przyszłego z bezokolicznikiem od formy złożonej z dwóch czasowników, - redaguje tekst z wykorzystaniem różnych , celowo dobranych przysłówek, - stopniuje przymiotniki i przysłówki

	<p>przysłówki wśród innych części mowy,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje przyimki wśród innych części mowy, - wskazuje spójniki wśród innych części mowy, - wskazuje liczebniki wśród innych części mowy <p>- definiuje liczebniki główne i porządkowe</p>	<p>przysłówki w tekście,</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje przysłówki pochodzące od przymiotników, - wyszukuje przyimki w tekście, - wskazuje wyrażenia przyimkowe, - wyszukuje spójniki w tekście <p>- odróżnia liczebniki główne od porządkowych</p> <p>-wskazuje liczebniki zbiorowe</p>	<p>przyimkowe,</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzupełnia wypowiedź pisemną odpowiednimi spójnikami, - stosować poprawne formy liczebników głównych i porządkowych - stosuje poprawne formy liczebników zbiorowych 	<p>w zdaniu,</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia wyrażenia przyimkowe wskazujące na miejsce i wskazujące na czas, - określa znaczenie spójników w zdaniu, - stosuje poprawne formy liczebników wielowyrazowych 	<ul style="list-style-type: none"> - redaguje tekst z wykorzystaniem wyrażen przyimkowych, - redaguje tekst z wykorzystaniem spójników, - redaguje informację o wycieczce klasowej, używając różnych liczebników w odpowiednich poprawnych formach.
<p>Nauka o języku- części zdania</p> <p>podmiot i orzeczenie</p> <p>podmiot szeregowy i domyślny</p> <p>przydawka</p> <p>dopełnienie i okolicznik</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje nazwy głównych części zdania, - definiuje przydawkę -wymienia pytania, na które odpowiada przydawka -stosuje przydawki w zdaniu - definiuje dopełnienie -definiuje okolicznik 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje podmiot jako wykonawcę czynności i potrafi zdefiniować podmiot szeregowy i domyślny, - wskazuje orzeczenie jako określenie czynności lub stanu, - wskazuje przydawkę w zdaniu - rozpoznaje części mowy, którymi jest wyrażona przydawka - wskazuje dopełnienie w zdaniu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje i nazywa podmiot domyślny i szeregowy -wskazuje orzeczenie w podanych zdaniach, - ustala pytania, na które odpowiada przydawka, - rozpoznaje części mowy, którymi jest wyrażona przydawka, - ustala, na jakie pytania odpowiada dopełnienie -ustala, na jakie pytania odpowiada okolicznik 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje główne części zdania w tekście, -zaznacza przydawki na wykresach zdań pojedynczych, - zaznacza dopełnienie i okolicznik na wykresach zdań pojedynczych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -rozpoznaje grupę podmiotu i orzeczenia, -bezbłędnie rozpoznaje podmiot szeregowy i domyślny, -wyjaśnia znaczenie przydawek w zdaniu -układa hasła reklamujące wybrane produkty i wyjaśnić znaczenie występujących w nich przydawek - bezbłędnie sporządza wykresy zdań pojedynczych i zaznaczać w nich przydawki, - wyjaśnia znaczenie dopełnienia i okolicznika w zdaniu - bezbłędnie sporządza wykresy zdań pojedynczych i zaznacza

	-stosuje dopełnienie i okolicznik w zdaniu	- wskazuje okolicznik w zdaniu - rozpoznaje części mowy, którymi jest wyrażone dopełnienie • rozpoznać części mowy, którymi jest wyrażony okolicznik			dopełnienia i okoliczniki
Nauka o języku – zdanie i równoważnik zdania, - zdania pojedyncze i złożone, - zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, - zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące	Uczeń: - określa, czym jest równoważnik zdania - odróżnia zdanie pojedyncze od złożonego, - odróżnia zdanie pojedyncze nierozwinięte od zdania pojedynczego rozwiniętego, - rozróżnia zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące, -potrafi: zdefiniować zdania złożone współrzędnie, zdefiniować zdania złożone podrzędnie, zdefiniować zdania	Uczeń: - odróżnia zdanie od równoważnika zdania, - wskazuje zdania składowe w zdaniu złożonym, - wskazuje grupę podmiotu i grupę orzeczenia w zdaniu pojedynczym rozwiniętym, - buduje poprawnie zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące, -potrafi: wskazać zdanie złożone współrzędnie, wskazać zdanie złożone podrzędnie, wskazać zdania składowe w zdaniu	Uczeń: - przekształca równoważniki zdania w zdania, - układa zdania złożone ze zdań pojedynczych, - rozwija zdania nierozwinięte w zdania rozwinięte, - przekształca zdania oznajmujące w pytające, -potrafi: odróżniać zdania złożone współrzędnie od zdań złożonych podrzędnie, wskazać zdanie nadrzędne i zdanie podrzędne w zdaniu złożonym podrzędnie, stosować odpowiednie spójniki, łącząc zdania	Uczeń: - przekształca zdania w równoważniki zdania i odwrotnie, - stosuje odpowiednie spójniki, łączące zdania pojedyncze w zdania złożone, - buduje zdania pojedyncze rozwinięte, - przekształca zdania rozkazujące tak, by wyrażały prośbę, -potrafi: odróżnić wykres zdania złożonego współrzędnie od wykresu zdania złożonego podrzędnie, wykonywać wykresy zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie	Uczeń: - stosuje poprawnie różne rodzaje zdań w zależności od zamierzonego celu, -potrafi: odróżniać zdania złożone współrzędnie od zdań złożonych podrzędnie i samodzielnie wykonywać ich wykresy

	składowe w zdaniu złożonym układać zdania złożone ze zdań składowych	złożonym, wskazać zdanie nadrzędne i zdanie podrzędne w zdaniu złożonym podrzędnie	pojedyncze w złożone		
Nauka o języku- zasady ortograficzne	Uczeń: - wymienia zasady ortograficzne pisowni ó i u, - poprawnie zapisuje wyrazy zakończone na -ów, -ówka, -ówna, - wymienia zasady ortograficzne pisowni rz i ż, - poprawnie zapisuje wyrazy zakończone na – arz, -erz, -mistrz, -mierz, - wymienia zasady ortograficzne pisowni ch i h, - zapisuje poprawnie wyrazy z ch na końcu wyrazu, - wymienia zasady pisowni <i>nie</i> , <i>-by</i> z	Uczeń: - stosuje zasady ortograficzne pisowni ó i u, - tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z ó wymiernym, - stosuje zasady ortograficzne pisowni rz i ż, - poprawnie zapisuje wyrazy z ż po l, ł, r, n, - stosuje zasady ortograficzne pisowni ch i h, - poprawnie zapisuje wyrazy z h w środku wyrazu, - stosuje zasady pisowni <i>ni</i> , <i>-by</i> i z czasownikami, rzeczownikami, przymiotnikami i	Uczeń: - poprawnie zapisuje wyrazy zakończone na : -uj, -uje, -unek, -us, -usz, -uch, -ura, -ulec, - korzysta ze słownika ortograficznego, - tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z rz i ż wymiernym, - tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z h wymieniającym się na g, z, ż, - poprawnie zapisuje wyrazy z przeczeniem <i>nie</i> i <i>cząstką -by</i> , - poprawnie zapisuje imiona , nazwiska,	Uczeń: - poprawnie zapisuje wyrazy z ó niewymiernym, - poprawnie zapisuje wyjątki w pisowni rz po spółgłoskach, - poprawnie zapisuje wyrazy z rz i ż niewymiernym, - zapisuje poprawnie wyrazy z h niewymiernym, - poprawnie zapisuje małą literą przymiotniki utworzone od nazw własnych	Uczeń: - samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego, - poprawnie zapisuje wszystkie wyrazy z trudnością ortograficzną ó, u, rz, ż, ch, h - układa krótkie, zabawne historyjki, używając wyrazów z trudnością ortograficzną - zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnością ortograficzną związaną z zasadą pisowni przeczenia <i>nie</i> z czasownikami, rzeczownikami, przymiotnikami i przysłówkami, - poprawnie zapisuje wszystkie podane wyrazy – według zasad pisowni małą i wielką literą omawianych na lekcji

	<p>czasownikami, rzeczownikami , przymiotnikami i przysłówkami, - wymienia zasady ortograficzne pisowni wielką literą imion, nazwisk, przydomków, pseudonimów, tytułów, a także nazw państw, miast dzielnic, regionów, mieszkańców państw i regionów; - wymienia zasady pisowni małą literą nazw mieszkańców miast, dzielnic, wsi</p>	<p>przysłówkami, - stosuje zasady ortograficzne pisowni wielką literą imion, nazwisk, przydomków, pseudonimów, tytułów, a także nazw państw, miast dzielnic, regionów, mieszkańców państw i regionów; - stosuje zasady pisowni małą literą nazw mieszkańców miast, dzielnic, wsi</p>	<p>przydomki, przezwiska, tytuły książek, filmów, programów, dzieł sztuki, - poprawnie zapisuje nazwy państw, miast, dzielnic, regionów, mieszkańców państw i regionów, miast, dzielnic i wsi</p>		
--	---	--	---	--	--

KLASA VI

	Wymagania				
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
		Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
UCZEŃ					
Kształcenie literackie i kulturowe	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat świata przedstawionego utworu dostrzega obrazy poetyckie w utworach o nieskomplikowanej strukturze semantycznej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wybrane elementy świata przedstawionego utworu wypowiada się na temat obrazów poetyckich w wierszach 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje elementy świata przedstawionego w różnych utworach epickich analizuje i interpretuje obrazy poetyckie w czytanych utworach wybrane 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat świata przedstawionego podczas analizy różnorodnych tekstów literackich analizuje rolę środków językowych w tworzeniu obrazów poetyckich 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje teksty poetyckie na poziomie metaforycznym podczas analizy utworów odwołuje się do różnych kontekstów literackich i kulturowych rozpoznaje literackie gry z konwencją dostrzega symboliczne treści w utworach literackich i plastycznych
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie : fikcja literacka wymienia realistyczne i fantastyczne elementy świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości omawia realistyczne i fantastyczne elementy świata przedstawionego zna pojęcia: literatura fantastycznonaukowa i fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia fikcję filmową od rzeczywistości wyjaśnia znaczenie elementów realistycznych w epice wypowiada się na temat fantastyki w utworach fantastycznonaukowych i fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> określa rolę autora tekstu w kreowaniu fikcji literackiej określa funkcję elementów fantastycznych w utworach współczesnych wskazuje różnice między elementami świata przedstawionego utworu fantastycznonaukowego i fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> stawia pytania problemowe w odniesieniu do odbieranych tekstów dostrzega i objaśnia związki między warstwą językową, brzmieniową a semantyczną utworów poetyckich w sposób przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając przy tym motywy ich działania oraz kontekst sytuacyjny kreatywnie wykorzystuje

	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, bajkę, hymn, przypowieść, mit, opowiadanie, nowelę, powieść detektywistyczną, historyczną, obyczajową, podróżniczą, przygodową, sensacyjną, fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje cechy gatunkowe baśni, legendy, bajki, hymnu, mitu, opowiadania, przypowieści, noweli, powieści detektywistycznej, historycznej, obyczajowej, podróżniczej, przygodowej, sensacyjnej, fantasy 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy charakterystyczne różnych gatunków literackich omawia różnice między różnymi odmianami gatunkowymi powieści i opowiadania 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o cechach gatunkowych i odmianach gatunkowych utworów w ich analizie i interpretacji 	<p>posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów kultury</p>
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia: epitet, porównanie, przerośnia, wyraz dźwiękonaśladowczy, zdrobnienie, zgrubienie, uosobienie, ożywienie, apostrofa, pytanie retoryczne, anafora, powtórzenie i wyszukuje niektóre z wymienionych środków w tekście literackim 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście niektóre epitety, porównania, przerośnie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienia, zgrubienia, uosobienia, ożywienia, apostrofy, anafory, pytania retoryczne, powtórzenia i próbuje określić ich funkcję 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście literackim epitety, porównania, przerośnie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienia, zgrubienia, uosobienia, ożywienia, apostrofy, anafory, pytania retoryczne, powtórzenia i z pomocą nauczyciela określa ich funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcje środków stylistycznych w czytanych utworach literackich 	<ul style="list-style-type: none"> wyraża opinie na temat tekstów literackich i innych tekstów kultury, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska w wypowiedziach stara się posługiwać terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów literackich prezentuje szerokie kompetencje w zakresie odbioru różnych tekstów kultury dokonuje twórczego odczytywania tekstów przez opracowanie adaptacji teatralnych, filmowych czy radiowych

	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje tytuł, podtytuł, motto, puentę utworu wskazuje punkt kulminacyjny w opowiadaniu 	<ul style="list-style-type: none"> nadaje tytuły, śródtytuły wybranym częściom utworu wyjaśnia funkcję tytułu i punktu kulminacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega funkcję podtytułu, motto, puenty jako elementu konstrukcyjnego utworu przedstawia prosty schemat rozwoju akcji 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje wpływ tytułu, podtytułu, motto, puenty na interpretację tekstu omawia konstrukcję utworu literackiego 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wers, strofę i refren, wskazuje rymy w wierszu, zna pojęcie rytm 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia wiersz rymowy od wiersz bez rymów wskazuje rymy rozpoznaje wiersz stroficzny i ciągły 	<ul style="list-style-type: none"> określa wers, zwrotkę, refren, rymy, liczbę sylab w wersie jako elementy rytmizujące wypowiedź zna pojęcia rymy męskie i żeńskie oraz dokładne i niedokładne nazywa rodzaj wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> używa funkcjonalnie pojęć wiersz rymowy, bezrymowy, biały, ciągły, stroficzny oraz rymy i rytm podczas analizy wiersz omawia układ rymów w wierszu 	
	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia wydarzenia fabuły i ustala ich kolejność 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wydarzenia fabuły, używa pojęć fabuła, wątek i akcja 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przebieg zdarzeń w ujęciu przyczynowo-skutkowym rozpoznaje retrospekcję 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje bogate słownictwo określające następstwo zdarzeń określa funkcję retrospekcji 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie dialog, monolog wyszukuje wypowiedzi bohaterów tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia znaczenia dialog, monolog odróżnia dialog od monologu 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje wypowiedzi bohaterów i narratora wskazuje w tekście dialogi i monologi 	<ul style="list-style-type: none"> omawia sposób zapisu dialogu w tekście określa funkcję monologu 	

<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia podmiot liryczny, narrator, bohater 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cechy bohatera, narratora, podmiotu lirycznego 	<ul style="list-style-type: none"> określa motywy działania bohatera określa stosunek narratora do wybranych elementów świata przedstawionego utworu określa podmiot liryczny 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje bohatera, podmiot liryczny i narratora w czytanych utworach
<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia narracja pierwszoosobowa i narracja trzecioosobowa odróżnia narratora pierwszoosobowego od narratora trzecioosobowego 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia różne typy narracji w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia funkcję różnych typów narracji w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje funkcjonalnie wiedzę o różnych typach narracji w analizie tekstu
<ul style="list-style-type: none"> wskazuje w tekście bohatera głównego, pierwszoplanowego, drugoplanowego, tytułowego, epizodycznego 	<ul style="list-style-type: none"> określa cechy bohaterów różnych typów objaśnia, czym cechuje się bohater historyczny 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje swój pogląd na temat bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do bohaterów
<ul style="list-style-type: none"> określa tematykę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia tematykę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> określa problematykę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia problematykę utworu
<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia wątek główny i wątek poboczny 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcia wątek główny i wątek poboczny 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wątek główny i wątek poboczny używa funkcjonalnie pojęć wątek główny i wątek poboczny 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje i nazywa różne wątki w utworze
<ul style="list-style-type: none"> nazywa swoje reakcje czytelnicze 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi tekstów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje emocje towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury

	<ul style="list-style-type: none"> • odbiera teksty literackie na poziomie dosłownym • przedstawia dosłowną treść przypowieści 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie proste przerośne znaczenia w tekstach • rozpoznaje elementy ukrytej treści przypowieści 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje przerośne sensory prostych utworów • przedstawia ukrytą treść przypowieści 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę do objaśniania przerośnych znaczeń tekstów kultury • objaśnia sens przypowieści 	
	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat sytuacji bohaterów literackich i filmowych 	<ul style="list-style-type: none"> • określa doświadczenia i sytuację bohaterów literackich i filmowych 	<ul style="list-style-type: none"> • zestawia sytuację bohaterów literackich z własnymi doświadczeniami 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje sytuację bohaterów literackich w odniesieniu do doświadczeń współczesnych nastolatków 	
	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat utworu i jego znaczeń 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia własne rozumienie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia własne rozumienie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie używa różnych środków językowych do uzasadnienia swojego rozumienia utworu 	
	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje próbę interpretacji tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje w interpretacji tekstów kultury własne doświadczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje w interpretacji tekstów znajomość innych utworów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje w interpretacji tekstów wiedzę o różnych tekstach kultury i różnorodnych kontekstach 	
	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat postaci literackiej, nazywa pozytywne i negatywne cechy bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> • wyraża opinię na temat bohaterów i zdarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia bohatera literackiego • komentuje sytuację 	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do bohaterów i sytuacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciami dotyczącymi wartości (np. dobro-zło, przyjaźń-wrogość, prawda-kłamstwo, pokój-wojna) w odniesieniu do treści omawianych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia pozytywne i negatywne zachowania bohaterów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa wartości ukazane w utworze • ustala hierarchię wartości bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje wartości i antywartości wpisane w teksty kultury • używa nazw wartości w rozmowie o utworze i motywach działania bohaterów 	

	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje tekst literacki rozpoznaje tekst informacyjny i reklamowy 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje tekst informacyjny, publicystyczny i reklamowy wymienia cechy artykułu prasowego 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia tekst literacki od informacyjnego odróżnia tekst prasowy od literackiego wskazuje cechy tekstu reklamowego 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje tekstu literackiego, informacyjnego, reklamowego 	
	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje informacje wyrażone wprost 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega w tekście treści wyrażone wprost i pośrednio 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje treści wyrażone wprost i pośrednio 	
	<ul style="list-style-type: none"> określa temat tekstu używa pojęcia morał w odniesieniu do bajki 	<ul style="list-style-type: none"> wyciąga wnioski z tekstu wskazuje morał bajki 	<ul style="list-style-type: none"> określa główną myśl tekstu odczytuje morał bajki 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje i interpretuje główną myśl tekstu formułuje samodzielnie przesłanie i morał utworu 	
	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcie tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapit 	<ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia w tekście części kompozycyjne i dostrzega relację między nimi 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję wstępu, rozwinięcia, zakończenia, akapitu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia relacje między poszczególnymi częściami wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> wydobywa z tekstu wskazane informacje 	<ul style="list-style-type: none"> porządkuje informacje z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia informacje ważne od drugorzędnych 	<ul style="list-style-type: none"> hierarchizuje informacje 	
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje określenia opisujące i oceniające 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje opinie w wypowiedziach bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia informacje o faktach od opinii 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia subiektywny charakter opinii 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje czytany utwór jako komiks 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje charakterystyczne cechy komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o budowie komiksu do jego odbioru i interpretacji 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje komiks jako swoisty tekst kultury porównuje komiks z tekstem literackim 	
	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia dzieło literackie od filmu i spektaklu teatralnego odróżnia film od programu informacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różne teksty kultury wskazuje środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla literatury, filmu, teatru 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa twórczość przekazów audiowizualnych (ruchome obrazy, dźwięki) 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury, teatru filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych 	

	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się terminologią: <i>gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostium, rekwizyty, muzyka</i> w kontekście widowiska teatralnego • posługuje się pojęciami związanymi z filmem i widowiskiem telewizyjnym: <i>scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się terminami związanymi z teatrem zna pojęcia znaki teatru • wie, jak zbudowany jest scenariusz teatralny i filmowy • rozpoznaje wybrane gatunki filmowe • zna pojęcie film kultowy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyodrębnia różne elementy składające się na widowisko teatralne, określa funkcje wybranych znaków teatralnych • posługuje się ze zrozumieniem terminami związanymi ze sztuką filmową • rozpoznaje wybrane gatunki filmowe • zna pojęcie film kultowy 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje środki wyrazu teatralnego i określa ich funkcje • określa właściwości i funkcje różnych elementów dzieła filmowego • określa wybrane cechy gatunkowe filmu 	
	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie adaptacja utworu literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia pojęcie adaptacja utworu w odniesieniu do wybranych dzieł filmowych i teatralnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją filmową 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice pomiędzy tekstem literackim a jego adaptacją sceniczną i radiową 	
	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiada się na temat treści tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje treści tekstów kultury z rzeczywistością znaną mu z własnego doświadczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • komentuje treści tekstów kultury w odniesieniu do własnego doświadczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • odbiera tekst kultury jako źródło wzbogacania własnych doświadczeń 	
	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczną, posługując się konwencją realistyczną(np. ilustracja) • bierze udział w scenkach teatralnych przygotowanych na podstawie tekstów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się bardziej złożoną konwencją realistyczną (np. komiks) • bierze udział w przygotowaniu scenek teatralnych na podstawie tekstów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją symboliczną(np. plakat, kolaż) • odgrywa znaczące role w scenkach teatralnych przygotowanych na podstawie tekstów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją abstrakcyjną(w połączeniu z muzyką) • przygotowuje teatralne realizacje scenek na podstawie tekstów literackich 	

	<ul style="list-style-type: none"> z uwagą odbiera filmy, koncerty, spektakle teatralne, słuchowiska, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane dla dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie odbiera filmy, koncerty, spektakle teatralne, słuchowiska, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę na temat tekstów kultury, odbierając filmy, koncerty, słuchowiska, programy radiowe i telewizyjne, adresowane do dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> aktywnie odbiera i interpretuje filmy, koncerty, spektakle, teatralne, słuchowiska, programy radiowe i telewizyjne, adresowane do dzieci i młodzieży, czyniąc je źródłem swoich działań twórczych 	
Kształcenie językowe	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w wypowiedziach części mowy: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówka, liczebniki, zaimki, przyimki, spójniki 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście wykrzykniki i partykuły 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między różnymi częściami mowy 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje różnych części mowy w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności językowe w zakresie słownictwa, składni, fleksji i fonetyki swobodnie stosuje wiedzę na temat budowy wypowiedzeń i budowy tekstu w wypowiedziach ustnych i pisemnych
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje odmienne i nieodmienne części mowy rozpoznaje bezokolicznik i formy osobowe czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa nieodmienne części mowy dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi rozpoznaje czasowniki dokonane i niedokonane rozpoznaje nieosobowe formy czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia części mowy od odmiennych i nieodmiennych rozumie funkcję nieosobowych form czasownika rozpoznaje konstrukcje z zaimkiem zwrotnym się 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o osobowych i nieosobowych formach czasownika w wypowiedziach funkcjonalnie używa konstrukcji z zaimkiem zwrotnym się 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia oryginalne rozwiązania ułatwiające naukę gramatyki i ortografii
	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje i wskazuje w tekście czasowniki w stronie czynnej i w stronie biernej 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca konstrukcję strony czynnej i biernej czasownika i odwrotnie 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie i celowo stosuje formy strony czynnej i biernej czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> używa form strony biernej i czynnej czasownika dla uzyskania jednoznaczności treści wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega zasad poprawności językowej oraz zasad etykiety językowej w każdej sytuacji komunikacyjnej świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje synonimy,

	<ul style="list-style-type: none"> stara się przestrzegać poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych, tworząc wypowiedzi o nieskomplikowanej strukturze językowej 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawne typowe formy gramatyczne wyrazów odmiennych 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawne trudne i nietypowe formy gramatyczne wyrazów odmiennych 	<p>frazeologizmy w celu wzbogacenia warstwy językowej wypowiedzi</p> <ul style="list-style-type: none"> samodzielnie poszerza wiedzę i umiejętności poza treści przewidziane podstawą programową i programem nauczania
	<ul style="list-style-type: none"> używa przymiotników i przysłówków we właściwych kontekstach stopniuje przymiotniki i przysłówki 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie rolę przymiotników i przysłówków w opisie świata poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki 	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnia w wypowiedziach różne natężenie cech i właściwości używa stopnia wyższego i najwyższego przymiotników i przysłówków 	<ul style="list-style-type: none"> używa we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówków o różnych natężeniach cechy 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik</i> 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w zdaniu podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie i okolicznik 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje składniowe wyrazów w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia funkcję orzeczenia, podmiotu, przydawki, dopełnienia i okolicznika w zdaniu 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wyrazy poza zdaniem: wykrzyknik i partykułę 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie znaczenie wyrazów poza zdaniem: wykrzyknika i partykuły 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie stosuje w wypowiedziach wyrazy poza zdaniem: wykrzyknik i partykułę 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję wyrazów poza zdaniem 	
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje wyrazy nadrzędne i podrzędne w związkach wyrazowych nazywa niektóre typy związków wyrazowych 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia pojęcia <i>związek zgody, związek rzędu, związek przynależności</i> wie, jakie części mowy występują najczęściej w związkach wyrazowych różnych typów 	<ul style="list-style-type: none"> używa ze zrozumieniem pojęć <i>związek zgody, związek rzędu, związek przynależności</i> odróżnia różne typy związków wyrazowych 	<ul style="list-style-type: none"> używa funkcjonalnie nazw wszystkich typów związków wyrazowych podczas analizy składniowej zdań 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i 	<ul style="list-style-type: none"> używa celowo wypowiedzeń oznajmujących, pytających i 	<ul style="list-style-type: none"> używa wypowiedzeń wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach wypowiedzeń ze 	

rozkazujące	rozkazujących		względem na cel wypowiedzi
<ul style="list-style-type: none"> odróżnia zdanie pojedyncze i złożone rozpoznaje równoważnik zdania 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zdanie pojedyncze i złożone, odróżnia zdanie i równoważnik zdania 	<ul style="list-style-type: none"> określa typy zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie poprawnie stosuje równoważnik zdania 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję zdań współrzędnie i podrzędnie złożonych różnego typu stosuje w praktyce językowej różne typy wypowiedzi, dostosowuje je do celu wypowiedzi
<ul style="list-style-type: none"> przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca konstrukcje składniowe – zdania w równoważniki zdań i odwrotnie 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie funkcjonalność przekształceń składniowych 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę i umiejętności w zakresie przekształceń składniowych w wypowiedziach ustnych i pisemnych
<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wersję mówioną i pisaną języka 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia, czym się różni wersja mówiona języka od wersji pisanej 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje główne cechy języka mówionego i pisanego 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie posługuje się wersją mówioną i pisaną języka
<ul style="list-style-type: none"> wie, w jakich sytuacjach używa się oficjalnej, a w jakich nieoficjalnej odmiany polszczyzny używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny ze świadomością zróżnicowania tych form 	<ul style="list-style-type: none"> zna i funkcjonalnie stosuje formy grzecznościowe używane w oficjalnej i nieoficjalnej odmianie polszczyzny
<ul style="list-style-type: none"> rozumie dosłowne i proste przenośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów od znaczeń przenośnych 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wyrazy wieloznaczne 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie wykorzystuje wyrazy o przenośnych znaczeniach do tworzenia własnych wypowiedzi

<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>związek frazeologiczny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> używa stałych związków wyrazowych ze zrozumieniem i świadomością celu 	<ul style="list-style-type: none"> używa różnych związków frazeologicznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych 	<ul style="list-style-type: none"> używa poprawnie i celowo różnych związków frazeologicznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych
<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje wyrazy wartościujące 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia słownictwo neutralne i wartościujące 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje ze świadomością celu słownictwo neutralne i wartościujące 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia funkcję słownictwa neutralnego i wartościującego w tekście
<ul style="list-style-type: none"> świadomie tworzy wypowiedzi wyrażające różne intencje 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje różne typy wypowiedzi w zależności od zamierzonego celu wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się pozawerbalnymi środkami komunikowania się stosownie do okoliczności i celu wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> podkreśla intencje wypowiedzi pozawerbalnymi środkami porozumiewania się
<ul style="list-style-type: none"> używa ze zrozumieniem pojęć <i>synonim, wyraz bliskoznaczny, antonim, wyraz przeciwstawny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że formy fleksyjne wyrazów nie są ich synonimami tworzy antonimy podanych wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie zastępuje powtarzające się wyrazy ich synonimami stosuje w wypowiedziach antonimy 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie stosuje synonimy i antonimy w celu wzbogacenia językowego wypowiedzi
<ul style="list-style-type: none"> w sposób logiczny i spójny wypowiada się na tematy związane z otaczającą rzeczywistością 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że treść tworzonych zdań powinna nawiązywać do wcześniejszych części tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> używa spójników i zaimków oraz różnorodnych konstrukcji składniowych w celu zespolenia tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje synonimy w celu uzyskania spójności tekstu
<ul style="list-style-type: none"> rozumie, że tekst jest komunikatem 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela typy komunikatów: informacyjny, literacki, ikoniczny, reklamowy 	<ul style="list-style-type: none"> wie, że niektóre komunikaty różnią się systemem znaków 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach komunikatów
<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>nadawca i odbiorca</i> wypowiedzi, posługuje się nimi w 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje nadawcę wypowiedzi w opowiadaniach, powieściach, 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje i opisuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi lirycznej 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie posługuje się terminami <i>nadawca i odbiorca wypowiedzi</i>

	odniesieniu do różnych sytuacji codziennych	baśniach, mitach, legendach		podczas interpretacji tekstów kultury	
	<ul style="list-style-type: none"> określa sytuację komunikacyjną 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie wpływ sytuacji komunikacyjnej na kształt wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> dostosowuje sposób wyrażania się i zachowania do sytuacji komunikacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się różnymi werbalnymi i pozawerbalnymi środkami komunikacji stosownie do sytuacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje komunikaty wyrażane za pomocą gestów i mimiki stosuje niewerbalne środki komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje i nazywa uczucia wyrażane za pomocą postawy ciała 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje znaczenie różnych niewerbalnych środków komunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa i komentuje emocje wyrażane za pomocą różnych form ekspresji pozasłownej 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia <i>głoska, litera, sylaba, akcent</i> stosuje intonację zdaniową 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnia różnicę między głoską a literą zna reguły akcentowania w języku polskim stosuje intonację dostosowaną do celu wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje głosek, liter, sylab poprawnie stosuje zasady akcentowania różnicuje intonację ze względu na cel wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o głoskach, literach i sylabach w analizie warstwy brzmieniowej tekstów poprawnie akcentuje słowa stanowiące wyjątki od podstawowych reguł akcentowania w języku polskim 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcie <i>etykieta językowa</i> i stara się stosować jej zasady 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje zasady etykiety językowej w sytuacjach codziennych 	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega zasad etykiety językowej wymaganych w korespondencji 	<ul style="list-style-type: none"> przestrzega zasad etykiety językowej podczas komunikacji za pomocą narzędzi nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych 	
	<ul style="list-style-type: none"> zna zasady pisowni: – <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, – <i>nie</i> z różnymi częściami mowy – wielką i małą literą – przyimków i wyrażen przyimkowych – cząstek <i>-bym, -byś</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> stara się przestrzegać poprawności ortograficznej w zakresie pisowni: – <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, – <i>nie</i> z różnymi częściami mowy – wielką i małą literą – przyimków i 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w większości wyrazów zasady pisowni: – <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, – <i>nie</i> z różnymi częściami mowy – wielką i małą literą – przyimków i wyrażen przyimkowych – 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje we wszystkich wyrazach zasady pisowni: – <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, – <i>nie</i> z różnymi częściami mowy – wielką i małą literą – przyimków i wyrażen 	

	<p><i>-by, -byśmy, -byście</i> – <i>q</i> i <i>ę</i> oraz <i>-em, -en</i> i <i>-om, -on</i> – zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> – przedrostków i przyrostków</p>	<p>wyrażeń przyimkowych – cząstek <i>-bym, -byś,</i> <i>-by, -byśmy, -byście</i> – <i>q</i> i <i>ę</i> oraz <i>-em, -en</i> i <i>-om, -on</i> – zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> – przedrostków i przyrostków w podanym zestawie ortogramów</p>	<p>cząstek <i>-bym, -byś,</i> <i>-by, -byśmy, -byście</i> – <i>q</i> i <i>ę</i> oraz <i>-em, -en</i> i <i>-om, -on</i> – zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> – przedrostków i przyrostków w podanym zestawie ortogramów</p>	<p>przyimkowych – cząstek <i>-bym, -byś,</i> <i>-by, -byśmy, -byście</i> – <i>q</i> i <i>ę</i> oraz <i>-em, -en</i> i <i>-om, -on</i> – zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> – przedrostków i przyrostków w podanym zestawie ortogramów</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> zna wybrane zasady dotyczące oznaczania głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych 	<ul style="list-style-type: none"> stara się przestrzegać zasad dotyczących oznaczania głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w większości wyrazów zasady oznaczania głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje we wszystkich wyrazach zasady oznaczania głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach 	
	<ul style="list-style-type: none"> zamyka wypowiedzenia kropką, znakiem zapytania lub wykrzyknikiem stosuje cudzysłów i dwukropek 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje poprawnie kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzeń stosuje nawiasy zna zasady dotyczące użycia przecinka w zdaniach pojedynczych i złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje w większości wypowiedzi poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym stosuje średnik 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje we wszystkich wypowiedziach poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym stosuje poznane znaki interpunkcyjne w sposób celowy, ze świadomością ich funkcji 	
Tworzenie wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> udziela poprawnych i logicznych odpowiedzi na pytania słucha z uwagą uczestników rozmowy, mówi na temat, uczestnicząc w rozmowie 	<ul style="list-style-type: none"> krótko wypowiada się na podany temat związany z otaczającą rzeczywistością włącza się do rozmowy w kulturalny sposób 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się logicznie na tematy związane z poznanymi tekstami kultury reaguje na wypowiedzi innych rozmówców 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie porządkuje i komponuje treść swoich wypowiedzi prezentuje własne stanowisko w rozmowie 	<ul style="list-style-type: none"> pisze bezbłędne językowo, oryginalne pod względem treści i stylu różne formy wypowiedzi swobodnie posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami wyrazu w

	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje argumenty w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się argumentami w rozmowie 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje argumenty odnoszące się do faktów, logiki oraz do emocji 	<ul style="list-style-type: none"> używa przemyślanych argumentów na poparcie swojego stanowiska 	<p>wypowiedziach ustnych</p> <ul style="list-style-type: none"> operuje bogatym słownictwem z różnych kręgów tematycznych w sposób szczególny dba o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, eksyjną i składniową wypowiedzi zapisuje teksty w sposób przejrzysty z dbałością o stronę graficzną i kompozycję podkreśloną użyciem akapitów podjeżdżuje działalność literacką i kulturalną tworzy prezentacje multimedialne redaguje twórcze, oryginalne teksty o charakterze reklamowym wzorcowo recytuje teksty poetyckie i prozatorskie
	<ul style="list-style-type: none"> tworzy logiczne i w przeważającej części uporządkowane wypowiedzi zna pojęcie <i>akapitu</i> i zasady budowania akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie funkcję akapitów w kompozycji w wypowiedzi stosuje akapity 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wypowiedzi o właściwej kompozycji i układzie graficznym stosuje akapity, dostosowując je do założonej kompozycji wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy semantycznie pełne i bogate językowo wypowiedzi rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi 	
	<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje w tekście informacje 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia przydatność uzyskanych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje selekcji informacji 	<ul style="list-style-type: none"> wpracowuje skuteczne metody selekcji informacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje tekst o charakterze perswazyjnym 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podstawowe środki perswazji 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje i nazywa podstawowe środki perswazji 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcję środków perswazji w tekstach reklamowych 	
	<ul style="list-style-type: none"> tworzy według podanego wzoru wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis przeżyć wewnętrznych, opis obrazu, list oficjalny, sprawozdanie, tekst o charakterze argumentacyjnym, charakterystyka, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy samodzielnie wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis przeżyć wewnętrznych, opis obrazu, list oficjalny, sprawozdanie, tekst o charakterze argumentacyjnym, charakterystyka, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnymi wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis przeżyć wewnętrznych, opis obrazu, list oficjalny, sprawozdanie, tekst o charakterze argumentacyjnym, charakterystyka, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych, stosuje funkcjonalnie różne środki językowe 	

	<ul style="list-style-type: none"> recytuje ze zrozumieniem tekst poetycki lub fragment prozy 	<ul style="list-style-type: none"> artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu 	<ul style="list-style-type: none"> recytuje tekst z odpowiednią intonacją, dykcją, napięciem emocjonalnym i następstwem pauz 	<ul style="list-style-type: none"> głosowo interpretuje tekst 	
	<ul style="list-style-type: none"> sporządza odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi sporządza z pomocą nauczyciela plan swojej wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> sporządza samodzielnie odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi tworzy plan twórczy prostej wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje jednolitą formę wypowiedzeń w zapisie planu ramowego i szczegółowego sporządza bogaty treściowo twórczy plan wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> dba o zwięzłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego i szczegółowego 	
	<ul style="list-style-type: none"> redaguje według podanego wzoru proste notatki w różnych formach 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy samodzielnie prostą notatkę w formie tabeli, kilkudzaniowej wypowiedzi, planu oraz notatkę graficzną 	<ul style="list-style-type: none"> rozplanowuje kompozycję układu treści i formy w notatce 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych formach notatek 	
	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o treści przeczytanych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> omawia problematykę przeczytanych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o języku w wypowiedziach na temat tekstów 	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o treści, problematyce i formie poznanych tekstów kultury 	
	<ul style="list-style-type: none"> wie, że współczesne komunikaty w formie elektronicznej (SMS, e-mail) muszą być poprawne pod względem językowym i ortograficznym 	<ul style="list-style-type: none"> używa właściwych zwrotów grzecznościowych w swoich wiadomościach SMS oraz korespondencji internetowej 	<ul style="list-style-type: none"> zapisuje poprawne, komunikatywne wiadomości SMS 	<ul style="list-style-type: none"> zna i stosuje zasady netykiety w komunikacji internetowej 	
	<ul style="list-style-type: none"> tworzy według podanego wzoru opowiadania na temat dalszych losów bohatera tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy samodzielnie opowiadania na tematy związane z treścią poznanych utworów komponuje początek i zakończenie na podstawie tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnymi opowiadania na podstawie tekstu lub ilustracji 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych inspirowane treścią poznanych utworów lub ilustracją 	

	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje próby redagowania scenariusza 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze scenariusz filmowy, korzystając z pomocy nauczyciela 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie pisze scenariusz filmowy, na podstawie fragmentów lektury 	<ul style="list-style-type: none"> • pisze scenariusz filmowy na podstawie własnych pomysłów 	
	<ul style="list-style-type: none"> • odwołuje się do swojej wiedzy o języku w tworzonych wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zwroty grzecznościowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie stosuje odpowiednie konstrukcje składniowe w różnych sytuacjach komunikacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie i twórczo wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach 	
Samokształcenie	<ul style="list-style-type: none"> • czyta cicho ze zrozumieniem • czytając głośno, uwzględnia różne znaki interpunkcyjne 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta płynnie tekst, podkreślając głosem ważne słowa 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści 	<ul style="list-style-type: none"> • czytając głośno, przekazuje intencję tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje narzędzia TIK (np. smartfon, tablet) do zapisywania i katalogowania informacji • opracowuje własne bazy informacji, np. kartoteki, fiszki z hasłami, foldery plików • wykorzystuje programy, aplikacje i gry edukacyjne do samodzielnej nauki języka polskiego • zwraca uwagę na aspekty moralne związane z korzystaniem z zasobów internetowych (odpowiedzialność, uczciwość, poszanowanie cudzej własności) • przestrzega praw autorskich dotyczących zasobów internetu • opisuje źródła internetowe
	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje odręcznie informacje pozyskane z różnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> • porządkuje według własnego pomysłu uzyskane informacje 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje informacje za pomocą edytora tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • opracowuje własne sposoby szybkiego i efektywnego zapisywania informacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta z różnych źródeł informacji (np. książki, edukacyjne programy telewizyjne, strony internetowe) 	<ul style="list-style-type: none"> • wybiera informacje uzyskane z różnych źródeł i wykorzystuje je w nauce i rozwijaniu pasji 	<ul style="list-style-type: none"> • selekcjonuje informacje w celu wykorzystania ich w różnych sytuacjach typowych i nietypowych 	<ul style="list-style-type: none"> • gromadzi dane w sposób uporządkowany i zapewniający łatwy dostęp do potrzebnych informacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta z zasobów szkolnej biblioteki 	<ul style="list-style-type: none"> • zna zasady korzystania z zasobów bibliotecznych 	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta z zasobów bibliotek <i>on-line</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat zasobów bibliotecznych w docieraniu do informacji 	
	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta ze słownika ortograficznego • potrafi odnaleźć wskazane hasło w encyklopedii i słowniku poprawnej polszczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> • zna budowę słownika ortograficznego i słownika poprawnej polszczyzny • wyszukuje hasła w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych i słownika poprawnej polszczyzny • korzysta z informacji zawartych w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> • określa funkcje słowników • określa typy definicji słownikowych i ich swoistość • korzysta ze słowników <i>on-line</i> 	

	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje próbę oceny prawdziwości informacji uzyskanych z internetu 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia przydatność uzyskanych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> • konfrontuje ze sobą informacje uzyskane z różnych źródeł, szczególnie internetowych 	<ul style="list-style-type: none"> • krytycznie ocenia i weryfikuje informacje uzyskane z różnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> • bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych z języka polskiego • bierze udział w życiu kulturalnym regionu
	<ul style="list-style-type: none"> • pod kierunkiem nauczyciela poznaje kulturę regionu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje informacje na temat ważnych zdarzeń i postaci związanych ze swoim regionem 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę i umiejętności do przetwarzania informacji o życiu kulturalnym regionu 	<ul style="list-style-type: none"> • aktywnie interesuje się życiem kulturalnym swojego regionu 	
	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta z internetu w celach edukacyjnych • kształci umiejętności tworzenia prezentacji multimedialnej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwija umiejętności efektywnego korzystania z zasobów internetu 	<ul style="list-style-type: none"> • zna wybrane zasady netykiety i przestrzega ich 	<ul style="list-style-type: none"> • postrzega nowoczesne technologie informacyjne jako narzędzia do rozwijania i prezentowania własnych zainteresowań 	
Lektura obowiązkowa i uzupełniająca	<ul style="list-style-type: none"> • czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i analizuje podstawowe elementy ich świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta większość wymaganych lektur w całości i analizuje ich świat przedstawiony 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje wybrane wątki 	<ul style="list-style-type: none"> • czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami 	<ul style="list-style-type: none"> • chętnie czyta i zna wiele tekstów

KLASA VII

	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
		Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą oraz:
Kształcenie literackie i kulturowe -liryka i gatunki mieszane	Uczeń: - relacjonuje treść wiersza - określa rodzaj literacki utworu - wskazuje podmiot liryczny - wskazuje adresata lirycznego - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>renesans, humanizm, fraszka, apostrofa, archaizm, hierarchia wartości, neologizm, wiersz</i>	Uczeń: - wypowiada się na temat podmiotu lirycznego - nazywa uczucia podmiotu lirycznego - wskazuje i wypowiada się na temat adresata lirycznego - wskazuje apostrofę i wyjaśnia jej funkcję - dokonuje podziału wiersza na części tematyczne - wskazuje i podaje nazwy środków	Uczeń: - interpretuje znaczenie wiersza - wyjaśnia sens puenty utworu - wskazuje kontekst biograficzny utworu - określa funkcję środków stylistycznych użytych w wierszu - omawia język wiersza - wyjaśnia metaforyczne znaczenie związków frazeologicznych - interpretuje tytuł - omawia funkcję neologizmów w	Uczeń: - wypowiada się na temat utworu, - wypowiada się na temat podmiotu lirycznego, interpretuje jego postawę, hierarchię wartości, przedstawia jego punkt widzenia, sposób postrzegania świata i wartości - wypowiada się na temat własnego pojmowania pojęcia „małej ojczyzny” - określa nastrój wiersza i wyjaśnia, jakimi środkami jest on budowany - interpretuje puentę, przesłanie utworu - podejmuje dyskusję	Uczeń: - podejmuje dyskusję na tematy związane z utworem i dotyczące jego problematyki - wskazuje konteksty i nawiązania - podejmuje dyskusję na temat najważniejszych aspektów życia - opracowuje mapę myśli dotyczącą omawianego tematu - tworzy samodzielną wypowiedź pisemną na tematy szeroko powiązane z utworem - omawia wybrane teksty kultury

	<i>biały, wiersz wolny, mała ojczyzna, sonet, personifikacja, puenta, paradoks, ironia, rym, powtórzenie, pieśń, pytanie retoryczne, satyra, romantyzm, pozytywizm, emigracja, ballada</i> -wskazuje archaizmy w utworach - zna najważniejsze fakty z życia J. Kochanowskiego, A. Mickiewicza	stylistycznych użytych w wierszu - przedstawia współczesną formę wskazanych archaizmów występujących w utworze - wskazuje cechy wiersza wolnego - ustala przynależność gatunkową wiersza -charakteryzuje twórczość J. Kochanowskiego A. Mickiewicza,	wierszu - omawia znaczenie refrenu dla wymowy wiersza - wykorzystuje kontekst biograficzny do analizy utworów J. Kochanowskiego i A. Mickiewicza	dotyczącą utworu - omawia renesansowy charakter fraszek - omawia związek pomiędzy twórczością autorów (J. Kochanowski, I. Krasicki, A. Mickiewicz, J. Słowacki) a problemami epoki	
Kształcenie literackie i kulturowe -proza	Uczeń: - określa rodzaj literacki utworu - określa przynależność utworu/ fragmentów	Uczeń: - wskazuje cechy gatunkowe utworu - zapisuje wydarzenia w punktach - wypowiada się na	Uczeń: - omawia cechy decydujące o przynależności gatunkowej utworu - opisuje wewnętrzną	Uczeń: - podejmuje dyskusję na główne tematy dotyczące utworu - formułuje i wyjaśnia przesłanie utworu - analizuje sposób	Uczeń: - przygotowuje prezentację multimedialną dotyczącą tematów, motywów zawartych w utworze - podejmuje dyskusję na tematy związane z utworem i odnosi ją

	<p>utworu do rodzaju literackiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje nazwę rodzaju narracji - relacjonuje treść utworu/fragmentu utworu - wskazuje wydarzenia i sytuacje o charakterze baśniowym i realistycznym - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powieść, powieść kryminalna, nowela, punkt kulminacyjny, emigrant, symbol, wyraz potoczny, kompozycja, przypowieść, carpe diem, sentencja, powieść historyczna, archaizm</i> - zna 	<p>temat narracji w utworze</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia świat przedstawiony w utworze - opisuje czas i miejsce akcji - charakteryzuje głównego bohatera utworu/ bohaterów występujących w danym fragmencie utworu - określa typ narracji występującej w danym fragmencie - wskazuje archaizmy i wyjaśnia ich znaczenie -charakteryzuje twórczość H. Sienkiewicza 	<p>przemianę bohatera</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia relacje panujące między bohaterami - omawia sposób przedstawienia przeżyć wewnętrznych bohatera - interpretuje postępowanie bohaterów - omawia funkcję narracji pierwszoosobowej - omawia funkcję wyrazów potocznych w danych fragmentach - interpretuje znaczenie aforyzmów znajdujących się w utworze - omawia funkcje archaizmów w utworze - wykorzystuje kontekst biograficzny do 	<p>przedstawienia bohaterów</p> <ul style="list-style-type: none"> - interpretuje słowa bohaterów - rozumie i omawia elementy symboliczne utworu - wypowiada swoją opinię na temat przeczytanego fragmentu - omawia związek pomiędzy twórczością H. Sienkiewicza a problemami epoki 	<p>do wybranych tekstów kultury</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia kontekst historyczny utworu -referuje treść całego utworu na podstawie książki lub filmu - charakteryzuje życie i twórczość A. Saint-Exupéry
--	---	--	---	---	---

	najważniejsze fakty z życia H. Sienkiewicza		analizy utworów H. Sienkiewicza		
Kształcenie literackie i kulturowe - wywiad	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>wywiad</i> - relacjonuje treść wywiadu 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia cechy charakteru bohatera wywiadu - relacjonuje treść wywiadu wskazując najistotniejsze fragmenty z perspektywy bohatera wywiadu, podjętych przez niego decyzji, działań itp. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia tytuł wywiadu - wskazuje fragmenty nacechowane emocjonalnie 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia przyczyny zachowania bohatera wywiadu - pisze charakterystykę bohatera wywiadu 	<ul style="list-style-type: none"> - podejmuje dyskusję na tematy szeroko związane z utworem i jego problematyką - dokonuje charakterystyki porównawczej bohatera wywiadu z inną postacią rzeczywistą lub fikcyjną

<p>Kształcenie literackie i kulturowe</p> <p>-dramat i spektakl teatralny</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przyporządkowuje utwór do rodzaju literackiego - relacjonuje treść dramatu - wskazuje cechy dramatu - określa czas i miejsce akcji - dokonuje podziału bohaterów na bohaterów realistycznych i bohaterów fantastycznych - omawia specyfikę teatru starożytnej Grecji - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>przedstawienie realistyczne, komedia, komizm charakterów, komizm sytuacyjny,</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia cechy gatunkowe tragedii - dokonuje podziału bohaterów na pierwszoplanowych, drugoplanowych i epizodycznych - charakteryzuje bohaterów utworu - wskazuje wątek główny i wątki poboczne utworu - zapisuje w punktach historię przedstawioną w utworze - wskazuje sceny komiczne i tragiczne - podaje przykłady różnych rodzajów komizmu - wskazuje zmiany, jakie zaszły w rozwoju teatru - rozpoznaje elementy języka teatru w 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - interpretuje tytuł dramatu - wyjaśnia sens motto - opisuje nastrój dramatu - wskazuje cechy romantycznego dramatu - określa funkcję świata fantastycznego w utworze - opisuje bohatera, jego ewolucję, decyzje itp. - wskazuje cechy teatru antycznego - omawia współczesne - określa funkcję ironii w dramacie - omawia relacje pomiędzy dramatem a teatrem - wyjaśnia, na czym polega karykaturalne przedstawienie bohaterów - omawia specyfikę 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polega tragizm bohatera - wyjaśnia znaczenia symboliczne zawarte w utworze - interpretuje wybrane przedstawienie teatralne - analizuje zakończenie dramatu i omawia jego przesłanie - analizuje sposoby uzyskania odpowiedniego nastroju w dramacie - wypowiada się na temat prawd moralnych przedstawionych w utworze 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analizuje wskazany plakat teatralny - formułuje na podstawie dramatu uniwersalne prawdy o ludzkiej psychice, moralności itp. - omawia nawiązania kulturowe obecne w dramacie - wypowiada się na temat roli reżysera w interpretacji tekstu dramatycznego - podejmuje dyskusję na temat granic wolności reżysera w interpretacji tekstu dramatycznego - pisze recenzję przedstawienia teatralnego - podaje przykłady przedstawienia motywów zawartych w utworze w innych tekstach kultury - wybiera dwie adaptacje dramatu i dokonuje ich analizy porównawczej - charakteryzuje twórczość A. Fredry, wykorzystuje kontekst biograficzny do analizy utworu
---	---	--	--	---	--

	<i>komizm słowny, akt, scena, didaskalia, karykatura, bohaterowie pierwszoplanowi, bohaterowie drugoplanowi, bohaterowie epizodyczni, motto, dramat romantyczny, dziady, guślarz, motto, wierzenia ludowe, nauka moralna</i>	przedstawieniu - omawia specyfikę teatru elżbietańskiego	teatru współczesnego - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>przedstawienie awangardowe, komizm charakterów, komizm sytuacyjny, komizm słowny</i>		
Kształcenie literackie i kulturowe - komiks	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>czarny charakter, komiks, wyraz dźwiękonaśladow czy</i> - relacjonuje treść komiksu	- omawia znane sobie przykłady „czarnych charakterów” z wybranych tekstów kultury	- wypowiada się na temat sposobu prezentacji bohatera	- analizuje funkcję „czarnego charakteru” w wybranych tekstach kultury - przedstawia swoją opinię na temat komiksu	- przedstawia fabułę - omawia rodzaj rysunku zastosowanego w podanym komiksie

Kształcenie literackie i kulturowe - reportaż	- wyjaśnia znaczenie terminu <i>reportaż</i> - relacjonuje treść fragmentów utworu		- dokonuje podziału tekstu na części i nadaje im tytuły - wskazuje cechy reportażu	- podejmuje dyskusję na temat związany bezpośrednio z tematem utworu	- wyraża własną opinię na tematy szeroko związane z utworem - wskazuje inne teksty kultury powiązane tematycznie z omawianym utworem
Pisanie form wypowiedzi - rozprawka	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>teza, hipoteza, argumenty, akapit</i> - referuje trzy możliwe schematy pisania rozprawki - przedstawia elementy kompozycji wypowiedzi argumentacyjnej - wskazuje cechy dobrze skomponowanego tekstu - wymienia cechy składające się na wewnętrzną spójność wypowiedzi	Uczeń: - formułuje argumenty do podanego zagadnienia - tworzy plan rozprawki na podstawie podanej dyskusji - porządkuje podaną wypowiedź - wskazuje w podanym tekście zdanie główne akapitu - tworzy wewnątrznie uporządkowane wypracowanie o umiarkowanym stopniu spójności	Uczeń: - formułuje argumenty i kontrargumenty do podanej tezy - koryguje dane wypracowanie - formułuje wstęp do wypracowania - tworzy wewnątrznie uporządkowane, na ogół spójne wypracowanie	Uczeń: - pisze rozprawkę w której ✓ zawarta została właściwa teza bądź hipoteza ✓ argumentacja jest wnikliwa, przekonująca i konsekwentna ✓ przedstawiona została własna opinia dotycząca zadanego tematu, ujawniająca szczególną wrażliwość/wnikliwość piszącego - tworzy wewnątrznie uporządkowane, spójne wypracowanie	Uczeń:

	- organizuje tekst, nie zawsze zachowując logikę				
Pisanie form wypowiedzi - charakterystyka	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>charakterystyka, charakterystyka postaci, autocharakterystyka, charakterystyka porównawcza</i> - wskazuje elementy składające się na charakterystykę	Uczeń: - omawia różnice pomiędzy charakterystyką statyczną a charakterystyką dynamiczną	Uczeń: - tworzy plan charakterystyki wybranej postaci literackiej bądź filmowej	Uczeń: - pisze charakterystykę zawierającą opis wyglądu zewnętrznego postaci i wnikliwy opis cech charakteru, konsekwentnie poparty trafnie dobranymi przykładami	Uczeń: - tworzy charakterystykę porównawczą dwóch postaci literackich lub filmowych
Pisanie form wypowiedzi - opis sytuacji, przeżyć wewnętrznych i dzieła sztuki	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, opis dzieła sztuki</i> - wymienia elementy składające się na	Uczeń: - wskazuje podział obrazu na części tematyczne - wskazuje głównych bohaterów obrazu - opisuje postacie przedstawione na obrazie i ich emocje	Uczeń: - opisuje uczucia i stany wewnętrzne bohaterów podanej sytuacji - redaguje opis sytuacji na podstawie podanego planu - omawia kolorystykę dzieła	Uczeń: - tworzy dobrze zorganizowany, jasny i zrozumiały opis sytuacji - redaguje pogłębiony opis przeżyć wewnętrznych, trafnie nazywając uczucia oraz stany psychiczne i posługując się bogatym słownictwem - wyraża swoją opinię na	Uczeń: - porównuje obraz z innymi tekstami kultury - omawia wybrany obraz impresjonistyczny

	<p>opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych i opis dzieła sztuki</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje nazwy barw użytych przez malarza - opisuje, co zostało przedstawione na obrazie - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>realizm, źródło światła</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wypowiada się na temat strojów bohaterów - omawia sytuacje przedstawione na ilustracjach 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia na podstawie wybranych źródeł cechy impresjonizmu - odnajduje w dowolnych źródłach symboliczne znaczenia wskazanych elementów występujących na obrazach - interpretuje gesty bohaterów obrazu - omawia rolę światła na obrazie 	<p>temat obrazu</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje cechy impresjonizmu na obrazie - wnikliwie przedstawia przy opisie dzieła sztuki elementy charakterystyczne, w sposób kompetentny omawia cechy artyzmu, ocenia i interpretuje dzieło sztuki, ujawniając wrażliwość - omawia konteksty (biblijny, mitologiczny itp.) - interpretuje wymowę dzieła 	
<p>Pisanie form wypowiedzi</p> <p>-wywiad</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu <i>wywiad</i> - wymienia etapy tworzenia wywiadu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - układa pytania do autora podanego tekstu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zbiera informacje na temat wybranej postaci, wymyśla temat wywiadu i układa pytania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przeprowadza wywiad z kolegą/koleżanką - wskazuje błędy w podanym wywiadzie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia i ocenia wskazany przez siebie wywiad
<p>Formy wypowiedzi</p> <p>- dyskusja</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>dyskusja,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje w podanym tekście argumenty i kontrargumenty 	<ul style="list-style-type: none"> - formułuje argumenty i kontrargumenty do podanej tezy 	<ul style="list-style-type: none"> - bierze udział w debacie - wyjaśnia, w jaki sposób rozpoznaje się sofizmaty 	

	<p><i>stanowisko (teza), argument, kontrargument, sofizmat</i></p> <p>- wskazuje cele podjęcia dyskusji</p> <p>- wymienia cechy dobrego dyskutanta</p> <p>- wymienia nieuczciwe chwytys stosowane w dyskusji</p>	<p>- wskazuje w podanej dyskusji nieuczciwe chwytys</p>			
<p>Nauka o języku</p> <p>- fonetyka</p> <p>- akcent</p> <p>wyrazowy</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>głoska, spółgłoska, samogłoska, litera, upodobnienia fonetyczne, ubezdźwięcznienia, udźwięcznienia, upodobnienia wsteczne i postępowe, upodobnienia wewnątrzwyrazow</i></p>	<p>Uczeń:</p> <p>- określa funkcję głoski <i>i</i> w podanych wyrazach</p> <p>- zapisuje wymowę wyrazu i wskazuje różnice pomiędzy wymową a pisownią</p> <p>- na ogół poprawnie wymawia wyrazy</p> <p>- wskazuje kierunek upodobnienia w</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- dokonuje poprawnego podziału wyrazu</p> <p>- poprawnie wymawia wyrazy</p> <p>- wskazuje wyrazy, w których wolno lub należy upraszczać grupy spółgłoskowe</p> <p>- wskazuje wyrazy, w których nie wolno upraszczać grup spółgłoskowych</p> <p>- wskazuje rzeczowniki, w</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- koryguje błędy w wymowie i wyjaśnia ich przyczynę</p> <p>- stosuje w wypowiedzi wyrazy, w których akcent pada na 3. i 4. sylabę od końca</p>	

	<p><i>e, upodobnienia międzywyrazowe, utrata dźwięczności w wygłosie, uproszczenie grupy spółgłoskowej</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - dokonuje podziału wyrazu na głoski - wskazuje w wyrazie samogłoski i spółgłoski - wskazuje spółgłoski powodujące upodobnienia - przedstawia zasady stosowania akcentu wyrazowego 	<p>podanych wyrazach</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje upodobnienia międzywyrazowe w podanym tekście - poprawnie akcentuje przeczytane wyrazy 	<p>których akcent pada na 3. sylabę od końca</p>		
<p>Nauka o języku – - części mowy, czasownik</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>czasownik osobowy,</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa formy gramatyczne czasownika - uzupełnia zdania czasownikami w 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - redaguje zdania z nieosobowymi formami czasownika zakończonymi na -no, -to 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - modyfikuje wypowiedź za pomocą zmiany aspektu - sporządza notatkę z zastosowaniem nieosobowych form 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - redaguje instrukcję, w której wykorzystuje czasowniki w trybie rozkazującym - odmienia czasowniki kłopotliwe

	<p><i>czasownik nieosobowy, czasowniki dokonane, czasowniki niedokonane</i></p> <p>- wymienia, przez co odmienia się czasownik</p> <p>- odróżnia formy nieosobowe czasownika od form osobowych</p>	<p>odpowiedniej formie</p>	<p>- przekształca zdania, używając odpowiedniej formy czasownika</p>	<p>czasownika</p>	
<p>Nauka o języku</p> <p>- strona czynna i bierna czasownika</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>strona czynna, strona bierna, wykonawca czynności, obiekt czynności, czasownik przechodni, czasownik nieprzechodni</i></p> <p>- przedstawia zasadę tworzenia strony biernej</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- przekształca zdania ze strony czynnej na bierną i odwrotnie</p> <p>- odróżnia czasowniki przechodnie od czasowników nieprzechodnich</p> <p>- wskazuje wypowiedzi, w których najważniejszą rolę odgrywa wykonawca</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- wskazuje, w jakich okolicznościach używamy strony biernej</p> <p>- odnajduje w tekście czasowniki w stronie biernej i wyjaśnia, w jakim celu zostały użyte</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- używa strony biernej w tekstach oficjalnych, np. w stylu urzędowym</p>	

	czasownika	czynności oraz te, w których najistotniejszy jest obiekt czynności			
Nauka o języku - imiesłowy	Uczeń: - przedstawia klasyfikację imiesłowów - wskazuje imiesłowy w tekście - wymienia zasady pisowni <i>nie</i> z imiesłowami	Uczeń: - tworzy imiesłowy od podanych czasowników - odmienia imiesłowy przymiotnikowe - stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z imiesłowami - tworzy imiesłowy z przeczeniem <i>nie</i>	Uczeń: - przekształca zdania podrzędne w imiesłowy przymiotnikowe i przysłówkowe z określeniami - przekształca wskazane zdania na konstrukcje z imiesłowami przysłówkowymi - zastępuje określenia oznaczające cechy z imiesłowami z przeczeniem <i>nie</i>	Uczeń: - wskazuje i poprawia błędy związane z użyciem imiesłowów - redaguje tekst z użyciem wszystkich rodzajów imiesłowów - redaguje tekst z użyciem imiesłowów z przeczeniem <i>nie</i>	
Nauka o języku- zdania - zdania złożone - rodzaje zdań złożonych współrzędnie i	Uczeń: - wskazuje zdania złożone - wymienia rodzaje zdań złożonych - odróżnia zdania	Uczeń: - wskazuje pytanie, na które odpowiadają dane zdania podrzędnego - podaje nazwy	Uczeń: - przyporządkowuje wykresy do zdań - sporządza wykresy zdań złożonych współrzędnie -formułuje zdania	Uczeń: - sporządza wykresy zdań złożonych i podaje nazwy typów zdań podrzędnych - przekształca tekst, stawiając przecinki w odpowiednich miejscach	

<p>podrzędnie - zasady interpunkcyjne w zdaniach złożonych</p>	<p>złożone współrzędnie od zdań złożonych podrzędnie - wskazuje spójniki, przed którymi należy postawić przecinek w zdaniu złożonym współrzędnie -wymienia zasady stosowania przecinków w zdaniach złożonych</p>	<p>rodzajów zdań złożonych - wskazuje zdania złożone współrzędnie i określa ich typy - przyporządkowuje zdania współrzędne stosownie do podanego wykresu - wskazuje zdania podrzędne przydawkowe i formułuje do nich pytania - wskazuje zdania podrzędne dopełniowe i formułuje do nich pytania - wskazuje zdania złożone współrzędnie, w których brakuje przecinków</p>	<p>podrzędne i stawia przecinki w odpowiednich miejscach</p>		
<p>Nauka o języku - wypowiedzenie</p>	<p>Uczeń: - wyjaśnia znaczenie</p>	<p>Uczeń: - wskazuje zdanie główne w</p>	<p>Uczeń: - sporządza wykres zdania wielokrotnie</p>	<p>Uczeń: - dokonuje opisu składniowego</p>	

wielokrotnie złożone	terminów: <i>wypowiedzenie wielokrotnie złożone, zdanie główne</i> - dokonuje podziału wypowiedzeń wielokrotnie złożonych na wypowiedzenia składowe	wypowiedzeniu złożonym - stosuje odpowiednią interpunkcję w zdaniach wielokrotnie złożonych	złożonego - przekształca grupy zdań pojedynczych w wypowiedzenia wielokrotnie złożone	sporządzonego wykresu - koryguje zbyt długie wypowiedzenia wielokrotnie złożone	
Nauka o języku - mowa niezależna i zależna	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mowa zależna, mowa niezależna</i> - wyjaśnia różnice pomiędzy mową niezależną a mową zależną	Uczeń: - w podanym tekście wskazuje mowę zależną i mowę niezależną - zapisuje dowolny dialog w formie mowy zależnej - przy zapisie dialogu stosuje poprawną interpunkcję	Uczeń: - redaguje tekst, w którym wypowiedzi bohaterów zapisuje w formie mowy niezależnej	Uczeń: - przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie	
Nauka o języku - słowotwórstwo, wyrazy pochodne,	- wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wyraz podstawowy, wyraz pochodny,</i>	- wyjaśnia znaczenie podanych wyrazów pochodnych - tworzy	- wskazuje w podanych parach wyrazów wyraz podstawowy i wyraz pochodny	- dokonuje analizy słowotwórczej podanych wyrazów - tworzy wyrazy należące do konkretnych kategorii	

<p>rodziny wyrazów, przedrostki i przyrostki, skrótowce i skróty, wyrazy złożone</p>	<p><i>temat</i> <i>słotwórczy,</i> <i>formant,</i> <i>przedrostek,</i> <i>przyrostek,</i> <i>wrostek, formant</i> <i>zerowy, kategoria</i> <i>słotwórcza,</i> <i>czasowniki</i> <i>dokonane, stopień</i> <i>wyższy i</i> <i>najwyższy</i> <i>przymiotników</i> <i>oraz przysłówków,</i> <i>rodzina wyrazów,</i> <i>rdzeń, wyraz</i> <i>pokrewny,</i> <i>oboczność,</i> <i>skrótowiec, skrót,</i> <i>wyraz złożony,</i> <i>złożenie, zrost</i> - wymienia kategorie słotwórcze - wskazuje cechy decydujące o pisowni przedrostków z-, s- - wymienia</p>	<p>przymiotniki od rzeczowników - przyporządkowuje wyraz pochodny do kategorii słotwórczej - wskazuje wyrazy należące do jednej rodziny - wskazuje wyraz podstawowy w parze wyrazów pokrewnych - zapisuje wyrazy, stosując odpowiednie przedrostki - zapisuje wyrazy z odpowiednimi przyrostkami -dztwo, -ctwo, -dzki, -cki - odnajduje skrótowce w tekście - wyjaśnia znaczenie skrótowców i skrótów</p>	<p>- wskazuje formant w wyrazie pochodnym - tworzy czasowniki dokonane poprzez dodanie przedrostków - tworzy stopień wyższy i najwyższy przymiotników i przysłówków - podkreśla rdzeń i wskazuje oboczności w rodzinie wyrazów - w podanym tekście poprawia błędy wynikające z błędneho zapisu przedrostków z-, s- oraz przyrostków -dztwo, -ctwo, -dzki, -cki - poprawnie stosuje skrótowce w zdaniu - poprawnie zapisuje skróty podanych wyrażeń - tworzy poprawne przymiotniki złożone</p>	<p>słotwórczych - sporządza wykresy rodziny wyrazów - tworzy własny tekst z użyciem wyrazów z przedrostkami s-, z- oraz przyrostkami -dztwo, -ctwo, -dzki, -cki - zastępuje podane nazwy właściwymi skrótowcami - używa wyrazów złożonych w odpowiednim kontekście</p>	
---	--	---	---	--	--

	rodzaje skrótowców - przedstawia zasady odmiany skrótowców i używania ich w zdaniach - wymienia zasady stosowania skróconego zapisu - referuje zasady tworzenia wyrazów złożonych i wymienia ich typy	- objaśnia znaczenie wskazanych wyrazów złożonych - odróżnia zrosty od złożeń			
--	--	--	--	--	--

KLASA VIII

Zagadnienia	ocena dopuszczająca Uczeń potrafi:	ocena dostateczna Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	ocena dobra Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	ocena bardzo dobra Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	ocena celująca Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
Kształcenie literackie i kulturowe: wiersz	<ul style="list-style-type: none"> • zreferować treść wiersza • określić rodzaj literacki • wskazać podmiot liryczny • określić rodzaj liryki • wyjaśnić pojęcia: <i>aforyzm, fraszka, paradoks, tren, porównanie homeryckie, puenta, przenośnia, symbol, peryfraza, hymn, refren, anafora, ironia apostrofa</i> • omówić przynależność 	<ul style="list-style-type: none"> • określić funkcję zwrotów do adresata • opisać emocje wyrażane przez podmiot liryczny, nazwać emocje towarzyszące podmiotowi lirycznemu, określić jego stosunek do adresata lirycznego, sytuacji • wyjaśnić, w imieniu jakiej zbiorowości wypowiada się podmiot liryczny • scharakteryzować bohaterów • wyjaśnić znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać elementy tworzące atmosferę, budujące nastrój • omówić funkcję skontrastowania np. dwóch przestrzeni, bohaterów itp. • zinterpretować zabiegi stylistyczne zastosowane w wierszu, określić funkcję słownictwa • omówić funkcję użycia regionalizmów w piosence, paradoksu we fraszce • zinterpretować tytuł • scharakteryzować obraz Boga 	<ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować wymowę wiersza, przesłanie utworu • przedstawić swoje spostrzeżenia dotyczące danej sytuacji lirycznej • zinterpretować istotne elementy wiersza, np. zakończenie, sposób ukazania przemijania, puentę • odnieść wymowę wiersza do rzeczywistości codziennej • odnieść uniwersalne prawdy zawarte w 	<p>wykazuje umiejętność operowanie kontekstem, twórczego przetworzenia poruszanych w utworze kwestii, przekładu intersemiotycznego, np. potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podjąć dyskusję na wskazany temat • odnaleźć odzwierciedlenie poruszanych zagadnień w wybranym tekście kultury i omówić dostrzeżony związek

	<p>gatunkową utworów</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać adresata lirycznego, bohaterów wiersza 	<p>sentencji</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić prawdy życiowe zawarte w utworach • określić funkcję adresata • określić miejsce, w którym znajduje się podmiot liryczny • wskazać środki stylistyczne, związki frazeologiczne 	<p>wyłaniający się z utworu, wskazać nawiązania np. biblijne, omówić kontekst np. historyczny utworu</p> <ul style="list-style-type: none"> • postawić tezę interpretacyjną • określić przyczyny emocji podmiotu lirycznego 	<p>aforyzmach i fraszkach do swojego doświadczenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić funkcję refrenu i anafory • wyjaśnić, na czym polegał tragizm pokolenia, do którego należał K. K. Baczyński • dokonać interpretacji tworząc własną wypowiedź, np. sformułować rzeczywisty katalog zasad, którymi powinien się kierować człowiek 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić kontekst historyczny utworu • stworzyć prezentację tematyczną • przedstawić wybrany tekst kultury dotyczący tragizmu pokolenia, do którego należał Krzysztof Kamil Baczyński • przytoczyć i omówić wybrany tekst kultury poruszający temat małej ojczyzny • omówić różne sposoby przedstawienia motywu przemijania w tekstach kultury
<p>Kształcenie literackie i kulturowe: treny</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zrelacjonować treść trenów • określić rodzaj liryki każdego z utworów • wskazać adresatów wymienionych na początku <i>Trenu I, VII</i> 	<p><i>Tren I</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić funkcję apostrofy rozpoczynającej utwór • wskazać porównanie homeryckie i określić jego funkcję 	<p><i>Tren I</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować metaforyczne znaczenie smoka • omówić funkcję pytania retorycznego w zakończeniu utworu <p><i>Tren V</i></p>	<p><i>Tren I</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować znaczenie puenty • zinterpretować wymowę utworu <p><i>Tren V</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować wymowę utworu <p><i>Tren VII</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • omówić wybrany tekst kultury, w którym została przedstawiona strata bliskiej osoby, i porównać go z utworami Jana Kochanowskiego

	<p>i <i>VIII</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić cechy Urszulki przywołane przez podmiot liryczny w <i>Trenie VIII</i> • zrelacjonować treść wiersza • wskazać podmiot liryczny w wierszu 	<p><i>Tren V</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać porównanie homeryckie i określić jego funkcję • wyjaśnić przyczynę przywołania Persefony <p><i>Tren VII</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • określić funkcję odwołania do ubiorów córki • omówić funkcję wykrzyknienia w puencie utworu • opisać sytuację liryczną • wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego • opisać wizję zaświatów przedstawioną w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować metaforyczne znaczenie oliwki i sadownika • zinterpretować znaczenie pytania retorycznego w puencie utworu <p><i>Tren VII</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić funkcję zdrobnień • zinterpretować dwojake znaczenie słowa <i>skrzynka</i>, użytego utworze <p><i>Tren VIII</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować funkcję kontrastu w ukazaniu domu: przed i po śmierci Urszuli • wskazać peryfrazę i określić jej funkcję • omówić sposób, w jaki został przedstawiony Bóg 	<ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować wymowę utworu • porównać omówione treny i wyrazić swoją opinię na temat zawartego w nich ładunku emocjonalnego • zinterpretować puentę wiersza 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć się na temat uniwersalnej prawdy o człowieku zawartej w wierszu • omówić wizję zaświatów przedstawione w wybranych tekstach kultury
Kształcenie	• odtworzyć	• wykorzystać	• omówić sposób	posiada umiejętność	potrafi

<p>literackie i kulturowe: proza</p>	<p>najważniejsze fakty, sądy i opinie</p> <ul style="list-style-type: none"> • zrelacjonować treść utworu lub fragmentu utworu • przedstawić bohaterów utworu • wyjaśnić pojęcia: <i>literatura faktu, reportaż, alianci, idealizm, superbohater, antyutopia, alegoria, utopia, science fiction</i> • wypowiedzieć się na temat narratora • określić czas i przestrzeń akcji • wyjaśnić pojęcia: <i>fasyzm, rasizm, obóz koncentracyjny, motyw, przypowieść, powieść historyczna, powiastka filozoficzna</i> • określić rodzaj narracji 	<p>najważniejsze konteksty</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować bohaterów całego lub fragmentów utworu • opisać relacje pomiędzy bohaterami, określić stany emocjonalne bohaterów • omówić znaczenie czasu i miejsca akcji dla wymowy utworu, omówić świat przedstawiony • określić temat przewodni utworu • wypowiedzieć się na temat utworu i zawartych w nim zagadnień, wyjaśnić zasady rządzące światem przedstawionym • wyjaśnić specyfikę języka utworu, np. użytych w tekście frazeologizmów 	<p>prezentacji wybranego elementu utworu, porównać wybrane elementy świata przedstawionego</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyliczyć i omówić problemy, z którymi zetknął się bohater • wyjaśnić motywy postępowania, konsekwencje decyzji bohatera, wskazać jego najważniejsze cechy • wyjaśnić przyczynę reakcji bohatera w wybranych sytuacjach, • omówić stosunek bohatera do rzeczywistości • zinterpretować zachowanie bohatera, ocenić go • omówić relacje łączące bohaterów • omówić stosunek 	<p>poprawnego zinterpretowania wymaganego materiału, właściwej argumentacji, uogólniania, podsumowania i porównania, np. potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić punkt widzenia narratora na poruszany w utworze temat • zinterpretować puentę, tytuł, wymowę utworu • wskazać charakterystyczne cechy języka utworu, wyjaśnić ich znaczenie i określić ich funkcje w tekście • wskazać stereotypy przedstawione w utworze • przedstawić zdobyte za pomocą różnych źródeł informacje na 	<p>wykorzystywać bogate konteksty, formułować i rozwijać problem badawczy, tworzyć własne teksty rozwijające poruszane tematy, np. potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stworzyć prezentację nawiązującą do poruszanych zagadnień • podjąć dyskusję na temat rzetelnych źródeł informacji lub zagadnień poruszanych w tekście • przedstawić inny tekst kultury podejmujący temat • na podstawie dowolnych źródeł opracować kontekst historyczny utworu • odnaleźć konteksty i nawiązania
---	--	--	--	--	--

			<p>autora tekstu do opisywanego bohatera</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać cechy gatunkowe utworu, wypowiedzieć się na temat stylu utworu • wyciągnąć wnioski • określić własne stanowisko 	<p>temat poruszany w tekście</p> <ul style="list-style-type: none"> • podjąć dyskusję na temat poruszanych problemów, • wyjaśnić symboliczne znaczenie elementów utworu, omówić przenośnie, uniwersalną wymowę utworu • umieścić utwór w kontekście, np. historycznym, biograficznym 	
<p>Kształcenie literackie i kulturowe: Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz</i> (lektura obowiązkowa)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcia: <i>epopeja, inwokacja, szlachta, dworek szlachecki, komizm, ironia</i> <p>Do fragmentu utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zrelacjonować treść fragmentu • wskazać adresatów inwokacji <p>Do całości utworu:</p>	<p>Do fragmentu utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć się na temat narratora fragmentu utworu <p>Do całości utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać strukturę społeczną szlachty polskiej • scharakteryzować Jacka Soplicę, Hrabiego, Sędziego i 	<p>Do fragmentu utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać, w jaki sposób inwokacja nawiązuje do tradycji eposu homeryckiego <p>Do całości utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć się na temat sposobu przedstawienia społeczności dobrzyńskiej 	<p>Do fragmentu utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zanalizować sposób przedstawienia ojczyzny w inwokacji • zanalizować elementy wystroju dworku szlacheckiego w kontekście tradycji i patriotyzmu <p>Do całości utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podjąć dyskusję na 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić kontekst historyczny, w jakim powstało dzieło, oraz kontekst historyczny wydarzeń przedstawionych w utworze • podjąć dyskusję na temat przyczyn określenia dzieła Mickiewicza epopeją narodową, skoro

	<ul style="list-style-type: none"> • zrelacjonować treść utworu • wymienić obyczaje szlacheckie opisane w utworze 	<p>Gerwazego</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić wydarzenia historyczne przywołane w koncercie Jankiela • wymienić cechy gatunkowe utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać komizm w sposobie przedstawienia niektórych bohaterów 	<p>temat zalet i wad szlachciców przedstawionych w utworze</p> <ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować częste pojawianie się w utworze słowa <i>ostatni</i> • zinterpretować tytuł utworu 	<p>opisana została tam tylko jedna warstwa społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównać tekst Adama Mickiewicza z reżyserską wizją Andrzeja Wajdy
<p>Kształcenie literackie i kulturowe: Aleksander Kamiński, <i>Kamienie na szaniec</i> (lektura obowiązkowa)</p>	<p>Do fragmentu utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zrelacjonować treść fragmentu utworu <p>Do całości utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcia: <i>okupacja, Szare Szeregi, sabotaż, dywersja, literatura faktu</i> • zrelacjonować treść książki • określić rodzaj narracji • zrelacjonować przebieg akcji pod Arsenalem 	<p>Do fragmentu utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić świat przedstawiony we fragmencie utworu • scharakteryzować bohaterów fragmentu utworu <p>Do całości utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić świat przedstawiony • opisać rzeczywistość okupowanej Warszawy • wymienić i scharakteryzować bohaterów 	<p>Do fragmentu utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Rudy czuł się szczęśliwy pomimo dojmującego bólu i świadomości zbliżającej się śmierci <p>Do całości utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć się na temat specyfiki pokolenia, do którego należeli bohaterowie • wskazać cechy gawędy harcerskiej i literatury faktu 	<p>Do fragmentu utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w kontekście danego fragmentu utworu zinterpretować tytuł utworu <p>Do całości utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podjąć dyskusję na temat celowości przeprowadzenia akcji pod Arsenalem w świetle jej skutków • podjąć dyskusję na temat ówczesnego i współczesnego rozumienia słowa <i>patriotyzm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • porównać sposób ukazania akcji pod Arsenalem oraz jej skutków w książce Aleksandra Kamińskiego oraz w filmie w reżyserii Roberta Glińskiego

		<p>pierwszoplanowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać perypetie bohaterów działających w małym sabotażu i w dywersji 			
<p>Kształcenie literackie i kulturowe: Henryk Sienkiewicz, <i>Quo vadis</i> (lektura obowiązkowa)</p>	<p>Do fragmentu utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcia: <i>pierwsi chrześcijanie, Cesarstwo Rzymskie</i> • zrelacjonować treść fragmentu <p>Do całości utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcie <i>powieść historyczna</i> • zrelacjonować treść powieści • określić rodzaj narracji 	<p>Do fragmentu utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować Winicjusza i Petroniusza • wymienić wartości najważniejsze dla Rzymian <p>Do całości utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić świat przedstawiony • wskazać cechy powieści historycznej • scharakteryzować bohaterów pierwszoplanowych • opisać obyczajowość starożytnych Rzymian 	<p>Do fragmentu utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać emocje, które targały Winicjuszem <p>Do całości utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić konsekwencje, z którymi wiązał się wybór religii chrześcijańskiej • omówić sposób życia pierwszych chrześcijan • omówić przyczyny, przebieg i konsekwencje pożaru Rzymu • opisać przemianę wewnętrzną Winicjusza 	<p>Do fragmentu utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównać wiarę Rzymian i chrześcijan <p>Do całości utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować tytuł powieści • przedstawić dwa sposoby pojmowania miłości w ujęciu antycznym i chrześcijańskim 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić wybraną adaptację <i>Quo vadis</i> • podjąć dyskusję na temat poświęcenia życia dla idei, w którą się wierzy • porównać pierwszych chrześcijan ze współczesnymi wyznawcami Jezusa z Nazaretu
<p>Kształcenie literackie i</p>	<p>Do fragmentu utworu:</p>	<p>Do fragmentu utworu:</p>	<p>Do fragmentu utworu:</p>	<p>Do fragmentu utworu:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podjąć dyskusję na temat potrzeby

<p>kulturowe: Stefan Żeromski <i>Syzyfowe prace</i> (lektura obowiązkowa)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcie <i>rusyfikacja</i> • zrelacjonować fragment powieści <p>Do całości utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcia: <i>zabory, rusyfikacja</i> • zrelacjonować treść powieści 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować Bernarda Zygiera <p>Do całości utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić świat przedstawiony • scharakteryzować Marcina Borowicza i Andrzeja Radka • wymienić metody rusyfikacji przedstawione w powieści 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć się na temat przyczyn lekceważenia przez uczniów lekcji języka polskiego <p>Do całości utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sytuację społeczeństwa polskiego po powstaniu styczniowym • omówić sposoby walki z rusyfikacją przedstawione w utworze • zinterpretować tytuł powieści 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić i zanalizować reakcje uczniów na recytację <i>Reduty Ordona</i> <p>Do całości utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zanalizować skutki zabiegów rusyfikacyjnych • przedstawić postawy członków polskiej społeczności wobec działań zaborców i zanalizować ich przyczyny 	<p>zachowywania tożsamości narodowej</p>
<p>Kształcenie literackie i kulturowe: Sławomir Mrożek <i>Artysta</i> (lektura obowiązkowa)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcie <i>alegoria</i> • zrelacjonować treść opowiadania • określić rodzaj narracji 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć się na temat narratora • wyjaśnić postawę Koguta • skomentować zachowanie Lisa 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić alegoryczne znaczenie występujących postaci • wskazać elementy komizmu 	<ul style="list-style-type: none"> • odnieść postawę Koguta do wyobrażenia na temat artysty • sformułować morał 	<ul style="list-style-type: none"> • podjąć dyskusję na temat sposobu postrzegania artystów • porównać utwór Sławomira Mrożka z wybraną bajką zwierzęcą
<p>Kształcenie literackie i kulturowe: wywiad,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcie <i>wywiad</i>, zreferować treść wywiadu 	<ul style="list-style-type: none"> • podzielić wypowiedzi pisemne na kategorie 	<ul style="list-style-type: none"> • zanalizować wywiad pod kątem sposobu zadawania 	<ul style="list-style-type: none"> • odnaleźć elementy omówione w wywiadzie w 	<ul style="list-style-type: none"> • podjąć dyskusję na temat wad i zalet publikacji

gatunki publicystyczne	<ul style="list-style-type: none"> • omówić przynależność tekstu do gatunku prasowego • przedstawić najważniejsze wydarzenia z historii piśmiennictwa • wymienić gatunki wypowiedzi prasowej 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznać gatunki wypowiedzi prasowej 	<p>pytań przez dziennikarkę</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić język prasy • wymienić cechy dobrego tekstu prasowego 	<p>rzeczywistości codziennej</p> <ul style="list-style-type: none"> • zanalizować tekst prasowy według podanych kryteriów 	<p>drukowanych oraz elektronicznych</p>
Kształcenie literackie i kulturowe: komiks	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić historię komiksu 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić język komiksu • przedstawić różnice pomiędzy komiksem amerykańskim a komiksem europejskim 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić wybrany komiks i ocenić go według podanych kryteriów 	<ul style="list-style-type: none"> • porównać wybrane komiksy i ocenić je według podanych kryteriów 	<ul style="list-style-type: none"> • stworzyć projekt komiksu • przedstawić film inspirowany komiksem i omówić jego specyfikę
Kształcenie literackie i kulturowe: film	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze momenty w historii kina • wyjaśnić pojęcia: <i>kadr, plan filmowy, ujęcie, scena, montaż, scenariusz</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady filmów należących do poszczególnych gatunków filmowych • omówić kompozycję kadru 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać w wybranych filmach cechy klasyfikujące je do poszczególnych gatunków 	<ul style="list-style-type: none"> • zanalizować język filmu w wybranym dziele • ocenić wybrane dzieło filmowe według podanych kryteriów 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotować prezentację na temat wybranej postaci związanej z filmem • stworzyć scenariusz filmowy spełniający wymogi wybranej konwencji gatunkowej
Kształcenie literackie i	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić barwy użyte przez malarza 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić znaczenie zastosowanych przez 	<ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować znaczenie barw 	<ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować sposób ukazania 	<ul style="list-style-type: none"> • porównać obraz z innymi tekstami

kulturowe: dzieło sztuki (obraz, fotografia)	<ul style="list-style-type: none"> • opisać, co zostało przedstawione na obrazie, zdjęciu • wyjaśnić pojęcia: <i>wzorzec, kompozycja fotografii, sztuka współczesna</i> • przedstawić najważniejsze wydarzenia z historii fotografii • wymienić rodzaje fotografii • wyjaśnić pojęcia: <i>mural, street art</i> • opisać mural 	<p>malarza proporcji</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić kompozycję dzieła • opisać krajobraz, omówić kompozycję obrazu • wskazać przykłady fotografii należących do danych kategorii 	<ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować sposób przedstawienia bohatera • wskazać elementy, które zostały wyeksponowane na zdjęciu • ocenić wybraną fotografię według podanych kryteriów • wypowiedzieć się na temat roli światła w fotografii 	<p>tematu na obrazie</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyrazić swoją opinię na temat obrazu • wyjaśnić wymowę obrazu • wypowiedzieć swoją opinię na temat fotografii i uzasadnić ją • zanalizować wybraną fotografię • wypowiedzieć się na temat specyfiki sztuki współczesnej 	<p>kultury przedstawiającymi temet</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić wybrany obraz • przygotować prezentację na temat np. twórczości Warhola • zanalizować wybraną fotografię artystyczną • omówić wybrany przykład street artu
Kształcenie literackie i kulturowe: internet, telewizja	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić historię internetu • wymienić gatunki wypowiedzi internetowych • wyjaśnić pojęcia związane z rzeczywistością internetu • zrelacjonować etapy rozwoju telewizji • wskazać momenty 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić funkcję internetu • scharakteryzować wybrane programy telewizyjne 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczynę popularności konkretnych serwisów internetowych • scharakteryzować język wypowiedzi internetowych • omówić specyfikę języka przekazu telewizyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić wybrany blog • wskazać korzyści i zagrożenia związane z internetem • ocenić wypowiedź internetową według podanych kryteriów • ocenić wybrany program telewizyjny według podanych kryteriów 	<ul style="list-style-type: none"> • podjąć dyskusję na temat sposobów chronienia prywatności w internecie • przedstawić swoje wyobrażenia na temat przyszłości internetu • wypowiedzieć się na temat roli telewizji w życiu swoich rówieśników

	<p>przełomowe w rozwoju telewizji</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady gatunków telewizyjnych 			<ul style="list-style-type: none"> • porównać różne przykłady tego samego gatunku telewizyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> • podjąć dyskusję na temat jakości i funkcji reklam telewizyjnych • przygotować prezentację na temat swojego ulubionego serialu
<p>Kształcenie literackie i kulturowe: muzyka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zrelacjonować rozwój muzyki na poszczególnych etapach historii kultury • wymienić elementy języka muzyki 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić rodzaje muzyki rozrywkowej 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić rolę muzyki w wybranym filmie • ocenić utwór muzyczny na podstawie podanych kryteriów 	<ul style="list-style-type: none"> • zastosować elementy języka muzyki do analizy wybranego utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • stworzyć prezentację na temat ulubionego muzyka bądź gatunku muzyki • stworzyć prezentację na temat muzyki etnicznej charakterystycznej dla swojego regionu
<p>Kształcenie literackie i kulturowe: twórca i jego czasy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcia: <i>renesans, humanizm</i> • wymienić najważniejsze etapy życia Jana Kochanowskiego • wyjaśnić pojęcia: <i>szlachta, Wielka Emigracja, epopeja narodowa</i> • wymienić najważniejsze etapy 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze fakty z życia Melchiora Wańkowicza • scharakteryzować twórczość Jana Kochanowskiego • omówić okoliczności powstania cyklu <i>Trenów</i> • scharakteryzować 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać elementy autobiograficzne w książce <i>Ziele na kraterze</i> • wskazać cechy charakterystyczne renesansu • omówić genezę <i>Pana Tadeusza</i> • wyjaśnić genezę powstania <i>Kamieni na szaniec</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować twórczość Melchiora Wańkowicza • przedstawić specyfikę <i>Trenów</i> Jana Kochanowskiego • wymienić cechy epopei obecne w <i>Panu Tadeuszu</i> • przedstawić znaczenie <i>Kamieni</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć się o wydarzeniach historycznych współczesnych autorowi • wypowiedzieć się na temat literatury podziemnej w okupowanej Polsce

	<p>życia Adama Mickiewicza</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcia: <i>harcerstwo, literatura podziemna</i> • wyjaśnić pojęcie <i>rusyfikacja</i> • wymienić najważniejsze etapy życia Henryka Sienkiewicza • wyjaśnić pojęcie <i>emigracja</i> 	<p>twórczość Adama Mickiewicza</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić kontekst historyczny twórczości Aleksandra Kamińskiego • przedstawić okoliczności powstania <i>Szyfowych prac</i> • przedstawić genezę powieści <i>Quo vadis</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć się na temat twórczości Henryka Sienkiewicza • omówić kontekst powstania powieści historycznych • wypowiedzieć się na temat twórczości artysty 	<p><i>na szaniec</i> dla współczesnych autorowi odbiorców</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić kontekst społeczno-historyczny twórczości Żeromskiego • przedstawić recepcję powieści <i>Quo vadis</i> • omówić sposób opisywania rzeczywistości w dziełach S. Mrożka 	
<p>Retoryka, sztuka posługiwania się językiem: perswazja, opinia, poprawność językowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcia: <i>perswazja, apel, sugestia, uzasadnienie, negocjacje, reklama, manipulacja, etyka słowa</i> • wymienić cechy wypowiedzi perswazyjnej • wymienić fazy negocjacji • wymienić sposoby 	<ul style="list-style-type: none"> • odnaleźć w podanych tekstach apel, sugestię i uzasadnienie • wymienić sposoby manipulacji • wskazać reklamy, które nakłaniają odbiorcę do konkretnego działania • wskazać wypowiedzi wykorzystujące 	<ul style="list-style-type: none"> • skomponować wypowiedź perswazyjną na zadany temat • zanalizować hasła reklamowe pod kątem adresata • zanalizować wybrane reklamy pod kątem zabiegów manipulacyjnych • sporządzić notatkę zawierającą 	<ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzić negocjacje zgodnie z podanym schematem • ułożyć hasła reklamowe, nakłaniające do konkretnego działania • sformułować opinie wraz z uzasadnieniem • wskazać pleonazmy w podanych wyrażeniach 	<ul style="list-style-type: none"> • odnaleźć w reklamach i wypowiedziach polityków elementy manipulacji i zanalizować je • wygłosić publicznie mowę perswazyjną

	<p>nakłaniania w reklamie</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić elementy etyki słowa • wyjaśnić pojęcia: <i>opinia, informacja</i> • wymienić zasady, które powinny być przestrzegane podczas wyrażania opinii • przedstawić podział błędów językowych • poprawnie odczytać podane wyrazy 	<p>manipulację</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić różnicę pomiędzy opinią a informacją • odróżnić informację od opinii • poprawnie odmienić podane słowa • właściwie sformułować związki frazeologiczne • w podanych przykładach wskazać sylaby akcentowane 	<p>informacje</p> <ul style="list-style-type: none"> • skorygować błędy w podanych tekstach • odnaleźć w zdaniach błędnie użyte wyrazy • odnaleźć błędy stylistyczne w tekście i skorygować je 		
<p>Nauka o języku: słownictwo, komunikacja językowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić zasady porozumiewania się w grzeczny sposób • wymienić formy grzecznościowe • wymienić odmiany polszczyzny • wskazać różnice pomiędzy odmianą oficjalną a nieoficjalną polszczyzny • wyartykułować 	<ul style="list-style-type: none"> • dopasować słowa i zwroty grzecznościowe do adresata • wskazać wypowiedzi należące do oficjalnej i nieoficjalnej odmiany języka • wymienić sytuacje, w których można stosować nieoficjalną formę języka, oraz 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać wypowiedzi, w których zostały złamane zasady grzeczności w języku • wyjaśnić różnice pomiędzy normą wzorcową a normą użytkową języka • rozpoznać wypowiedzi zgodne z normą wzorcową i normą użytkową 	<ul style="list-style-type: none"> • sformułować wypowiedzi dostosowane do adresata • stworzyć wypowiedzi zgodne z wzorcową odmianą języka • rozpoznać podane rodzaje języków środowiskowych • przekształcić tekst gwarowy na 	<ul style="list-style-type: none"> • sformułować oficjalną mowę na zadany temat, uwzględniając wszystkie zasady grzeczności • zanalizować wybrane przez siebie wypowiedzi publicystyczne pod kątem zgodności z normami językowymi • stworzyć dłuższą

	<p>podane wyrazy zgodnie z normą wzorcową</p> <ul style="list-style-type: none"> • zaakcentować podane wyrazy zgodnie z normą wzorcową • wyjaśnić pojęcia: <i>języki środowiskowe, języki zawodowe, kolokwializmy, profesjonalizmy</i> • wyjaśnić pojęcia: <i>dialekt, gwara</i> • wymienić istniejące w Polsce dialekty • wymienić style funkcjonujące w polszczyźnie • zreferować podstawową zasadę dobrego stylu • wyjaśnić pojęcia: <i>treść wyrazu, zakres wyrazu</i> • odróżnić treść od zakresu wyrazu • wyjaśnić pojęcia: 	<p>takie, w których należy stosować formę oficjalną</p> <ul style="list-style-type: none"> • odróżnić języki środowiskowe od języków zawodowych • wskazać kolokwializmy w podanym tekście • wskazać różnice pomiędzy gwarą a dialektem • wymienić cechy każdego ze stylów • wymienić szczegółowe zasady dobrego stylu • wyjaśnić zależność pomiędzy treścią a zakresem wyrazu • zastąpić podane wyrazy synonimami • podać antonimy do danych wyrazów • podzielić neologizmy na kategorie • odnaleźć 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić przykłady języków środowiskowych języków i zawodowych • wymienić cechy gwary uczniowskiej • w podanych przykładach wskazać różnice pomiędzy gwarą a językiem ogólnonarodowym • rozpoznać styl podanej wypowiedzi • skorygować błędy stylistyczne w podanym tekście • porównać treść i zakres wyrazu w podanych przykładach • wyjaśnić różnice pomiędzy wyrazami wieloznacznymi a homonimami • wyjaśnić znaczenie podanych eufemizmów 	<p>ogólnopolski</p> <ul style="list-style-type: none"> • stworzyć tekst w wybranym stylu • podane wyrazy zastąpić słowami o bogatszej treści • podane wyrazy zastąpić słowami o szerszym zakresie znaczenia danych wyrazów • wskazać archaizmy w przysłowiach i wyjaśnić ich znaczenie • wypowiedzieć się na temat mody na konkretne imiona • utworzyć nazwy mieszkanki i mieszkańca danego miasta 	<p>wypowiedź ustną zawierającą elementy wybranego języka środowiskowego</p> <ul style="list-style-type: none"> • stworzyć minisłownik wybranej gwary • wyjaśnić znaczenie imion biblijnych
--	--	---	--	--	--

	<p><i>synonim, antonim, homonim, wyraz wieloznaczny, eufemizm</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić rodzaje neologizmów i zapożyczeń • wymienić obrzędy nadawania imion • wymienić języki, z których wywodzą się imiona • zrelacjonować historię nadawania nazwisk • zrelacjonować zasady odmiany nazwisk żeńskich i nazwisk małżeństw • wymienić rodzaje nazw miejscowości • zreferować zasadę zapisu dwuczłonowych nazw miejscowych 	<p>neologizmy w tekście</p> <ul style="list-style-type: none"> • wytłumaczyć znaczenie podanych imion słowiańskich • użyć imion w wołaczu • poprawnie odmienić nazwiska • właściwie odmienić nazwy miejscowości 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie podanych neologizmów • zanalizować swoje imię z uwzględnieniem podanych kryteriów • zanalizować różne nazwiska pod kątem ich pochodzenia • wyjaśnić pochodzenie podanych nazw miejscowości 		
Nauka o języku: odmienne części mowy	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić odmienne części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować odmienne części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> • odnaleźć nieosobowe formy czasownika w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • właściwie określić formy czasownika osobowego 	swobodnie i bezbłędnie posługiwać się wiedzą

		<ul style="list-style-type: none"> określić cechy charakterystyczne deklinacji trudnych rzeczowników 	<p>i określić je</p> <ul style="list-style-type: none"> dokonać właściwej deklinacji rzeczowników właściwie odmienić i stopniować przymiotniki 	<ul style="list-style-type: none"> właściwie określić formy zaimków i poprawnie je stosować właściwie nazywać rodzaje liczebników 	o odmiennych częściach mowy
Nauka o języku: nieodmienne części mowy	<ul style="list-style-type: none"> wymienić nieodmienne części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować nieodmienne części mowy wskazać spójniki, przed którymi stawiamy przecinek 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać przysłówki, które podlegają stopniowaniu 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznać nieodmienne części mowy 	swobodnie i bezbłędnie posługiwać się wiedzą o nieodmiennych częściach mowy
Nauka o języku: pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	<ul style="list-style-type: none"> wymienić części mowy pisane łącznie z partykułą <i>nie</i> wskazać, które części mowy pisze się rozdzielnie z partykułą <i>nie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> zastosować poznane zasady w praktyce 	<ul style="list-style-type: none"> skorygować tekst pod względem pisowni partykułynie z różnymi częściami mowy 	<ul style="list-style-type: none"> stworzyć tekst, stosując różne części mowy z partykułą <i>nie</i> 	swobodnie i bezbłędnie posługiwać się wiedzą ortograficzną
Nauka o języku: fonetyka	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić pojęcia: <i>głoska, litera, ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie, uproszczenie grupy spółgłoskowej</i> przedstawić podział głosek 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznać rodzaje głosek na przykładach poprawnie podzielić wyrazy na sylaby wskazać wyrazy, w których nastąpiło uproszczenie grupy 	<ul style="list-style-type: none"> skorygować błędy w podziale wyrazów poprawnie zaakcentować wyrazy stanowiące wyjątek od powszechnej reguły 	<ul style="list-style-type: none"> określić kierunek upodobnienia skorygować błędy w akcentowaniu 	swobodnie i bezbłędnie posługiwać się wiedzą o fonetyce

	<ul style="list-style-type: none"> wymienić zasady poprawnego akcentowania w języku polskim 	<p>spółgłoskowej</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać upodobnienia wewnątrzwyrazowe 			
Nauka o języku: słowotwórstwo	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić pojęcia: <i>wyraz podstawowy, wyraz pochodny, temat słowotwórczy, formant, przedrostek, przyrostek, wrostek, formant zerowy, oboczność, rodzina wyrazów, rdzeń, wyraz pokrewny, oboczność, złożenia, zrosty</i> wymienić kategorie słowotwórcze 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić znaczenie podanych wyrazów pochodnych utworzyć przymiotniki od rzeczowników przyporządkować wyraz pochodny do kategorii słowotwórczej wskazać wyrazy należące do jednej rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać w podanych parach wyrazów wyraz podstawowy i wyraz pochodny wskazać formant w wyrazie pochodnym podkreślić w rodzinie wyrazów rdzeń i wskazać oboczności rozpoznać złożenia i zrosty na podanych przykładach 	<ul style="list-style-type: none"> dokonać analizy słowotwórczej podanych wyrazów utworzyć wyrazy należące do konkretnych kategorii słowotwórczych sporządzić wykresy rodziny wyrazów omówić funkcję łącznika w przymiotnikach złożonych 	swobodnie i bezbłędnie posługiwać się wiedzą z zakresu słowotwórstwa
Nauka o języku: wypowiedzenie i jego części	<ul style="list-style-type: none"> wymienić główne i drugorzędne części zdania podzielić wypowiedzenia na zdania i równoważniki zdań rozpoznać w tekście równoważniki zdań 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać podmiot i orzeczenie w zdaniu odnaleźć w tekście drugorzędne części zdania 	<ul style="list-style-type: none"> określić właściwy szyk przydawki w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> uzupełnić zdania przydawkami w odpowiednim szyku dokonać rozbioru logicznego zdania 	swobodnie i bezbłędnie posługiwać się wiedzą o składni
Nauka o języku:	<ul style="list-style-type: none"> wymienić rodzaje 	<ul style="list-style-type: none"> przekształcić zdania 	<ul style="list-style-type: none"> przekształcić zdania 	<ul style="list-style-type: none"> przeredagować tekst 	swobodnie i

zdanie złożone i zdanie wielokrotnie złożone	<p>zdań podrzędnie złożonych</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić rodzaje zdań współrzędnie złożonych 	<p>w imiesłowowe równoważniki zdania</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznać rodzaje zdań złożonych podrzędnie i współrzędnie wymienić zasady stosowania przecinka w zdaniach złożonych współrzędnie 	<p>pojedyncze w zdania złożone</p> <ul style="list-style-type: none"> podzielić zdania złożone współrzędnie na zdania składowe 	<p>ze zbyt rozbudowanymi zdaniami złożonymi</p> <ul style="list-style-type: none"> sporządzić wykres zdania złożonego 	<p>bezbłędnie posługiwać się wiedzą o składni</p>
Kształcenie językowe: formy wypowiedzi - list motywacyjny	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić pojęcie <i>list motywacyjny</i> wymienić elementy, z których składa się list motywacyjny podjąć próbę napisania listu motywacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> zgromadzić informacje do listu motywacyjnego, który będzie odpowiedzią na podane ogłoszenia zredagować list motywacyjny 	<ul style="list-style-type: none"> uporządkować informacje potrzebne do listu motywacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić rzetelność i wiarygodność podanych listów motywacyjnych 	<p>bezbłędnie pod względem językowym i merytorycznym zredagować tekst podanej formy wypowiedzi</p>
Kształcenie językowe: formy wypowiedzi - życiorys, CV	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić pojęcia: <i>życiorys, CV (Curriculum vitae)</i> wymienić elementy, z których składają się życiorys i CV podjąć próbę napisania 	<ul style="list-style-type: none"> zgromadzić informacje, które powinny się znaleźć w życiorysie i CV zredagować podaną formę wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> uporządkować informacje niezbędne do sporządzenia życiorysu i CV skorygować błędy w podanych życiorysie i CV 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie życiorysu zredagować oficjalne CV 	<p>bezbłędnie pod względem językowym i merytorycznym zredagować tekst podanej formy wypowiedzi</p>
Kształcenie	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić pojęcie 	<ul style="list-style-type: none"> zgromadzić 	<ul style="list-style-type: none"> skorygować błędnie 	<ul style="list-style-type: none"> zredagować 	<p>bezbłędnie pod</p>

językowe: formy wypowiedzi - podanie	<p><i>podanie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić elementy, które powinny się znaleźć na podaniu • podjąć próbę napisania 	<p>argumenty przydatne do uzasadnienia prośby</p> <ul style="list-style-type: none"> • zredagować podaną formę wypowiedzi 	<p>napisane podanie</p>	<p>oficjalne podanie przy użyciu komputera z prośbą o przyjęcie do szkoły ponadpodstawowej</p>	<p>względem językowym i merytorycznym zredagować tekst podanej formy wypowiedzi</p>
Kształcenie językowe: sprawozdanie z filmu i spektaklu	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić elementy, które powinny się znaleźć we wstępie, w rozwinięciu i w zakończeniu sprawozdania • podjąć próbę napisania 	<ul style="list-style-type: none"> • stworzyć plan sprawozdania ostatnio obejrzanego filmu lub spektaklu • zredagować podaną formę wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • stosować się do wszystkich reguł sporządzenia sprawozdania 	<ul style="list-style-type: none"> • stworzyć pisemne sprawozdanie z wybranego filmu bądź spektaklu 	<p>bezbłędnie pod względem językowym i merytorycznym zredagować tekst podanej formy wypowiedzi</p>
Kształcenie językowe: recenzja	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić elementy, z których składa się recenzja • odróżnić recenzję od sprawozdania • podjąć próbę napisania 	<ul style="list-style-type: none"> • stworzyć plan recenzji • zredagować podaną formę wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • wyselekcjonować niezbędne informacje przydatne do sporządzenia pełnej dwuczęściowej recenzji 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić poszczególne elementy dzieła • stworzyć obszerną i wyczerpującą recenzję wybranego filmu 	<p>bezbłędnie pod względem językowym i merytorycznym zredagować tekst podanej formy wypowiedzi</p>
Kształcenie językowe: scenariusz filmowy	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pojęcie <i>didaskalia</i> • wymienić elementy wchodzące w skład scenariusza • podjąć próbę napisania 	<ul style="list-style-type: none"> • wybrać scenę z dowolnej książki, która nadaje się na scenariusz • zredagować podaną formę wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • zredagować nagłówki scen i wskazówki sceniczne 	<ul style="list-style-type: none"> • stworzyć przekonujące dialogi • nadać gotowemu scenariuszowi odpowiedni kształt graficzny 	<p>bezbłędnie pod względem językowym i merytorycznym zredagować tekst podanej formy wypowiedzi</p>

Kształcenie językowe: formy wypowiedzi - przemówienie	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić cechy różnych rodzajów przemówień • wymienić elementy niezbędne do przygotowania przemówienia • podjąć próbę napisania 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić elementy, z których powinno się składać dobrze skomponowane przemówienie • przygotować plan przemówienia • zredagować podaną formę wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • wyliczyć strategie zdobycia przychylności słuchaczy, sposoby prezentacji argumentów i formułowania zakończenia przemówienia 	<ul style="list-style-type: none"> • zanalizować przykładowe przemówienia pod kątem tematu i stosowanych strategii • wygłosić przemówienie 	bezbłędnie pod względem językowym i merytorycznym zredagować tekst podanej formy wypowiedzi oraz wygłosić porywające przemówienie
--	---	---	---	--	---